

Over dit boek

Dit is een digitale kopie van een boek dat al generaties lang op bibliotheekplanken heeft gestaan, maar nu zorgvuldig is gescand door Google. Dat doen we omdat we alle boeken ter wereld online beschikbaar willen maken.

Dit boek is zo oud dat het auteursrecht erop is verlopen, zodat het boek nu deel uitmaakt van het publieke domein. Een boek dat tot het publieke domein behoort, is een boek dat nooit onder het auteursrecht is gevallen, of waarvan de wettelijke auteursrechttermijn is verlopen. Het kan per land verschillen of een boek tot het publieke domein behoort. Boeken in het publieke domein zijn een stem uit het verleden. Ze vormen een bron van geschiedenis, cultuur en kennis die anders moeilijk te verkrijgen zou zijn.

Aantekeningen, opmerkingen en andere kanttekeningen die in het origineel stonden, worden weergegeven in dit bestand, als herinnering aan de lange reis die het boek heeft gemaakt van uitgever naar bibliotheek, en uiteindelijk naar u.

Richtlijnen voor gebruik

Google werkt samen met bibliotheken om materiaal uit het publieke domein te digitaliseren, zodat het voor iedereen beschikbaar wordt. Boeken uit het publieke domein behoren toe aan het publiek; wij bewaren ze alleen. Dit is echter een kostbaar proces. Om deze dienst te kunnen blijven leveren, hebben we maatregelen genomen om misbruik door commerciële partijen te voorkomen, zoals het plaatsen van technische beperkingen op automatisch zoeken.

Verder vragen we u het volgende:

- + *Gebruik de bestanden alleen voor niet-commerciële doeleinden* We hebben Zoeken naar boeken met Google ontworpen voor gebruik door individuen. We vragen u deze bestanden alleen te gebruiken voor persoonlijke en niet-commerciële doeleinden.
- + *Voer geen geautomatiseerde zoekopdrachten uit* Stuur geen geautomatiseerde zoekopdrachten naar het systeem van Google. Als u onderzoek doet naar computervertalingen, optische tekenherkenning of andere wetenschapsgebieden waarbij u toegang nodig heeft tot grote hoeveelheden tekst, kunt u contact met ons opnemen. We raden u aan hiervoor materiaal uit het publieke domein te gebruiken, en kunnen u misschien hiermee van dienst zijn.
- + *Laat de eigendomsverklaring staan* Het “watermerk” van Google dat u onder aan elk bestand ziet, dient om mensen informatie over het project te geven, en ze te helpen extra materiaal te vinden met Zoeken naar boeken met Google. Verwijder dit watermerk niet.
- + *Houd u aan de wet* Wat u ook doet, houd er rekening mee dat u er zelf verantwoordelijk voor bent dat alles wat u doet legaal is. U kunt er niet van uitgaan dat wanneer een werk beschikbaar lijkt te zijn voor het publieke domein in de Verenigde Staten, het ook publiek domein is voor gebruikers in andere landen. Of er nog auteursrecht op een boek rust, verschilt per land. We kunnen u niet vertellen wat u in uw geval met een bepaald boek mag doen. Neem niet zomaar aan dat u een boek overal ter wereld op allerlei manieren kunt gebruiken, wanneer het eenmaal in Zoeken naar boeken met Google staat. De wettelijke aansprakelijkheid voor auteursrechten is behoorlijk streng.

Informatie over Zoeken naar boeken met Google

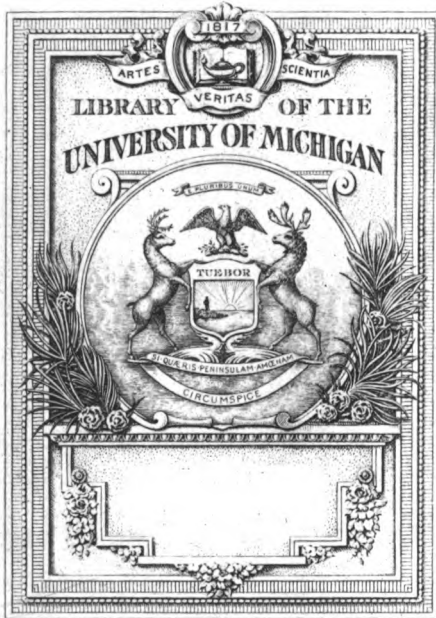
Het doel van Google is om alle informatie wereldwijd toegankelijk en bruikbaar te maken. Zoeken naar boeken met Google helpt lezers boeken uit allerlei landen te ontdekken, en helpt auteurs en uitgevers om een nieuw leespubliek te bereiken. U kunt de volledige tekst van dit boek doorzoeken op het web via <http://books.google.com>

839.35

F852

B 971,768

Frederiks — Nederlandsche Taal ---

839.35

F 852

Nederlandsche Zaal

UITGAVEN VAN J. B. WOLTERS, TE GRONINGEN.

H. Aalderink, Wetten militie en schutterij . . .	f 2,90
Dr. H. J. van Ankm, Standpunt der dierkunde	0,60
L. van Ankm, Voor hoofd en hart	0,30
R. van Assen, School-wandkaart van Friesland	12,00
Asselyn's Werken, door Dr. A. de Jager . . .	3,60
Atlas der geheele aarde in 24 Kaarten, 3de druk	0,60
Atlas van Nederland v. lei en schrift, 4de druk	0,25
B. Baas, Ons Vaderland	0,25
Dr. A. Baehrens, Miscellanea Critica	2,90
Dr. A. Baehrens, Lectiones Horatianae	1,25
W. H. M. Bartels, Ned. Schoollicden, 1-6 . . .	0,30
Beekman en v. Goor, Duitch Leesboek I. 2de druk	0,50
Beekman en v. Goor, Duitch Leesboek II . . .	0,75
Beekman en v. Goor, Duitch Leesboek III . . .	1,00
Beekman en v. Goor, Duitch Leesboek IV . . .	1,00
Beekman en v. Goor, Duitch Leesboek V . . .	1,00
J. van den Berg, Teekenschriften in 8 cahiers à	0,15
F. Lz. Berghuis, Water- en burgerl. bouwk. geb.	25,00
F. Lz. Berghuis, Bekn. burgerl. bouwkunde . . .	2,50
Joh. Berghuis, Schelpjes, leesb. v. d. school. 4de druk	0,25
Jon. Berghuis, Schelpjes, 2e stukje	0,25
Joh. Berghuis, het Opstel voor de Volkschool .	0,50
Joh. Berghuis, Vertelselb. voor school en huis 2e dr.	1,50
Joh. Berghuis en H. W. Dijken, Uit Vaders en	
Grootvaders tijd	0,30
Van d. Berg-Stomp, Vrouw. handwerken. 3e druk	1,25
Van den Berg-Stomp, Het knipboek	0,90
J. Bergsma, Onze Kamerplanten	0,90
H. J. Bergsma, Proeve van plaatselijk reglement	0,30
Beschrijving der vruchtsoorten, 3 deelen . . .	2,25
K. Bes, Klassikale teeknemeth. in 60 pl. I. 3e dr.	4,90
K. Bes, Klassikale Teeknemethode in 40 pl. II.	3,90
K. Bes, Teekenschriften bij bovenstaande, 1-5 à	0,20
K. Bes, Teekenen naar de Natuur I	2,90
Bibliotheek van midden-nederl. letterk., afl. 1-42 à	1,50
Bleeker en Marwitz, Wandkaart voor Bijb. Gesch.	8,75
Bleeker en Marwitz, Bijbelsche Aardrijkskunde,	
Handleiding bij de Wandkaart	1,00
J. H. Blum, Zestig jaartallen uit onze Geschiedenis	0,075
Mr. B. W. S. Boeles, Financiële regtabetrekking	1,25
Mr. B. W. S. Boeles, Scheiding v. kerk en staat	0,75
Mr. B. W. S. Boeles, Stemregt van eigenëerden	1,90
B. Boerma, Rekenopgaven voor kweekelingen .	0,40
T. Boerma, Begins. der Fransche taal. 3de druk	0,90
T. Boerma, Exercices de lecture, 2de druk . .	0,75
T. Boerma, De Fransche taal I	0,30
Th. Boersma en P. v. d. Maen, Zuivelbereiding	1,00
Bogaerts en Koenen, Taalstudie. 8ste druk. 3 dln. à	1,25
Dr. W. Ph. Boissvain, De waarde der Epigraphieek	0,50
P. B. Bos, Landen en Volken, deel I, II	3,75
P. B. Bos, Leerboek d. aardrijkskunde. 6de druk	3,75
P. B. Bos, bekn. leerb. d. aardrijkskunde. 6de druk	1,50
P. B. Bos, Leidraad onderwijs aardrijkskunde	0,90
P. B. Bos, School-Atlas der Aarde	3,75
P. B. Bos, Atlas der geheele aarde, 1e afl. . . .	0,60
P. B. Bos, Natuur- en Staatkundig Atlas	2,90
P. B. Bos, Atlas voor de Volkschool. 8e druk	1,00
P. B. Bos, Aardrijksk. voor de volksch. 7de druk	0,40
P. B. Bos, Nederl. en zijne Overz. bezitt. 3de druk	0,25
P. B. Bos, De plaats der aardrijkskunde	0,40
P. B. Bos, platen voor Aardrijkskunde 6e druk	0,60
P. B. Bos, De Globe, Aardrijkskundig schetsboek	2,50
P. B. Bos, Kleine Atlas voor de Volksch. 3e dr.	0,50
P. B. Bos, Eerste Atlas voor de Volksch. 4e dr.	0,35
P. B. Bos, Schetsen en beelden uit Nederland	
en Nederl.-Indië	0,35
P. B. Bos, Schoolplaten voor aansch. onderwijs	
in Aardrijkskunde, 1-15 met Handleiding . . .	9,75
P. B. Bos, Schoolkaart van Groningen in 9 bladen	10,00
P. B. Bos, Wereldkaart	10,00
Bos en Rijkens, Schoolkaart v. O-Indië	15,00
Dr. J. Ritzema Bos, Landbouwkunde. 2 dln. 25	
Dr. J. Ritzema Bos, Insectenschade	2,50
Dr. J. Ritzema Bos, De Vogels	0,30
Dr. J. Ritzema Bos, Dierkunde	2,50

Dr. J. Ritzema Bos, Schetsen uit het dierenrijk	f 0,30	
H. C. Bosscha, Lokale spoorwegen	1,00	
Boswijk en Zijlstra, Het rekenen 8 stukjes, 2e dr. à	0,20	
Boswijk en Zijlstra, Rekenk. Vraagstukken . .	0,25	
Boswijk en Zijlstra, Theorie der Rekenkunde . .	0,40	
H. Bouman, Opvoeding en onderwijs, I, II 1 . .	4,90	
H. Bouman, Bekn. Opvoedk. voor de lag. school	1,25	
H. Bouman, Vorml. in de lagere school. 2de druk	1,50	
H. Bouman, Vormleer in opg. en oefen. 2 stukje. à	0,25	
H. Bouman, De Nederlandsche landhuishouding .	0,30	
L. Bouwman, Examen-opgaven v. Hoofdonderwijz.	0,40	
H. Bouman, Aansch. onderw., 12 pl. 3de druk	2,90	
H. Bouman, Handl. b. h. aansch. onderw. 5de dr.	0,90	
H. Bouman, Het gulden kinderboek, geill. . . .	1,25	
H. Bouman, 1e leesboekje	28ste druk	0,25
H. Bouman, 2e leesboekje	2e druk	0,25
H. Bouman, 3e leesboekje	28ste druk	0,25
H. Bouman, 4e leesboekje	13de druk	0,25
H. Bouman, 5e leesboekje	9de druk	0,25
H. Bouman, Eerste Schooljaren, 6 st., 4e dr. à	0,25	
H. Bouman, Handb. v. h. leiden d. Oefeningen . .	0,75	
H. Bouman, Platen bij de Eerste Schooljaren	2,90	
H. Bouman, Geometrie en vlakke Trigon.	0,90	
L. Bouwman Jz., Geometrie en vlakke Trigon.	0,90	
L. Bouwman, Examen-opg. v. Hulponderwijzers.	0,40	
L. Bouwman, Examen-opgaven voor onderwijzers.	0,50	
Marinus A. Brandts Butts, Twaalf Kinderliederen	0,65	
C. M. Bremer, Wezen d. dir. belast. enz. 3 deelen	22,50	
Dr. J. P. van Braam Houckgeest, Donders, Beets,		
Moleschott	1,00	
A. Br. van Eikema, Mijn eerste boekje. 4de druk	0,25	
A. Br. van Eikema, Mijn tweede boekje. 3de druk	0,25	
B. v. Bruggen, Stiloeeningen	0,75	
B. Brugsma, Schetsen uit het natuurl. 7de druk	0,30	
B. Brugsma, Veertig platen voor aanschouwings-		
onderwijs	5de druk	4,90
B. Brugsma en P. Eldering, Dertig platen voor		
aanschouwingsonderwijs, met de Handleiding		3,90
F. C. Brugsma, Statist. Atlas d. Nederl. 5de druk	3,00	
F. C. Brugsma, Atlas der Nederlanden. 6de druk	1,00	
K. ten Bruggencate, Hoofdz. d. Eng. Grammatica	0,60	
K. ten Bruggencate, The Chimes by Charles Dickens	0,60	
K. ten Bruggencate, de uitspraak van het Engelsch	0,75	
P. Bruining, Schets der zede- en geloofsleer . . .	0,25	
Bijdragen t. geschiedenis en oudheidk., 10 dln. 39.00		
Dr. v. Capelle en Ekker, Ned. Lat. woordenb. geb.	9,75	
ten Cate en v. Milligen, lager onderwijs. 3e druk	1,25	
S. Blaupot ten Cate en A. Moens, De wet op het		
lager onderwijs, met aantekeningen. 3e druk	7,50	
L. J. Bl. ten Cate, Het domicilie v. onderstand .	1,60	
Dr. T. Cannegieter, de Zedelijkheid	1,90	
Dr. T. Cannegieter, Kerk, Kerkleer, Kerkrucht.	0,50	
Dr. T. Cannegieter, Object- en Subject- en de Dogmat.	0,50	
Dr. T. Cannegieter, Dogmatische Wetenschap . .	0,50	
Dr. T. Cannegieter, Evangeliehandb.	0,50	
Dr. L. Ali Cohen cas, Openb. gezondheidsr., 2 dln.	12,50	
Dr. Coster en Opwyrdra, Pharia. Neerl., I-IV 1-4 .	32,50	
Dr. J. J. Cornelissen, Libellus Jocularis	0,75	
Mr. Cremers, Aant. op de Ned. wetboeken, 10 dln.	65,00	
Mr. W. C. I. J. Cremers, Gem. wet afl. 1-3, 4e druk à	1,50	
Mr. W. C. I. J. Cremers, Wetg. o. h. notarisambt	1,90	
Mr. W. C. I. J. Cremers, Aant. op de Grondwet	2,65	
De wet op de burgerlijke pensioenen	0,15	
F. C. Delfos, Beginselen d. Scheik., m. fig. 2e druk	1,25	
F. C. Delfos, Kennis der Natuur, 2 st.	à 0,30	
Mr. G. Diëphuis, Ned. Burg. regt I-X, XI te . . .	85,85	
Mr. G. Diëphuis, Handb. N. burg. regt, 3 dln. 3de druk	15,00	
Mr. G. Diëphuis, Handelsregt, 3 dln. 2de druk	13,00	
Mr. G. Diëphuis, De wet op het lager onderwijs	1,80	
H. C. P. Dirks, Lecture et récitation	0,90	
E. Drenth, Zakwoordenboekje der muziek	0,60	
H. W. Dijken, Vlinders v. t'jonge volkje. 5de druk	0,45	
H. W. Dijken, Woorden en zinnen, 7 stukjes	0,25	
H. W. Dijken, Natuurkennis	0,30	
H. W. Dijken, aantekeninglijst voor de resultaten		
van het onderwijs	0,15	

25

Van de School-Uitgaven kan men Present-Exemplaren tegen kennismaking aanvragen.

Dittes—Wendel, Zielkunde en redeneerk. 2e druk	f 1,25	E. H. H. Groneman, Leer der perspectief	f 0,60
J. Douwes, De wijzeer J. F. L. Schröder	3,00	H. J. H. Groneman, Hedend. Bouwkunst, geb.	40,00
J. Douwes, Een Storm in de Ned. Herv. kerk.	0,50	de Groot, Leopold en Rijckens, Ned. letterk. 6de druk	3,80
J. Douwes en Mr. H. O. Feith, N. kerkelijk wetboek	4,80	P. Grosjean, De Nuttige Handwerken	0,90
J. Douwes, Gouden gansje, Kinder-operette m. zang	4,30	A. W. Grube, Landen en menschen. 2 dln.	3,90
Douwes, De kleine Wekker, 3 stukjes. 3e druk &	0,20	Dr. A. Halberstadt, Lhomond's Urbis romae.	1,90
J. A. v. Drogenbroeck, Zonnestr., geill. 4de druk	1,25	Dr. A. Halberstadt, Oefening in de Lat. Vormleer	0,90
C. F. van Duyl, Algemeene Geschiedenis I	3,75	Dr. Tj. Halbertama, Hooger Onderw. en Gr. Lett.	0,40
C. F. van Duyl, Geschied. zond. geschied., 1e dl.	0,35	Dr. A. G. v. Hamel, La chaire de Français	0,60
C. F. van Duyl, Onze geschiedenis I II.	0,85	H. M. Hartog, Scheikundig onderz. v. d. grond	0,90
C. F. van Duyl, Fransch lees- en vertaalboek I	0,90	J. Hassell, Hoe de gezondheid te bevorderen	0,50
C. F. van Duyl, Fransch lees- en vertaalboek II	1,25	Dr. W. L. van Helten, Kl. Ned. spraakk. 5e druk	1,90
C. F. van Duyl, Mijn Vaderland. 8de druk	0,25	Dr. W. L. van Helten, Nederl. spraakkunst	3,75
C. F. van Duyl, Taalonderw.v.d. 1e stukje. 6de druk	0,25	Dr. W. L. van Helten, Vondels taal.	0,60
C. F. van Duyl, 2e stukje. 7de druk	0,25	Dr. W. L. van Helten, Bijdrage Vad. taalstudie	1,90
C. F. van Duyl, 3e stukje. 8de druk	0,25	Dr. W. L. van Helten, Middelnederl. verbouwing	7,50
C. F. van Duyl, 4e stukje. 5de druk	0,25	Dr. W. L. van Helten, Middelnederl. spraakk.	3,00
C. F. van Duyl, Oefeningen in 't Nederl. 5de druk	0,25	H. Hermans en Dr. J. Woljtjer, Hist. atlas 2e druk	1,60
C. F. van Duyl, De eerste trap van het Taal-		D. Hoekzema, Gleanings fr. Engl. Prose, 5de druk	1,60
onderw., Serie B, I—IV (Stijloefeningen) 2e dr. &	0,25	D. Hoekzema, Gleanings fr. Engl. Poetry, 3de druk	1,75
C. F. van Duyl, 1e partie.	0,50	D. Hoekzema, Matériaux biographiques. 2de druk	0,75
C. F. van Duyl, 2e partie.	0,50	K. Hofkamp, Vertelling van een torenw. 8e druk	0,30
C. F. van Duyl, 3e partie.	0,75	K. Hofkamp, Klokesj., nieuwe vert. 7de druk	0,25
C. F. van Duyl, 4e partie.	0,75	Hofkamp en Haarman, Schrijffonrus, 2st. 3de druk &	0,25
C. F. van Duyl, 5e partie.	0,75	A. P. C. Hoffmann, Teekenc. v. de Lag. School, 2st. &	0,40
C. F. van Duyl, Nichten en Neven	2,90	C. Honigh en G. J. Vos, Van eigen bodem. In-	
C. F. van Duyl, Beschavingsgesch. v. Nederland	2,25	leidende reeks, 6 stukjes 4e druk &	0,30
P. van Duinen, Recueil de Traductions	0,50	C. Honigh en G. J. Vos, Van eigen bodem. 1st. 8e dr.	0,30
J. L. Ph. Duijser, Nederlandse-taal-oefeningen	0,25	C. Honigh en G. J. Vos, Van eigen bodem. 2st. 7e dr.	0,30
J. L. Ph. Duijser, Nederl. taal, 3 st. 2e druk &	0,50	C. Honigh en G. J. Vos, Van eigen bodem. 3st. 6e dr.	0,30
Duijser en van Goor, Letterkundig leesboek I	1,25	C. Honigh en G. J. Vos, Van eigen bodem. 4st. 5e dr.	0,40
Duijser en van Goor, Letterkundig Leesboek II	1,25	C. Honigh en G. J. Vos, Van eigen bodem. 5st. 5e dr.	0,40
J. L. Ph. Duijser, Alg. Geschiedenis I en II.	0,90	C. Honigh en G. J. Vos, Van eigen bodem. 6st. 4e dr.	0,40
J. L. Ph. Duijser, Bekn. Leerb. d. Vad. Gesch. I	0,90	C. Honigh en G. J. Vos, Van eigen bod. 7e en 8e st. Sloth.	1,25
Dr. Engelbregt, Latijnsch woordenb. geb. 4de druk	9,75	C. Honigh en G. J. Vos, Liedboek. I.	0,25
Mr. A. W. Engelen, Alg. gesch., 4 dln. 3de druk	13,00	Mr. S. van Houten, Verhandelng over de waarde	1,60
Mr. A. W. Engelen, Tijdstafels der alg. geschied.	1,25	Mr. S. van Houten, Staatsleer Thorbecke.	0,60
Dr. J. E. Enklaar, Eerste beginsel d. Scheikunde	0,75	Jaarboek d. Groning. Rijks Universiteit. I—VII &	1,90
Dr. J. E. Enklaar, Handl. Eerste beg. d. Scheik.	0,40	H. Jacobs, Fontvieue oplossingen	0,25
Dr. v. d. Es, Grieksch woordenb., geb. 4de druk	9,75	Dr. A. de Jager, Nieuwe taal- en letteroefeningen	1,00
Dr. v. d. Es, Ned.-Grieksohe woordenl. 4de druk	2,50	J. G. Jeen, Verwarming en Ventilatie.	1,25
Dr. v. d. Es, Grieksohe antiquiteiten. 3de druk	2,00	Dr. Jonckbloet, Nederl. letterk. 6 dln. geb., 4de dr.	17,40
Dr. v. d. Es, Grieksohe opstell., 4st. 6de druk	1,25	Dr. Jonckbloet, Bekn. gesch. d. Ned. lett. 3e druk	2,50
Dr. v. d. Es, Gr. en Rom. letterkunde 2de druk	3,75	Dr. Jonckbloet, Beoefen. d. Nederl. letterkunde	0,60
Dr. v. d. Es, Grieksohe spraakkunst. 2de druk	3,75	Dr. Jonckbloet, Vanden Vos Reinaerde	4,90
Dr. v. d. Es, Grieksohe Buigingsleer	1,25	Dr. Jonckbloet, Etude sur le roman de Renart	6,90
Dr. v. d. Es, Uittreksel Gr. en Rom. Letterk.	0,50	Dr. Jonckbloet, Gedenkdb. Gr. Hoogsohool, geb.	10,90
Dr. v. d. Es, Studie Grieksohe oudheid	0,50	Kaart der Nederlanden in 9 bladen. 3de druk	10,00
Mr. H. O. Feith, Het Groninger beklernegret 2 dln.	6,00	Dr. L. Kanon, leergang voor het rekenonderwijs, 4 st. &	0,20
Dr. J. W. Fockens, de Graankorrel	0,75	G. L. Kepper, Regeering v. Willem III, afl. 1—10. &	3,75
Dr. C. M. Francken, Studie over taal- en letterk.	0,25	Dr. P. J. van Kerckhoff, Tegenw. toest. d. scheik.	0,60
Dr. C. M. Francken, De wet op het h. onderw.	0,50	Dr. P. J. van Kerckhoff, Over chemische verbinding.	0,60
Dr. C. M. Francken, Gr. en Rom. letterkunde	0,40	Dr. S. v. de Koe, Christol. Godsleerheid	0,60
Dr. C. M. Francken, Oratio de civitate Atheniensis	0,60	M. J. Koenen, Voorlooper van het N. Taalb. 3e druk	0,25
Dr. C. M. Francken, Prometheus en Pandora.	0,50	M. J. Koenen, Het nieuwe Taalb. I—IV, 1, 2e dr. &	0,80
Dr. C. M. Francken, Planti Anulularia	1,50	M. J. Koenen, Het nieuwe Taalb. V, 5e druk	0,50
J. G. Fradonix, Oefen. in het schr. der Nederl. taal	0,90	M. J. Koenen, Het nieuwe Taalb. VI, 4e druk	0,50
Almè Ganthey, La Gerbe	0,90	M. J. Koenen, Denken en schrijven I—III 2e dr. &	0,20
Mr. C. C. Geertsma, de Zijlvestenijen in Groningen	0,90	M. J. Koenen, Denken en schrijven IV—V 2e dr. &	0,25
Mr. C. J. Geertsma, Beschouwingen over de herz-		M. J. Koenen, Handleiding	0,50
van de belastb. opbr. der ongebe. eigendommen	0,90	M. J. Koenen, Een kleine slentel	0,25
J. Geluk, Wordenb. voor opv. en onderwjs.	12,50	M. J. Koenen, Nederl. zakwoordenboekje 3e dr.	0,25
J. Geluk, Opvoedingsleer	1,50	M. J. Koenen, Handl. b. h. rekenen op rekonaam	0,50
Gids voor den Onderwijzer.	4,90	M. J. Koenen, Rekenboek der aanvangsklasse	0,20
Dr. W. Gleuns, Leerb. der meetkunde, 4de druk	1,25	M. J. Koenen, Hoofdrekenen, 2de afdeeling	0,20
Dr. W. Gleuns, Beschouw. v. h. heesl. 2de druk	3,00	M. J. Koenen, Keur uit Staring	1,00
Dr. W. Gleuns, Wis- of sterrek. v. d. aardrijksk. 3e druk	3,90	M. J. Koenen, De Practijk der Spraakkunst	1,00
W. (Heuns) Jr., Algebra, n. Fallisse en Graindorge	2,25	M. J. Koenen, Practische Stijlleer	1,00
J. J. A. Goeverneur, 140 kinderliederen. 4de druk	1,25	A. M. Kolléwijn, Gesch. d. Ned. bezitt. 3de druk	0,75
J. J. A. Goeverneur, Vijftig Kinderspelen 2e druk	0,25	W. Kreling, Beginselen der meetkunde. 6de druk	1,75
J. J. A. Goeverneur, Fabelboek, 4 stukj. 10e druk &	0,50	W. Kreling, Meetkundige werktuiken	0,90
J. J. A. Goeverneur, Nieuw Fabelboek, met ge-		Joh. A. Leopold, Hoed. Spracshule, 2e druk	1,90
keurde platen, 4 deeltjes. 9de druk &	0,90	Joh. A. Leopold, Deutsches Lesebuch, I, 3e druk	1,90
J. J. A. Goeverneur, De Keeside	0,50	Joh. A. Leopold, Deutsches Lesebuch, II 2e druk	1,90
A. W. Gravelaar, Leerboek der Rekenkunde.	0,75	Joh. A. Leopold, Kleine Deutsche Sprachschule	1,25
A. W. Gravelaar, Rekenkundige Vraagstukken	0,50	Joh. A. en L. Leopold, Nederlandsch Leesboek,	
T. Greidanus, Theorie der Rekenkunde. 2e druk	1,25	1e, 7e en 8e stukje 3e druk	0,30
T. Greidanus, Rekenvoorstellen.	1,50	Joh. A. en L. Leopold, Schelde—Weichsel, 3 deelen	18,00
T. Greidanus, Antwoorden op de rekenvoorstellen	0,10	M. Leopold, Opvoed. in huis en school. 6de druk	1,25
T. Greidanus, Leerboek der algebra I en II	1,75	M. Leopold, De Tolk, bloeml. ter vertal. 3de druk	0,90
v. Grieken, Burgerlijke bouwkunde, 3 deelen.	25,00	M. Leopold, Naturgenot 6de druk	0,30
Dr. F. G. Groneman, Natuurk. vraagstukk. 2e dr.	1,25	M. Leopold, De nieuwe Aesopus, m. 160 pl.	7,50
Dr. F. G. Groneman, Honderd vraagstukken ter		L. Leopold, Blaren van allerlei boomn. 3de druk	0,30
herhaling van de natuurkunde. 2de druk	0,60	L. Leopold, Uit Zuid Nederland	1,75
J. Groneman, Dagb. v. een Nederl. ind. genesheer	3,75		

L. Leopold, Hoofdp. N. Letterk., m. 36 prtr., 2e dr. f 4,50	
L. Leopold, 1. Meiregen. . . Serie A 16e druk	0,30
L. Leopold, 2. Dauwdroppels . . . A 18e druk	0,30
L. Leopold, 3. Sneeuwvlokken . . . A 16e druk	0,30
L. Leopold, 4. Moeroosjes . . . A 20e druk	0,30
L. Leopold, 5. Wildzang . . . A 18e druk	0,30
L. Leopold, 6. Klimop . . . A 8e druk	0,30
L. Leopold, 7. Stofgod . . . A 16e druk	0,30
L. Leopold, 8. Bonte Steenen . . . A 9e druk	0,30
L. Leopold, 9. Uit onze Gesch. . . A 8e druk	0,30
L. Leopold, 1. Meiregen. . . Serie B 7e druk	0,30
L. Leopold, 2. Dauwdroppels . . . B 7e druk	0,30
L. Leopold, 3. Sneeuwvlokken . . . B 7e druk	0,30
L. Leopold, 4. Moeroosjes . . . B 6e druk	0,30
L. Leopold, 5. Wildzang . . . B 5e druk	0,30
L. Leopold, 6. Klimop . . . B 5e druk	0,30
L. Leopold, 7. Stofgod . . . B 5e druk	0,30
L. Leopold, 8. Bonte Steenen . . . B 3e druk	0,30
L. Leopold, 1. Meiregen. . . Serie C 3e druk	0,30
L. Leopold, 2. Dauwdroppels . . . C 3e druk	0,30
L. Leopold, 3. Sneeuwvlokken . . . C 2e druk	0,30
L. Leopold, 4. Moeroosjes . . . C 2e druk	0,30
M. en L. Leopold, Een slentel, I (proza) Inl. lett. f. dr. 1,50	
M. en L. Leopold, Een slentel, II (poëzia) Inl. lett. f. dr. 1,50	
M. en L. Leopold, Oud en Nieuw I, II . . . à	1,75
Kath. Leopold, Tooneelstukjes voor de jeugd . . .	0,75
J. J. Lazars, Duitsch leesboek	0,90
Mr. P. W. A. Cort v. d. Linden, Zilvercrisis . . .	0,75
Mr. P. W. A. Cort v. d. Linden, Muntpolitiek . . .	0,50
Mr. P. W. A. Cort v. d. Linden, De Malaise . . .	0,75
Mr. P. W. A. Cort v. d. Linden, De liberale partij . . .	2,50
Mr. W. H. de Sav. Lohman, De Ned. staatswetten . . .	5,50
Mr. W. H. d. S. Lohman, Het Staatsblad, 5 deelen 79,00	
Mr. W. H. de S. Lohman, De prostitutie	0,60
Dr. Diest Lorgion, Kerkgesch. van Nederland . . .	6,00
P. Louwse, Alles zingt, geïllustreerd, 2e dr. geb. . .	1,50
P. Louwse, Geschiedenisverjaes	0,85
P. Louwse, De kleine Huisvriend, 10 deeltj. à . . .	0,65
P. Louwse, Uit den Franschen tijd	0,75
P. Louwse, Uit onze tijd	0,75
P. Louwse, Vier Koningen	0,75
P. Louwse, De Wondwereld, Sprookjes	0,75
B. en V. Loveling, Gedichten, gebonden, 2de druk . . .	2,90
G. W. Lovendaal, kentedagen	0,30
G. W. Lovendaal, Aan Moeders schoot, m. platen . . .	0,50
G. W. Lovendaal, Lied der liefde	1,50
Maerlant's Strophische gedichten, d. Dr. E. Verwijs	4,50
Maerlant's Orolog van Troye door Dr. J. Verdam	4,50
Maerlant's, Naturen Bloeme d. Dr. E. Verwijs . . .	7,50
Dr. W. C. v. Manen, Persoonl. karakter d. Godgel. . .	0,50
Dr. W. C. v. Manen, Christel. letterkunde	0,50
Dr. W. C. v. Manen, Het Nieuwe Testament	2,90
Dr. P. C. Margadant, Geschiedenis der Grieken	
en Romeinen, voor Gymnasia en H. B. S.	1,25
H. Uden Masman, Nalatenschap	2,90
Dr. J. C. Matthes, Het boek Job, af. 1—3, 2de druk . . .	2,70
Dr. J. C. Matthes, De nieuwe richting, 6de druk . . .	1,50
Dr. J. C. Matthes, Nederl. taal- en spelr. 4de druk . . .	0,60
Dr. J. C. Matthes, De vier heemskinderen	1,50
Dr. J. C. Matthes, Uit onze beste schrijv. 2e druk . . .	1,90
Dr. J. C. Matthes, Brand's leeven v. P. C. Hoof . . .	0,90
Dr. J. C. Matthes, Reinout de Montalba	2,50
Dr. J. G. Matthes, De Roman der Lorreinen	1,50
Dr. R. A. Mees, Nieuwe denk- o. Natuurl. gebied . . .	0,60
E. de Mehler, Grieksohe Syntaxis	1,00
Dr. A. J. Mertens, Engelsche Spraakk. 2de druk . . .	2,00
Dr. A. J. Mertens, Engels Grammar. 2de druk . . .	2,90
Dr. A. J. Mertens, Beknopte Eng. Spraakkunst . . .	0,60
Dr. A. J. Mertens, Inleiding Eng. taal	0,60
Dr. A. J. Mertens, Fransehe spreekoefeningen	0,75
Dr. A. J. Mertens, Duitsehe spreekoefeningen	0,75
Dr. A. J. Mertens, Engelsche spreekoefeningen	0,75
Vander Menlen en Douwes, Het kompas	0,90
Dr. H. C. Michaelis, Bloeml. Lat. Prozaschrijvers . . .	1,25
J. H. Meijer, History of the English literature . . .	1,50
G. van Milligen, Nederl. staatsburger	1,25
G. van Milligen, Beroepskeuze	2,90
G. van Milligen, Wiskundige Aardrijkskunde	1,00
G. van Milligen, Methodiek voor de lag. school . . .	1,00
John Stuart Mill, Staatshuiskd., 2 deelen	12,50
W. B. G. Molkenboer, Teekenen in de lag. school, . . .	
Handl. voor den onderwijzer met 60 platen	0,75
W. B. G. Molkenboer Teekensch. v. d. leerl. 1—5 à . . .	0,125
Mr. W. Modderman, Hedendaagsche wetgezel	0,60
Mr. W. Modderman, Receptie v. h. Rom. recht	1,25

Mr. W. Modderman, Praet. en theor. d. rechtswetens. f 0,60	
Mr. W. Modderman, Friedrich Carl von Savigny . . .	0,40
Mr. W. Modderman, Handb. Rom. recht. I—III, 1e . . .	10,40
Mr. W. Modderman, Wil of Vertrouwen	0,75
Mr. H. E. Moltzer, Middelnederl. dramat. poëzy . . .	7,50
Mr. H. E. Moltzer, Anna Roemers Vissocher	0,40
Mr. H. E. Moltzer, Heiligerlee	0,30
Mr. H. E. Moltzer, Studeeren	0,25
Mr. H. E. Moltzer, Taalkunde	0,50
Mr. H. E. Moltzer, Bilderdijk	0,25
Mr. H. E. Moltzer, Shakespeare	0,75
Mr. H. E. Moltzer, Hareniana	1,50
Mr. H. E. Moltzer, Hist. beoef. Ned. taal	0,40
Mr. H. E. Moltzer, De volkverh. in h. rijk d. taal . . .	0,80
J. Mulder, Aanschouwelijk Rekenen	0,75
J. Mulder, Schriftelijk Rekenen (1—100)	0,30
J. Mulder, Rekenplaten, per stal	3,75
Nassau's Geschriften, 3 deelen	15,00
Nassau's Gedachten ov. opvoeding, d. Stalwagen . . .	0,60
M. G. van Neck, Easy English Prose	1,00
Nedlandsche Plantentuin d. prof. Oudemans, 3 deelen 27,00	
Nederlandsche Flora door H. Witte, gebonden 50,00	
Nederlandsche Flora en Pomona, gebonden	55,00
Nederlandsche Boomgaard, 2 deelen, gebonden 70,00	
Niederlandsche Obstgarten, 2 Bände, gebonden 70,00	
Nuiver en Reinders, Oude geschiedenis, 8de druk . . .	0,30
Nuiver en Reinders, Nieuwe geschied. 5de druk . . .	0,35
Nuiver en Reinders, Vaderl. geschied. 7de druk . . .	0,35
Nuiver en Reinders, Kl. vad. geschied. 4de druk . . .	0,30
Nuiver en Reinders, Nieuw Honorst. Verh. 2e druk . . .	0,35
Nuiver en Reinders, Tijdschenk. Overz. 3e druk . . .	0,30
Nuiver en Reinders, Ons Vaderland	2e druk
Mr. J. Domela Nieuwenhuis, Gevangenisstraf	0,75
A. Nuyens, De Vogelwereld, met 300 afbeeldingen . . .	43,20
Opmerking, en meded. betr. het Ned. recht, 17 din. 64,40	
Mr. J. Oppenheim, Wet bij hetoprichten van fabr. . . .	1,25
Mr. J. Oppenheim, Handb. Ned. Gemeenter. p. afl. . . .	1,85
Mr. J. Oppenheim, De Volksregering	0,75
Jul. Oppenheim, De dubbele standaard	0,40
K. J. W. Ottolander, De beste vruchten	0,50
K. J. W. Ottolander, Handb. Oefboontseelt, m. 24pl. . . .	2,50
Mr. A. Oudemans, Burgol. regtsv., 3 din. 4de druk . . .	15,00
Mr. A. Oudemans, Strafverordening en strafrecht . . .	2,50
Mr. A. Oudemans, Gron. beklemtregt.	2de druk
A. A. v. Oijen, Wapenb. van Ned. Familien, p. afl. à . . .	6,00
V. Palmer, De Gouden ketten	1,50
Van Pelt, Even of oneven, 6 stukjes à	0,25
Van Pelt, Handl. rekenb. Even of Oneven	0,50
Dr. G. Penon, Bijdr. Gesch. d. Ned. Letterk.	5,70
Dr. G. Penon, Ned. dicht- en Prozw. III, IV, V. à . . .	2,90
Dr. O. Pitsch, Landbouw onderwijs in Nederland . . .	0,60
J. Poortman, Vioolschool	2de druk
Proeve v. plaatsl. reglement herv. gem. 3de druk . . .	0,20
Mr. S. M. S. de Ranitz, Art. 68 der grondwet	1,60
G. Reinders, Ned. landb. en veeoetel, 2 din. 2de druk . . .	17,50
G. Reinders en J. Milatz, Landbouwboekh. geb. 1,50	
W. Beinkingh, De Nederlandse werkm.	1,20
W. Beinkingh, In huis en hof	2de druk
W. Beinkingh, N'Oetmienieng in'n jagtwaide	0,25
Reinout de Montalbaen, door Dr. J. C. Matthes	
Bekonboek voor de volksch., door J. Th. Clossse, . . .	2,50
J. Kemper, A. C. W. Scheffer, J. Temminck, G.	
Tiemersma Hz. en A. Utke, 6 stukj. 6de druk à . . .	0,20
C. M. Robert, Recueil de traductions. 2de druk . . .	0,75
W. van Roekel, Vragen Wisk. Aardrijksk. 2e dr. . . .	0,25
Mr. Rogers, Staatshuiskd., d. Mr. L. de Hartog	1,50
Dr. J. J. Le Roy, Natuurkunde	1,25
B. E. Rijkens, Aardrijksk. van Nederl. 6de druk . . .	1,00
B. E. Rijkens, Bekn. aardrijksk. v. Nederl. 5de druk . . .	0,60
B. E. Rijkens, De reiziger	4de druk
B. E. Rijkens, Schoolatlas van Nederl. 5de druk . . .	0,35
B. E. Rijkens, Kleine Atlas van Nederl. 10de druk . . .	0,40
B. E. Rijkens, Kaart van Frankrijk in gr. plano . . .	1,90
B. E. Rijkens, Opvoedk. d. lag. school, geb. 6e druk . . .	1,90
Rijkens en Bos, Aardrijkskunde in schetsen	5,25
F. van Rijnsen, Vaderl. Geschiedenis	0,30
F. van Rijnsen, Algom. Gesch. in beknopten vorm . . .	0,30
J. B. Bietstap, Wapenb. Nederl. Adel, 2 din. geb. 200,—	
Dr. M. Salverda, Plant- en dierkunde. 8ste druk . . .	3,75
Dr. M. Salverda, Atlas voor natuurlijke historie . . .	7,50
Dr. M. Salverda, Kennis der Natuur, 2 din.	12,50
Dr. M. Salverda, Over Natuurkunde. 2de druk	0,30
J. C. Sander, Onze omgeving, 1e stukje 7e dr.	0,20
J. C. Sander, Onze omgeving, 2e stukje 5e dr.	0,20
J. C. Sander, Onze omgeving, 3e stukje	0,25

J. C. Sander, de kleine Humboldt . . . 5e dr.	0,20	M. Weersma, Nieuw Leesb. voor de Chr.Sch. 2 st. à	0,25
J. C. Sander, de Geschiedenis v. o. Vaderl., 2e dr.	0,30	W. J. Wendel, Nederl. letterkunde . . . 3e druk	1,00
J. C. Sander, Buiten Europa 2e druk	0,30	W. J. Wendel, Wenken ov. Opvoed. en Onderw.	0,75
Dr. W. M. H. Sanger, Handb. d. obstetrie. 3de druk	7,50	Dr. B. Westerhoff, Geschied. van ons dijkwezen	4,50
B. Scheltes van Kloosterhuis, Een toetsteen . . .	0,50	Wet op het hooger onderwijs, 2e druk	0,25
H. Schierbeek, Schoolkaart van Europa 2de dr.	15,00	Wetboek van Strafrecht	0,50
H. Schierbeek, Nieuwe Schoolk. v. Nederland.	12,00	H. Wierenga, Prosa und Poesie	2,00
Schlez, Natuurl. leestoon, door Brugema. 10de druk	0,25	Dr. Jan te Winkel, Roman van Moriaan	3,00
Dr. J. G. Schlimmer, Handb. Rom. antiq. 2de druk	3,90	Dr. Jan te Winkel, Aesopet.	1,50
Dr. J. G. Schlimmer, Rom. antiq. in 5de druk	2,00	J. F. W. Winklerberg, Onderwijs in de Vormleer	0,90
Dr. J. G. Schlimmer, Oude Aardrijkskunde . . .	2,90	H. Witte, Plantkr. v. school en huis. 3 st. 6de druk	0,36
Dr. J. G. Schlimmer, Leerb. der Oude Aardr. . .	1,25	H. Witte, Wandelingen in de Natuur	0,36
Dr. G. J. Schlimmer, Coniunctivus	0,50	Dr. J. Woltjer, Latijnsche Grammatica	3,75
Schoolboed. de Tijdschr. v. onderw. n. o. v. 12 dln.	4,90	Dr. J. Woltjer, de Grieksche onregel. werkw.	0,90
De Schoolwereld, per jaarg. franco per post . .	3,00	Dr. J. Woltjer, Serta Romana	1,90
Dr. P. H. Schoute, De kegelsnede	0,50	Dr. J. Woltjer, Oratio de summa Philologia . .	0,60
Dr. C. D. Schönfeld, Bekn. leerb. d. Planim. 2e dr.	1,00	Dr. J. Woltjer, Latijnsche oefeningen 1e	1,25
Dr. C. D. Schönfeld, Beknoptleerb. d. Stereometrie	1,00	Dr. J. Woltjer, Latijnsche oefeningen 2e	1,50
Dr. C. D. Schönfeld, Planimetrie en Stereometrie	0,60	G. Wouters Jr., Vijf lied. v. gem. kor. Partituur	0,60
Dr. C. D. Schönfeld, Vlakke en bolv. Trigonometrie	1,00	G. Wouters Jr., Vijf liederen. Stemmen	0,40
G. Schuitema, Formul. Aangiften Suc. regten, 2e dr.	1,50	Dr. van der Wijck, Zielkunde	4,90
E. Seippens, Deutsche Grammatik	1,00	Dr. van der Wijck, Mr. Joh. Kinker. 2de druk	2,90
Dr. A. Sibson, Begins. der landb. scheik. 2de druk	2,50	Dr. van der Wijck, Toekomst der vrouw	0,50
Dr. A. Sibson, Kunststeststoffen, d. Dr. van Roijen	1,00	Dr. van der Wijck, Spinosa	0,40
L. Joh. Smid, Handboek d. koffiekultuur	1,75	Dr. van der Wijck, Het raadsel der ervaring . .	0,60
Mr. H. J. Smid, Volkshuishoudkunde	1,50	Dr. van der Wijck, De Schoolstrid	0,90
II. Soester en Th. Keizer, Gymnastiek, m. 120 fig.	1,90	Dr. J. A. Wynne, Alg. gesch., I. 9de druk	2,90
Spencers Opvoed. d. Joh. A. Leopold. 4de druk geb.	1,90	Dr. J. A. Wynne, Alg. gesch., II. 7de druk	2,90
J. Steynis, Practisch rekenboek, 2 stukjes, . . . .	0,20	Dr. J. A. Wynne, Alg. gesch., III. 7de druk	2,90
Dr. G. C. Steynis, Begrotingsstudien	0,50	Dr. J. A. Wynne, Alg. gesch., IV. 7de druk	2,90
Dr. G. C. Steynis, Godsdiensd. of humanisme . . .	0,25	Dr. J. A. Wynne, Handb. d. algem. gesch. 6de dr.	3,90
Dr. G. C. Steynis, Bijzonder onderwijs	0,25	Dr. J. A. Wynne, Overz. d. algem. gesch. 11de dr.	1,75
A. W. Stellwagen, Atl. v. Nederl. en O.-I. bezitt.	1,25	Dr. J. A. Wynne, Gesch. v. h. vaderl. 7de druk	3,90
A. W. Stellwagen, Proza. 2e druk	2,50	Dr. J. A. Wynne, Bekn. gesch. v. h. vaderl. 9de druk	1,75
A. W. Stellwagen, De levende taal 4de druk	1,50	Dr. J. A. Wynne, Gesch. van de Nederlanden, I.	4,96
Dr. Stoll, Grieksche en Rom. mythol. 4de druk	2,00	Dr. J. A. Wynne, Gesch. (verspr. en nieuwe opst.)	3,75
J. H. Storm, Dialogues Francais	1,25	Dr. J. A. Wynne, Oostersche volken en Griekenl.	4,50
J. Suringa, Een lauwerkrans	0,75	Dr. J. A. Wynne, Historische waarheid	0,50
J. Suringa, Volkszangboekje 4e druk	0,30	Dr. J. A. Wynne, Wet Hoog. Ond. en Alg. Gesch.	0,40
J. Suringa, 2 en 3 st. Volkliedjes	0,30	J. E. K. van Wijnen, Stijloefen. en zinsont. 2 st. &	0,30
Dr. A. H. Swaagman, Volksgeneeskunde	0,40	J. E. K. van Wijnen, Aarde zoen en maan	0,75
Holene Swarth, Kindersprookjes, met plaatjes	1,25	J. Worp, Melodien der Ev. gez., Geb. 3de druk	8,00
Mr. O. Q. van Swinderen, Wetboek van Strafr.	7,50	J. Worp, Melodien v. d. vervolgb. d. Gez. geb. 2e dr.	4,90
Mr. O. Q. van Swinderen, De Wetgeving op het		J. Worp, Melodien der Psalmen, geb. 4de druk	9,90
Lager Onderwijs in Engeland	0,75	J. Worp, 1e Zangboekje 11de druk	0,30
Dr. B. Symons, Jacob Grimm	0,60	J. Worp, 2e Zangboekje 5de druk	0,30
Mr. B. D. H. Tellegen, Staatshuisk. 4de druk	0,50	J. Worp, 3e Zangboekje 5de druk	0,30
Mr. B. D. H. Tellegen, Stahl, eene toespraak . .	0,40	J. Worp, 4e Zangboekje 3de druk	0,30
Mr. B. D. H. Tellegen, Duitschland en Nederland	0,60	J. Worp, Zing. kinderwereld, 5st. 8ste druk &	0,65
Mr. B. D. H. Tellegen, De wedergeb. van Nederl.	2,50	Zangschool, I, Canons	0,30
T. Terweij, Nederlandsche Spraakkun. 7de druk	1,25	Liedjes v. twee stemmen. 5de druk	0,30
T. Terweij, Beknopte Nederl. Spraakk. 5de druk	0,60	Wenken b. d. zangboekje. 2de druk	0,25
T. Terweij, Oefeningen 4e druk	0,60	Dezing. kinderw. v. sch. en h., 3e dr.	0,30
T. Terweij, Beginselen der Nederl. Spraakkunst	1,00	Twintig driest. liederen. 4de druk	0,30
A. Teunisse, Handwerken voor Meisjes. 4e druk	0,40	Veertig tweestemmige Liedjes, 3e dr.	0,40
G. Tiemersma, Taal oefeningen 2e druk	1,30	Ut — re — mi, Zangmeth. I, 3e dr.	0,30
G. Tiemersma, 300 meetk. opg. v. ambachtsscholen	0,30	Ut — re — mi, Zangmeth. II 2e dr.	0,30
Dr. H. Edema v. d. Tuuk, Leven van J. Bogerman	3,60	J. Worp, Twaalf Volksliedjes met beg.	0,25
Tijdschr. Handenarbeid in Nederl. per 12 aflev.	3,00	J. Worp, Een lentedag, zond. begeleid. 7de druk	0,50
Tijdschrift voor Landbouwkunde. Per jaargang .	4,90	J. Worp, Twintig liederen v. mannenk. 4de druk	0,75
Tijdschr. van het Nederl. recht, 8 deelen	40,00	J. Worp, Orgelmagaz. v. Prot. en R.-Cath. Kerken	5,00
Dr. J. J. P. Valetton, Schets der Hebr. Spraakk.	1,00	J. Worp, Jan Maat. Woorden van Dr. J. P. Heije	0,30
Dr. M. C. Valetton, Oude Geschiedenis, I, II, &	1,90	J. Worp, Een lentedag, met begeleiding, 2de dr.	1,25
J. N. Valkhoff, Dictionn. Fr.-Holl. et Holl.-Fr.	4,90	J. Worp, Oefeningen v. stemvorming, 4 stemm.	0,30
N. van der Veen, Practisch Boekhouden	1,25	J. Worp, Oefeningen voor twee stemmen	0,50
Dr. S. D. van Veen, Bijb. Geschied. I. (O.T.) 2e druk	0,25	J. Worp, In de kinderkamer	0,65
Dr. S. D. van Veen, De gereformeerde Kerk van		J. Worp, Honderd vijftig voorspelen . . 2de druk	2,90
Friesland	2,90	J. Worp, Naspelen	1,90
Dr. J. S. van Veen, Bekn. overz. d. Gr. Mythologie	0,60	J. Worp, Algemeene muziekleer 3e druk	3,75
J. Versluys, Begins. der nieuwe meetk. 3de druk	0,60	J. Worp, Kleine muziekleer 4e druk	0,75
J. Versluys, Leerb. der vlakke meetk. 7de druk	1,25	J. Worp, Koren, 1e sfl. (De Cort), Lieder	0,50
Dr. E. Verwijs, Roman van Cassanus	1,50	J. Worp, Practische orgelschool	2,90
Dr. E. Verwijs, Van Vrouwen ende van Minne.	1,50	J. Worp, Volkliedjes	0,05
N. J. Viisscher, Kaart van Gelderland	0,60	J. Worp, Schoolliedjes	0,25
N. J. Viisscher, Kaart van Drenthe	0,60	J. Worp, Onze Nationale driekleur	0,25
N. J. Viisscher, Kaart van Utrecht	0,60	J. Worp, De Vacantie (woorden van Dr. J. te	
G. J. Vos Az., Le jeune Rédacteur. Première année	0,30	Winkel) zonder begeleiding	0,50
W. P. de Vries, Aanschouwingsonderwijs	0,90	J. Worp, De Vacantie met begeleiding	1,25
G. P. Vroom, Handboek voor Notarissen, geb. . .	1,90	H. v. d. Woude, Leerb. voor de school	0,35
K. A. Wagner's Bijbelsche verh., O. V. 17de druk	0,30	F. L. Zahn, Bijb. Geschiedenissen, 48e duizend	1,00
K. A. Wagner's Bijbelsche verh., N. V. 14de druk	0,30	F. L. Zahn, Geschied. der Chr. Kerk, 15e druk	0,80
I. B. Warnolts, Kerkbestuur en Kerkcl. beheer	1,00	L. van Zanten, Algebra 2e druk	0,75
M. Weersma, Aanschouwelijke Meetkunde . . .	0,20	I. Zijlstra, Schrijfcurfus in 11 ohiere 8e druk &	0,10

OEFENINGEN

IN HET SCHRIJVEN DER

NEDERLANDSCHE TAAL,

DOOR

*Johannes
odefridus*
J. G. FREDERIKS.

1825 -

TE GRONINGEN BIJ J. B. WOLTERS, 1885.

839.35

F852

7585

Wat het gebruik dezer Oefeningen betreft, zoo iemand den Uitgever met de invoering genoeg wil doen, ik denk dat mijne Ambtgenooten volkomen weten, wat daarvan verklaard moet of kan worden, hoe het schriftelijk mag geschieden en welk nut de korte aantekeningen zullen doen aan het geheugen, beide van leeraar en leerling.

Prof. VAN HELTEN en Dr. JAN TE WINKEL hebben mij hier meer voorgelicht, dan aan deze eenvoudige zinnen te zien is; de laatstgenoemde taalkundige had zelfs de goedheid mij zeer verplichtend gedurende de bewerking zijne hulp te verleen. Indien deze bladen in handen mochten komen van jonge onderwijzers der lagere scholen, die zich zelf oefenen, — ik bedoel als ze het verstand hebben niet voor een examen te gaan werken, want zelfoefenaars zijn toch alle menschen — dan wensch ik hen nog eens opmerkzaam te maken op een paar boeken, die minder gebruikt dan bekend zijn. Ik bedoel, van Prof. VAN HELTEN, *De Klinkers en Medeklinkers in de Nederlandsche taal en Het Werkwoord*, thans bij den uitgever van dezen bundel te verkrijgen; verder het uitmuntende boek van Dr. JAN TE WINKEL, *De Grammatiche Figuren in het Nederlandsch*, eene omgewerkte afzonderlijke uitgaaf van opstellen in Noord en Zuid, door de uitgevers van dat tijdschrift, BLOM & OLIVIERSE te Kuilenburg, in 't licht gegeven. Een derde is de Nederlandsche bewerking door Dr. BECKERING VINCKERS der Voorlezingen van WHITNEY over *Taal en Taalstudie*, waarvan de

nieuwe druk een woordregister heeft, eene voortreffelijkheid ook der Grammaticsche Figuren, maar die aan den grondigen arbeid van Prof. VAN HELTEN nog ontbreekt. Met den bijzonderen slag, die aan de leerlingen van NASSAU eigen is, heeft de heer STELLWAGEN in zijn Verleden en Heden laten zien, hoe men vrij ingewikkelde dingen over de oudere en de hedendaagsche taal allerduidelijkst kan schrijven. Eindelijk is het wel zichtbaar, dat ik de Spraakkunst van den Heer TERWEY bij mijne lessen volg, waarvan thans de zesde druk het licht ziet.

AMSTERDAM, Mei 1885.

F.

Nederlandsche Taal

1.

Aan de samenvloei—ng dezer beide ri—vi—ren¹ staat een anti—ke—¹ wach—to—ren. De ki—vi—ten¹ leggen hunne ei—eren, waar ze moei—lijk te vinden zijn. Aan weer—zijden dezer ze—ëngte ziet men rui—nen² van kaste—len. Het moedertje schrikte, schrok op d—tijding, dat haar zoon zich als een—balddadig—³ soldaat gedragen had. De we—zen worden die—dag onthaald op wit—brood⁴ en chocolade. Zij kreeg eenige chocola—jes uit het la—je⁵. Loevest—n is zeer vermaard, maar het Muider—slot is het niet minder. Waters—nood en honger—nood zijn groote rampen; want te veel en te weinig is nooit goed. Hij was de—schrandere—on—dekker van dit kunstige werktuig. Zijn—kundige broeder was d—gelukkig—vinder van die—prachtige saf—ier. De goede man dronk eene tamelijke hoeveelheid warme—pons—, punch⁶ en begon vervaarlijk⁷ vals—te zingen. Hij verheugde zich over de—heerlijke—⁸ zonne—schijn en d—beelderig—⁹ morges—tond, alleen omdat hij ge—ne—paraplu moest sle—pen. Zijne muzi—kale oef—ningen op d—jacht—ho—r—n beko—ren mij w—nig. De kikkvors—en zingen hunne ko—ren met heldere ke—len.

¹ Het gebruik van i of ie hangt hier af van den klemtoon. Rivier is oorspronkelijk de strook langs de beide oevers; D. Revier, F. rive.

² Ruïne, F. ruine, zonder deelteeken, Lat. ruina; daarom geen ie.

³ Bald, E. bold, stoutmoedig, D. bald, vergelijk ons boud; altijd volgens de Wdl.

⁴ Vergelijk weitebrood, roggebrood, tarwebrood.

⁵ Lade, la; hiervan la + (a) + t + je, Maatje, Paatje, Naatje.

⁶ Punch, naar het Oostersche getal, dat de vijf bestanddeelen aanwijst.

⁷ Varen, hier = vreezen; E. to fear. Gevaarlijk, onverveert.

⁸ Vergelijk de oorspronkelijke beteekenis met vaderlijk, broederlijk. Van 't adj. heer, waarvan het subst. de comparatief is.

⁹ Beelderig, beeldig. De uitgang erig vaak met ongunstige beteekenis, hier in navolging van grondwoorden op er.

De reg—ring stelde een— man aan, die de zwanen moest fnuiken ¹. Zijn— grootvader placht ² te verhalen, hoe hij piekenier was onder de Ke—zen en zwaar gekwetst werd in de— bloedige— slag bij Vreeswijk. Hij had eene he—sche stem; niet—emin bezat hij een fijn gehoor, een muurvast maatgevoel en een— goed— smaak in muzi—kale zaken. De uitd—ling der metalen kruis—en ³ zou niemand te-leurstellen en een— gloe—end— geestdrift tewegg—brengen. De kerk van ons ker-s-pel ⁴ heeft eene— nieuwe— kansel en een orgel met drie klavi—ren. Die platte-land-schutter zou ongemak—lijk vechten, als de vijand hem tergde. Hij speelde vier solo— op verscheidene thema— van Bach. Die slijtag—e ⁵ aan zijne laarzen kost—e een kapitaal. De moerbei—n ⁶ worden hier nooit rijp. Hij was verslaaf— aan 't gebruik van zalf—jes, pil—tjes, oli—n en drank—jes. Cats verhaalt van ieman—, die bang was voor een poesje; dat noemt hij nog al een— ridder. De boerin verwijdt— haar lakens— jak; haar man verw—dt de koe—en en kalv—en. De mo—lenaars malen het ko—r—n tot meel. Als men hem een o—lijkerd ⁷ noemde, werd hij bang.

¹ Fnuiken, de slagveeren uittrekken. Iemands hoogmoed fnuiken.

² Placht, met t voor plag, in navolging van dacht, bracht.

³ Kruisen. Cruce, cruus, kruus, kruis.

⁴ Ker(k) + s + pel, ding + s + pel, dor + pel; pel = paal = gebied. Andere verklaring: spel, van spellen = spreken, als tweede lid van ker(k)spel, dingspel.

⁵ Slijtage, kijvage; college.

⁶ Moerbei, L. morum, Fr. mûre.

⁷ Oolijk; oode, gemakkelijk, gering, onbeduidend; ook met ontkenning noode, ongaarne. Oolijkerd, leeperd, slimmerd worden ironisch gebruikt.

Het bes—je ¹ brand—e d— voorvinger harer linke— ² hand aan d— wa—sem ³ van d— ketel. De kinderen bea—semden een zakspiegeltje. Wij bea—men ⁴ uw— me—ning en zijn alle—zins uw— gevoelens toegedaan. De zachte wind—kens ademen lief—lijke geuren in dit bekoor—lijk hei—dorp. Het gehucht bestond uit vijf boere—hoeven en eenige arbeiders—wonin—jes. De jachtopziener, de brievenbestel—r, de dien—er en de— verto—n—er der poppe—kast kre—gen een— daal—er ⁵ en een— flesch— goede— wijn— uit de— kel—er. Ik weet niet goed meer, of hij negentien—erlei of twintig—erlei sigaren had. Hij verloor zijn— fonkelnieuw— zakdoek. Een kruiwagen is niet het—zelfde als een— kruitwagen; de bakker krui— d— koek en zijn— jonge— krui—e ze na— d— schipper. Op d— plaats van het vroegere klooster van St.-Clara kreeg men een Kla—rensteeg en spoedig kwam er eene Brandewijnsteeg bij. De poes net, likt en krabt zich.

¹ Beste moeder = grootmoeder; bestemoer, bakermoer, — baker, best(je); bestje, in de volkstaal besje.

² Ter linker hand, ter rechter zijde; van daar de linkerhand.

³ Wasem, waadsem; adem, aadsem.

⁴ Toestemmen; amen op zeggen. Vgl. bejaën, beneenen, volgens de Wdl.

⁵ D. Thaler; van (Joachims) thal.

De scho—ten volgden ras— op elkander; we waren gans— verschrikt. Daar hij wis— kon— zijn van zijn— kans—en ¹, heeft hij kras— ² gehandeld. Een— sc—orpioen ³ kan zoo venijnig ⁴ steken; als men h— maar even—es aanraakt, wordt hij dadelijk vinnig ⁴. De loo—s ⁵ diende tot bergplaats van the—ën, oli—ën en katoen—es. De sprin—haan is niet gevaarlijk; ge kunt h— gerust aanpakken, maar van di— sprin—kever ben ik zelf niet zeker. De klap—ei ⁶ wou een— rooie— schrikpoeier halen. Ik zat twee uren over dat vraagstuk en sta verbaas— over mijn traag begr—p van die zaken. Dat li—teeken ⁷ is alt—ans een bewijs, dat ik in die— hach—lijk—toestand niet te vroeg het haze—pad heb gekozen. Deze— notaris gebruikt pa—pier van elf gulden —e— riem. Voor elk— rit met d— hitte—wagen betaalt de— jonge—heer twee gulden. In de soci—teit leest hij gaarne zijn krantje en slaat de zeetijding— nooit over.

¹ Vgl. F. Chance; balansen, F. balances.

² Een woord van Oostersche afkomst, dat met ons sterk overeenkomt.

³ Vgl. scepter, Lat. sceptrum, Fr. scepter; met sc: scandeeren, sceptisch, enz.

⁴ Lat. venenum, F. venin.

⁵ Vgl. E. lodge, F. loge.

⁶ Deze uitgang ei, uit ege, ige; klappege, clappighe.

⁷ De eerste lettergreep is de stam van een werkwoord = bliken; vroeger meer gebruikelijk voor merk, kenteeken dan in de tegenwoordige opvatting.

De lijderes praat—e d— gansche— nacht ¹, zoo—lang de ijrende koor—s aanhield, maar liet zich gewillig door de lief—tallige ² zieke—oppas—ter helpen. Zij liet zich door een—giftig— adder bijten. In mijn— zuster— spaarspot heb ik een— Spaansche—mat ³ opgemerkt, een vierkant stuk geld—met een wapen vol kwartieren. Die ste—lui kennen niet eens madeli—ven ⁴ en vergeet—mij—nietjes en houden ons voor domme boere—mensen. Wij gingen met— de— Veneti—aansch— gondel naar de Schulpbrug ⁶ en speelden daar haasje—over. Wij hebben in onze taal een dichtstuk tot lof de— jenever—. De jachthond liep eerst in d— haver en speurde toen in d— klaver, waar —e— haas gebleven was. Hij noemde zijne lieve zuster een— leelijk— ⁷ dierag—e. De St.— Pauluskerk werd ingewijd op den dankdag voor d— Rijswijks— vrede. Ho—vaardij en zotter—ij zijn geen— fraaie eigenschappen. De gezanten ⁸ hadden hun— zending ⁸ volbracht. De— zendeling ⁸ nam afscheid van zijn gezin. ⁸

¹ In 't Lat., F. en D. vrl.; en zoo bij ons ook als Nachtgodin.

² Vroeger liefталig.

³ Dit gekwartierde wapenschild werd met het vlechtwerk eener mat vergeleken.

⁴ Made = weide; E. leaf = blad, loof.

⁶ De Schollebrug aan den Amstel, geheeten naar eene herberg De Schelp, Schulp, Scholp; Scholpbrug, Schollebrug, Schollebrug.

⁷ Gelijk lieflijk van lief, is leedlijk, leelijk van leed gevormd.

⁸ Zenden is een causatief = doen gaan.

† 6.

Na de— verkoop van al— die goed—en berekende hij zijn— ontvang op zes—honderd gulden. Die schan—daad der boomsch—nders noemde hij een schandaal¹ De vreemdeling vroeg om een schoon teljaar, ² waar—op de herbergierster hartelijk begon te lachen. Het vergla—sel van die borden is geborsten. Betje Wolff noemt de kinder— vaak klein gebeente. Schrijf dat woord eens in een— lettergreep minder. Sedert hij d— negenoog gehad heeft—, is hij op —e— oog wat gezonder geworden. De linne—meid was bedroefd over het vertrek van ha—r— kameraad. Hij deed een— ongemakkelijk— greep in de tientjes. Gij moet die overtollige ³ boeken maar t—huis laten. Op oude—jaars—avond eten wij oli—koeken, oe—sters, ⁴ ka—stanjes en aarda—kers en drinken warm bier en pons. Hij noemde zijn— nieuwe herberg bij Loenen zeer dubbelzinnig Vechtlust. Op eens greep hij den waard ⁵ bij de po—ten, draaide hem de— hals om en begon h— dood—bedaard te plukken. Ik werd dood—benauwd in dat bekrompen roefje. ⁶

¹ Schandaal, F. scandale, Lat. scandalum, ergernis, aanstoot.

² Van tailloir, snijplankje; bij ons bord, van berd, D. Brett.

³ Overtollig, overtallig, overtalig; vgl. ten getale van.

⁴ Lat. ostrea (mv.), F. huître (van uistre, oistre), E. oyster, D. Auster; de grondvorm beteekent schelp; vgl. ostracisme.

⁵ Naast het niet minder gebruikelijke woord.

⁶ Overdekt gedeelte van een vaartuig; vgl. E. roof, voor dek, dak.

Die turftonster kreeg een dameshorlog—e ¹ op het feest harer veertig—jarige ambt—vervulling. De smid had zijn—kauw leeren vloeken en daarom werd het dier op bevel van den schout ter—dood—gebracht. In de jaarboeken beschrijft men de ter—dood—brenging van een vark—² door beul—handen, omdat het een kind had opge—eten. Hij klaagde van pijn in d—le—ver en wees daar—bij op zijn—maag. Door die schoenen ³ met die—traan in—te—smeren, zijn ze veel le—niger ³ geworden. Als die man zijn—kras—te uitdrukking gebruikt, zegt hij: Kerel. Die voorposten zullen zich wel moedig verde—digen ⁴, maar tot op d—laatste—man sneuvelen. Zij dwe—pen ⁴ nu eenmaal met Cats; laat h—n rustig die—man hooren keuvelen. Wie van kunstig snij—werk houd—, bezie de—preekstoel in de Nieuwe—kerk. De dwaas—te denkbeelden, luimig te—pas gebracht, kunnen den wijs—ten man doen lachen.

¹ Lat. horologium, F. horloge; Ned. vroeger horlogie, horologie, zelfs horglogie.

² Het meervoud van vark, varken werd het enk. vlg. schoe, schoen, schoenen.

³ Lat. lenis. Men denke liever aan lenen = buigen; buigzaam.

⁴ Oudere vorm: verdadigen, dwapen.

De Staatsman, door —ie— de— oorlog ¹ ontstond, verloor onmid—lijk d— volksgunst. Zulke prenten, welke— randen afgesne—den zijn, koop ik nooit. Welk— dichter heeft dat tweere—gelig opschrift op 't graf van Heemskerk gemaakt? Ik lees gaarne over Tesselschade, wie— begaafdheid hare minzaamheid evenaar—de. Erasmus verbeeld—e zich, dat h— een wit hoen ter— zijde liep. D— zeeheld, —ie— Peter de inrichting zijner zeemacht dankte, eeren wij als onze— landgenoot. Het gehucht, ² waar—van ik geboortig ben, ligt in Drent—e. Zij lacht—en om het dikke Mari—tje, die het ijverigst— danst—e. Het oude Jaapje, wie—s vader die— laan beplant—e, was toen nog een klein wicht. ³ De stad, welk— wallen vrij sterk waren, werd over—rompeld. Daar is het zes—jarig Jaantje, over —ie— knapheid ieder verbaasd is. Hij wijd—e zich aan de lijdende menschheid, wie— innige— dank h— niet ontging.

¹ Oorlog kwam vroeger in de drie geslachten voor, en bleef lang Ml. en Onz.

² Voor behoefte; vergel. geboomte, gebladerte, en gracht voor graft, van graven; klucht(spel) voor kluft van klieven.

³ Dit woord heeft met gewicht, wegen niets te maken. Uit booswicht blijkt de beteekenis van wezen, persoon, ding, ook in den zin van dwerg, kabouter, aardgeest, booze geest.

Deze tuinder¹ zond de eerste² Westlandsche aardappel—aan den Koning. De— boekhou—er der heeren Plukker en Co. was een— vlug— man, die na korte— tijd als een wel—gesteld— rentenier te Boston woonde en voor—taan Smith hee—te. De Twent—enaars hebben een— tongval, die— we slechts uit boeken kennen. Aan die— le—lijke— krul —erkende³ de— rechter zijn— hand; hij —erkende³ daar—in zijn —schrift niet en weigerde volständig schuld te —kennen. Die boeken werden voet—stoots verkocht, zoodat ik niet kon klagen over hun— gebleken onvolledigheid. Hij moest gal—no—ten⁴ fijn—stampen en zoet—hout aan —stukken— snijden, en ree—s dat kwetste⁵ zijne teergevoeligheid. De honde—slager⁶ bracht al— de los—lo—pende honden met laag—water op een— zandplaat en offerde ze plechtig aan Neptunus. Een ervaren koets—ier bracht ons heelhuids door die— holle— weg.

¹ tuinder, tuinman, tuinier, hovenier.

² Eer (vroeg), eerder, eerst.

³ Er in erkennen = uit; her = weder; Vgl. echter herinneren.

⁴ Het It. galla, Sp. agalla en E. gall voor gezwel geeft nog geen volkomen opheldering aangaande gal in galnoot, galappel, galwesp.

⁵ Voorheen quetsen, quaetsen, van quaet, kwaad.

⁶ In den zin van rundslager, varkensslager.

10.

Dat, —at hem het meest— scha—de, trach—te hij tot elke— prijs¹ meester te worden. Hetgeen mij het best—te—gen die— hardnekkige— maaghoest ba—te, was moster—. Vader was gerok—, zontje gebuis—, beid— netjes geschoe— en gehandschoen—. Wie—s standbeeld is dat nu? Van welke kaart—te—kenars hebben wij nog geene levensb—zonderheden? Wat voor een— arme—, gebrek—lijke— man zit daar? De—gene, w—s atlas daar ligt, moet er beter voor zorgen. De— veldwachter zal de—gene—, die hunne honden ongemuilband laten rondloopen, wel een— boete² bezorgen. In die— kaaswinkel trof die— snuf—elaar een boek aan, waar—van men slechts twee afdrukken kent. De soldaat, w—s vrouw mank³ loopt, komt nu deerlijk verm—nkt thuis; daar zal zeker veel manke—ren⁴ van alles, —at onon—beerlijk is. Hij en—te een— aagtappel⁵ op een— doornstam.

¹ F. prix, Lat. pretium; zwak ww. prijzen, prijsde, geprijsd; later bij ons voor lof, belooning; sterk ww. prijzen, prees, geprezen.

² Boete, niet met het beperkte begrip van geldstraf, maar in den algemeenen zin verwant met bate, bet(er); goedmaken, als in boetedoening, zelfs als middel tot genezing en redding; iets, waarbij men bate heeft.

³ Mank, Lat. mancus, It. manco; vgl. F. manchot.

⁴ Mankeeren, F. manquer, Lat. mancare.

⁵ De naam wordt geacht die van St.-Agatha te zijn.

11.

Hij wil nog immer aan een— lei—band loopen; zijn gebrek —an zelf—vertrouwen maakt hem een— lei—sman noodig. De slaver—ij¹ is thans afgeschaft; het slave—wezen strijdt tegen de hedenda—gsche begrippen. Hij kreeg een stan—je, omdat hij nog een jaartje in zijn— klas— moe—t zitten, en vond dat een— heel— onaardige ruzie tegen hem. Op die stellag—e had de to—neelverto—ning² plaats zonder schermen of gord—n. De truwe—len³ noemen wij gemeen—lijk troffels. Wij kwamen door een— morsige—⁴ steeg⁵ aan een— hooge— steiger⁶ en ste—gen⁶ de glibberig— trap af. De sluwe ker—l zocht ons met zijne drogreden— te overtuigen, doch wij lieten ons niet bedriegen. Al het goed, —at haar voogd haar na—liet, beteekent nog weinig bij het goed—, —at hij het meisje van hare kind—heid af bewees, ja, bij alles, —at hij haar door zijn voorbeeld leerde. Hier hebben we nu de vermakelijke historie van Floris den Vetten, d— ware— thuisblijver.

¹ Slaaf, voorheen ook sclavoen, Slavoniër, een krijgsgevangene uit de Slaven, door de Duitschers buitgemaakt. D. Sklave, E. slave, F. esclave, It. schiavo.

² Tooneel; uitgang van Fr. oorsprong = ons el in hevel, sleutel; de oo van toonen.

³ Fr. truëlle, waarin het Lat. trua, roerlepel, goot; misschien verwant met trog. Vgl. kasteel, kaneel, penseel; houweel, van houwen.

⁴ Moer, moeras, D. Moor, E. moor, F. marais, It. marese.

⁵ In deze woorden herkenne men den wortel stig = gaan.

De boere—meid was met een— lanta—r—n ¹ in de— stal ² geweest en zoo zal er brand in d— schuur ³ gekomen zijn. In die zeil—makerij heeft men een— ekster, di— ik zoo graag zie huppelen. Hij wilde een— oester open—maken en kreeg een— schilfer onder d— nagel. Die jong— kauwt altijd zoethout en zijn vader eet nagelhout als zijne geliefkoosde lekker—ij. Men zou er—om gewed hebben, dat wij een— groote vlieg in de kamer hadden; zoo natuurlijk kon neef die bees—jes nagonzen; 't was beeld—rig om te hooren. Die vrouw verkoopt overheerlijke sali—melk ⁴, met een roze—marijntakje er—door gekookt. De varken—slager heeft een vervaarlijk groot schrabmes; zijn buurman, de notarisklerk, gebruikt wel eens een schra—mes. Eerst moeten wij piano—spelen, daarna praten over het plezier van het schaatse—rijden. De matro—zen ⁵ noemden hun— a—miraal beste— va—er; geen wonder, dat wij dan menige— zeevoogd onder die benaming kennen.

¹ Lat. lanterna, laterna, F. lanterne, E. lanthorn, D. Laterne.

² Stal, stelle, stand, staan.

³ Schuur; D. Scheune, vroeger Scheuer, waaruit F. écurie; wellicht dak, beschutting

⁴ Lat. salvia, mlat. salvegia, D. Salbei, F. sauge; Ned. vroeger saelgie.

⁵ Matroos van het Fr. meervoud matelots, met uitspraak der meervoudsletter, alsmede de verandering der l in de ook vroeger gebruikte r, als in matelas, matras.

13.

Di—scheepsbesluit ¹ is bro—er dan ik dacht. Waarom is de verf van die deurpaneelen ² zoo verschoten? Onder het gelach der drinkebroe—rs moest hij het gela—³ voor all—betalen. Hier is een gedicht op Alva—s laatste—rit. Een vertellin—je van die goede baker kan mij doen schrei—en van aandoening, vooral als 't Rood—kapje geldt. De oude loo—s ⁵ stapte naar—huis, met zijn—zeelaarzen op d—rug, als—of hij geen—helde—daad bij die schipbreuk verricht had. Dat moet ge mij niet e—vel ⁵ dulden, maar in di—wagen kunnen de dame—niet rijden. Zoo een—lammerzoet—jongen, met —ie—ik het niet best vinden zou, kan ik soms een pak ran—sel toedienen. Hij snee—op van een—groot—ram—enas, di—hij in —e—Watergraafsmeer gezien had en praat—e over —at hij voor een—pompoen hield. De poppe—kas—, welk—diep verborgenheden ik alleng—kens doorgrond—e, viel sin—s die—tijd minder in mijn—smaak. Zeepzi—derijen, traan—ko—kerijen en vetsmelterijen geven sme—rige karw—jes. Hij bracht twee zaken uit —e Krim mee: het ridder—kruis en een marketenster—v—atje; het laatste noemde hij zijne trop—ee⁶.”

¹ F. biscuit, Lat. bis coctus; D. Zwieback, It. biscotto; Ned. ook tweebak, V.

² Paneel, F. panneau; vgl. bureau, bureel.

³ Wat ieder toegelegd is, zijn aandeel; vgl. oorlog, waarin oor = uit; dus hetgeen iemand toegelegd, toebedeeld, toebeschikt, wat zijn lot is. Eenvoudiger uit liggen, gelijk leger. Oorlog beteekende dan vroeger uitlegeren, uittrekken.

⁴ Loods, van looden, met het (peil)lood de waterdiepte nagaan.

⁵ Vroeger evel, ival; E. evil = kwaad, kwaal, Vgl. voeteuvel, euveldaad.

⁶ Voorheen trophée, naar het Fr., daarvan trofee, Lat. tropaeum.

Hij acht—e zich een— vermaard— man, doch de maar, die van hem liep, was niet gunstig. Hij wantrouwde den Keizer, aan —iens goede gezindheid ¹ niemand onzer twijfelde. De gezin—t—e, ² waartoe ook zij behoord—e, onderscheid—e zich door eenvoud van zeden. Het gebin—te, ² dat hij op d— nieuw— schuur liet zetten, was van best eik—hout. De— gezant ³ ontmoet—e ik niet, maar ik ken den lak—ei, ⁴ —ie— hij uit Lissabon heeft meegebracht. De Prins werd in d— pink gedragen om zoo aan— boord van het Engelsche oorlog—schip te komen. De arme jongen kreeg de geelzucht, ⁵ welk— ziekte ⁵ hem belette examen te doen. Zijn— vader had gehoopt een — flink— adelborst van hem te maken, maar hij was geboren om de— rustig— eigenaar eener watte— fa— brik te worden. Zwabberkap—teins en pluimgraven hebben schoone titels, die niet bijster veel opleveren. Die lekker—ij ⁶ is me te duur. Hij gaat dagelijks— uit hengelen, opdat men hem niet onder de doe—nieten zou tellen. Tegen—woordig hebben wij een— vogeldokter in de buurt, die alle luimen en ingebeelde ziek—n van het gevederde gedierte in d— grond laat verdwijnen.

¹ Grondvorm zin = overtuiging, meening. Vgl. zin (lust) zinnelijk, zindelijk,

² Binden, band, bundel, bende, bint.

³ Zinden = gaan; zenden, doen gaan, gezant.

⁴ F. laquai, Sp. laquayo, Ned. vroeger lackeye.

⁵ Zucht, D. Seuche = ziekte.

⁶ Vgl. artsenij, razernij, slavernij, spotternij, zotternij; de n is hier ingelascht, gelijk voor aar en ier, doch door verkeerde toepassing der analogie.

15.

Die kwa—jongen ¹ deed poes no—te—doppen met pik aan de po—ten en liet haar op 't ijs glijden. Gij baad— u stee—s in di— vijver². Ik tw—fel of hij het heeft. Le—ge vaten klinken het meest—. Hij hield zijne armen over d— borst gekruis—. Doe di— dood— mos—, di— ge op —e— mos— ³ gevonden hebt, in uwe— tas—. De aarde draait om hare— as—. As— en ko—len was alles, —at van het huis was overgebleven. Een bos— asperge—s ⁴ kost achttien stuivers. Zijn grootvader is in zijn tach—tigste jaar kinds— geworden. Wij tors—en met geduld d— last, ⁵ di— men ons oplegt. Hoort gij het bruis—en van het water en het ruis—en van het gebladerte? Er zijn twee Chine—sche vlo—ten uitgezeild. Wij schro—men niet hem daar—toe te no—pen. Hebt ge de huurce—len klaar— gemaakt? Op ve—re— bedden te slapen is voor jonge—lui ongezond. Le—ken⁶ noemt men niet—gees—telijke—. Wij zullen ons dezen middag wat verpo—zen.

¹ Niet ongewone verkorting, als: goevrouw, ga(uw)doot = beroerte.

² Vijver, F. vivier, Lat. vivarium, It. vivajo, D. Weiher, mhd. Wiwer.

³ F. mousse, E. moss, D. Moos.

⁴ Ook sperge, Lat. asparagus, van 't Gr. = ongezaaide.

⁵ Van laden; ook F. lest = ballast, It. lasto.

⁶ D. Laie, Lat. laicus, F. laïque.

16.

Ik heb ach—tien ro—de ko—len gekocht. Hij is vro—lijk ¹ van natuur. Wij gaan met d— Dokkum—er boot op—reis. Plaats di— adverten—ie in de Haarlem—er courant. Wij zullen d— kachel wat opsto—ken. Het is ongelo—felijk zoo geleerd als hij is. Hier hebt ge abrikozen en perzik—en. De verlo—te voorwerpen kunnen Din—sdag ² afgehaald worden. Hij is een le—per—. Geef mij een glas frambo—zen— ³ limonade. ⁴ De Koning heeft hem aangesteld als eerst—luitenant. Ik acht u mijn best—vriend. Hij is aangesteld als eerst—luitenant. Ik draag nooit een—kastor—hoed. No—ten zijn de te—kens der muziekno—ten. Sommige goden der Grieken waren slech—s vergo—de menschen. Ik zal u beto—gen, dat het een feit is en dat deze bewe—ring waar is. Laat u niet ho—nen door zulk een—blo—daar—. Hij schreeuwde met eene he—sche stem. Als men de zaak op d—keper beschouwt, dan ziet het er anders uit.

¹ Samentrekking van vrodelijk; Vgl. D. Freude.

² Misschien de dag van Tiu. Door de uitspraak en 't volksbegrip van dingen (pleiten), ook wellicht door de aanvangsletter van Donderdag, werd het zelfs Dingsdag.

³ Framboise en Brombeere worden van ons braambeziën afkomstig geacht; ons woord is verknoeid tot brambozen en flambozen.

⁴ It., Sp. en Port. limon = citroen; dus het heele woord als onze thee van lindebloesems, chicoreikoffie.

17.

Dat woord heeft vier lettergre—pen. Een le—me— pot is zeer licht breekbaar. De vijand ¹ viel ons onverhoed—aan. Hij ziet paars— van de kou. De kapitein liet de zeilen re—ven. Mannetjes varken— noemt men be—ren ². Be—ren ³ zijn verscheurende dieren. De steenko—len zijn dit jaar verbazend goedkoop. Gij moet die vlakken uitwiss—en ⁴. In di— zin moet gij nog een paar woorden inlass—en. Hij is wars— ⁵ van alle leugens. Ik hou— dit voor uw— heilige—plicht. Ik acht hem d— knapst— mijner leerlingen. De—oudste— van de beide jongens neem ik mee. De— gene—, —ie— ijverig werkt, wacht voldoening van zijn— arbeid. Dit is u— ⁶ aller belang. Op de vergadering van gister—morgen waren veel leden afwezig; sommige— waren op—reis. Hij toont zich altijd de—zelfde— hartelijk— kerel. Wij belo—ven u dat genoeg te doen. —ie— de schoe—past, trekk— h— aan. De bekro—ning der ten—toon—gestelde gewass—en zal morgen plaats hebben. Zijt ge reeds op de ten—toon—stelling geweest?

¹ Vijand en vriend, tegenw. deelw. van viën = haten, en vriën = liefhebben.

² E. boar.

³ E. bear.

⁴ Samenhang met wasschen onzeker. Vgl. (stroo) wisch = bundel.

⁵ Vroeger wers, wors, ook wars; E. worse, dus een comp., = erger.

⁶ Gen. van gij: uwer, uws, uw.

Gij moet mij die schuld te— goed houden. Ik zal u dat ter—loops zeggen. Hij heeft zich zeer kras gehouden. Heb mededo—gen ¹ met di— arm— blinde— man. Toen ik het paard bij d— teugel ² wou grijpen, stor—te het neer. Wij zullen de door u in—de—tijd gepo—te aardappel— bij onzen ka—beljauw ³ sto—ven. Hij is verhuis— naar eene plaats in Noord-Brabant, maar kan zich naar de Noord—rabantsche gewoonten— niet schikken. Het door u geui—te voornemen kan mijne goedkeuring niet verwerven. Hij is d— drie-en—vijftigste— burg—meester der plaats. Wij zullen met de— Hollands—ijzeren—spoorweg naar Piet—Gijzenbrug ⁴ gaan. Er zullen acht—duizend balen Java—suiker geveild worden en vier—honderd kis—tjes Havanna—sigaren. D— Turks—Rus—sische oorlog heeft veel geld ⁵ en bloed— ⁵ gekost. Kunt gij walsen? Wel, ik heb in de Engelsche ijzerfabri—ken genoeg daar—van gezien.

¹ De spelling van gedoogen en mededoogen berust op het Oud-Friesch.

² Ml., als werktuig om mee te trekken, tieën door den uitgang el.

³ Eene omzetting van het Baskische woord bacallaóá, dat bij ons als bakeljauw nog niet vergeten is.

⁴ Zwakke gen. van een overigens niet zeer bekenden Gijs.

⁵ Prof. Van Helten noemt dezen vorm van den gen. partitivus, na weglating der s, eene onechte bijstelling, omdat het tweede znw. den naamval van het voorafgaande aanneemt.

Hij was de— opperste— hofkok en hee—te Panhof; die— toepasselijke— naam ach—te hij een— spe—ling der natuur. Kent gij di— lange— jongen met zijne sche—le ¹ oogen en flets—e ko—nen? De pe—zen der bo—gen waren door de muizen ka—pot geknabbeld. Ik zal niet bewe—ren, dat gij zoo iets moet gedo—gen. De he—ler ² is zoo goed als d—steler. Honderde— gedood—en lagen op 't slag—veld hier en daar verspreid. We willen dat tuinhuisje niet laten verven, maar laten te—ren. ³ Hij trach—te mij mede te tro—nen, ⁴ maar te— vergeefs. Sc—epters, tro—nen en kro—nen zijn de ui—terlijke te—kenen der konin—lijke waardigheid. We zullen dat goed laten ble—ken. Wij bege—ren ¹ de vruchten te zien van de wel—beste—de uren. Zij zullen zich beze—ren. De paars—e, ro—de, blauwe en gele stre—pen in dat borduurwerk zijn verscho—ten. Zij slo—pen d— hoek om, toen ik aankwam. Men laat in de—ze stre—ken veel buitenplaatsen slo—pen ⁵.

¹ D. schielend; deze ie wordt bij ons ee alleen in scheeve en begeeren.

² In den zin van bedekken, verbergen, zijn verwant: hal, helm, hol, hulsel.

³ E. tar; teren wordt in beide beteekenissen met e geschreven.

⁴ Wordt verwant geacht met D. trauen, vertrouwen inboezemen en alzoo lokken; vandaar de schrijfwijze met dubbele vocaal.

⁵ Vgl. D. schleifen, gelijk maken.

De—gene—, die deze— arbeid ¹ netjes afgemaakt hebben, zal ik eene belo—ning geven. Men neemt twee do—ren ² van eieren en klu—st die goed door elkaar. Ik zal een— ess— boom in d— tuin laten zetten. In een lekker sla—tje mogen geen— prei—en ontbreken. De notaris veilt die zaken bij do—zijnen. Men kan d— postelein, porselein ³ wel eens met het porselein verwarren. De juffrouw kocht voor zes—honderd gulden porselein, de meid haalde voor twee dubbeltjes porselein. In kof—iehuizen krijgt men meer—malen c—icorei ⁴ te drinken. Ik heb achttien—duizend pond rozijnen in mijn magazijn liggen. Het water staat een— halve— voet boven Amsterdams— peil. De meid heeft d— fijt ⁵ in haar— middelste— vinger. Hij liep met zijn hoofd tegen de— stijl der deur. Ik ijs ⁶ bij de gedacht—, dat iemand van die st—le rots zou kunnen neerstorten.

¹ De beteekenis moeite, last is hier op werken toegepast.

² Samengetrokken uit doder, vandaar dooier, D. Dotter.

³ Wegens overeenkomst met zekere zeeschelp, It. porcellana genoemd; de plant draagt in de kruidkunde den familienaam portulacca.

⁴ F. chicorée, vroeger cichorée, Lat. cichorium, met het begrip van spruit; bij ons ook suikerij.

⁵ Vroeger fijk, misschien Lat. ficus, voor gezwel.

⁶ Oorspronkelijk met ei, doch als rillen en met de bijgedachte aan ijs naar dit laatste woord gespeld.

21.

Toen het schip bij de zijl ¹ kwam, liet het de zeilen vallen. Sommige menschen koopen kaas met mijten ². Hij ligt op de hooimijt ³. Ik zal u wat afloss—en, mijne arme gal—slaven. De metselaar gaat op karw—. St.—Nicolaas brengt koek, marsep—n ⁴ en zieke kind—jes aan. Het is een ijs—elijk geval, daar ge van verteld hebt. Gaat allen op een—rij staan. De ko—ren heet—en vroeger ook wel rei—n. Daar—van gaan er dertien in een doz—n. Gij hebt uit—ermate uw best gedaan. Spreek niet zoo bou—; het kon u berouwen. Werp d— bou— in het vuur. Hij zal probe—ren u me— te tro—nen, maar vergeefs—. Ik acht hem d— verstandigst— van al—zijne broers. Go—chelen ⁵ is geen tooveren, maar eene handigheid. Allere—weg— hoort men dat gerucht ⁶. Gelukkiger—wijze ben ik geen—zins op u vertoornd. Een lancet noemde men voorheen ook vlijm ⁷.

¹ Niet enkel in onze ndl. gewesten; ook b.v. te Haarlem, de Zijlstraat.

² In het Oud-D. miza.

³ Vgl. Lat. meta.

⁴ F. massepain, It. marzapana.

⁵ Vgl. D. Gaukler.

⁶ Gerucht = geroep.

⁷ Opmerkelijke verkorting van phlebotomum = adersnijder.

Hij is zeer krijg—zuchtig. Heers—zucht is eene groote ondeugd. Hij verbeid— met groot— angst ¹ d— aanbreekende— morgen—stond. Hij leidt thans een pleizi—rig leven. Dat meisje brei—t den gans—en dag paars—e kous—en. Dat verblij—t mij zeer. Hij aanvaar—de die betrekking met aarzeling en niet zonder schro—men. De vader heeft zijn— ontaard—en zoon versto—ten. Hij evenaar—de zijn— leermeester in alles, —at de kunst betreft. Na eenige— tijd aard—en deze planten ² niet meer in deze— grond en droegen slechte vruchten ³. Hij en zijn— broeder dreven een— uitgebreid—en groothandel in Betuwsche fruiten ². Bij die— val van d— zoldertrap heeft hij zijn— schenen bezeerd en zijn— schedel gekwetst. De kodde—beier ³ heeft d— stro—per gevangen— genomen. Ge had— toch wel kunnen begrijpen, dat die stro—ken niet bij die— japon passen, want de kleuren ⁴ zijn niet overeenstemmend. Voor d— oudste— van u— beiden, mijne lieve nichtjes, heb ik een cadeautje ⁵ meegebracht.

¹ Schijnbaar van F. *anxiéte*, L. *anxietas*; inderdaad van een stam, dien men in eng, bang terugvindt.

² Plant en vrucht zijn overgenomen van het Lat. *planta* en *fructus*; het F. fruit gaf eene nieuwere benaming, vooral aan de boomvruchten.

³ Letterlijk stokzwaaijer; stok als het teeken van hem opgedragen toezicht.

⁴ Lat. *color*, F. *couleur*; oudtijds bij ons koleur.

⁵ Cadeau, waarin men het Lat. *catellus* = kettinkje ziet, was een kleinigheid, een vermaak, een genoeg, iets liefs, dat men een ander aandeed, een feestje, later een geschenk. Strikken en krullen, door den schrijfmeester op het schrift getrokken, deden de benaming *catellus* ontstaan. (Brachet.)

Het gebruis— van 't water, het ruis—en van d— wind, het gedruis— op de straat ¹ en het bries—en van het paard in d— stal beletten mij d— gans— nacht— te slapen. Zij zijn geha—te menschen. Laat u— daardoor niet beko—ren ². Zoo—dra wij d— wal meester waren, sloeg d— vijand op d— vlucht. De caval—erie deed een— hevig— aanval en sloeg d— vijand op d— vlucht. Fris— gejaagd, jongens, en er—op in—gehakt! Wij bege—ren u deze cadeau—s te to—nen. Hij verkeert in een hach—lijk— ³ toestand. Hij klee—de zich verle—de— jaar allerdwaas—t. Het schip kruis—te in de Japans—e wateren, in de nabijheid van di— haven. Hij dui—de mij dat gister— zeer klaar aan. D— door u— aan—vaard— post moet gij getrouw vervullen. Ik trach—te hem mee te trochelen ⁴, maar mijne po—ging was vergeefs.— U, die mij stee—s goed geraden had—, had ik mijn vertrouwen kunnen schenken.

¹ Via strata = bevoerde weg; bij ons vroeger weg: Ga dine strate. It. strada, Sp. estrada, D. Strasse, E. street, strait.

² Vroeger becoren = beproeven, verleiden. Vgl. verkiezen, verkoren, keur.

³ Hag = gevaar; nog in Hoof's Tacitus.

⁴ Bedriegen, bedrog, drog (reden), trochelen; dus met bedrog verkrijgen.

Na zulk— een— arbeid hebben wij rust en verpo—zing ¹ noodig. Wij zullen hem steeds gade—slaan ² en acht—geven, wat hij doet. Hij is zijn— best— hoed ³ kwijt. Wij zullen ons daar—mede bezig—houden. Hij heeft zich ijs—elijk belach—lijk aangesteld. Hebt gij het heug—lijk nieuws reeds vernomen? Deze belo—ning zal u te—beurt—vallen. Hij zal in Menado— koffi—specule—ren en geen verlies lijden. Hij l—dt een leven van vro—lijke— Frans. Het opgerui—de gemeen toog na— het stad—huis om het stad—bestuur te dwingen. Uw— vader zalige— gedacht—nis plach— ons iets verstandig— te zeggen. Die meid heeft van hare Mevrouw een—fraai— omslagdoek gekregen. Di— letter achten wij overbo—dig. Wij verblij—den ons gister—ochtend ontzag—lijk over dat bericht. Hij vermei—t ⁴ zich d— gans— dag in dat schouwspel. Blijf— allen d— eed getrouw, di— gij hebt gezwo—ren. Haal d— kleinst— koek uit de kas— en overtuig u, of hij ons goed— koek geleverd heeft.

¹ Vgl. pauze, pauseeren.

² Gade = acht, achting, opmerkzaamheid.

³ Hoed, hoede, hoeden = beschermen; vgl. helm in no. 19, aant. 2.

⁴ Vermeien en vermeiden.

U, o Muzen, wij— ik mijn— zang. U, mijn— verbitter—ste— vijand, wij—t ik mijn— onherstelbare— ramp ¹. Hij wij—t zijne gedachten aan d— vertrokke— vriend. De door u geuit—e gevoelen— dragen mijne goedkeuring weg. Berg— de pa—pieren in di— trommel of in een— van die dozen. We belo—ven u dat. De bree—te der straat is zevend— halve el. De kro—ning der koningin had niet—te—min d— volgend— dag plaats. Hij vlij—t zich op d— canapé neer. Hij vlei—t zich niet meer met d— hoop op herstel. Het gerucht versprei—de zich. Hij vermeed— angstvallig met mij in aanraking te komen. Vermeed—t ge u zoo iets te zeggen? Uwe bal—dadigheid gaat te ver. De steen plons—e ² in het water en wij hoorden het bijna niet. Er kan in di— kamer weinig gespui— worden. De slo—ten ³ zijn vol kroos ⁴.

¹ Schoon dit woord bijna eenparig vrouwelijk geacht werd, wordt het nog gedurig als mannelijk gebruikt, loopbaan heeft evenzoo verkeerdelijk het ml. geslacht.

² Bij de vorming van 't imperf. en part. pass. schijnt men niet genoeg op te merken, dat de s hier onecht en de inf. plonzen is.

³ De spelling van dit woord, dat in beteekenis met sluiten, slot, sleutel samenhangt, is in overeenstemming met de Friesche uitspraak.

⁴ Ook met t in andere beteekenis.

Die uitdrukking is niet bijzonder kies—¹. Kies een anderen tandarts, als er weer iets aan u— kies hapert. Kies—keurigheid is niet altijd verstandig. In het kies—colleg—e was men eenstemming. Hier ziet ge een rotte —ina—sappel en een onrijp— pruim ². Hij kocht een— atlas om de sterre—kunde goed te leeren. De Indi—aan was dol op een krale— hals—snoer. De jonge teekenaar ging een reisje —en. D— eigenaar van dezen bo—gaard buigt het r—sje, terwijl het jong en te—der is. Hij nam di— voorslag gre—tig aan. Ik hoorde —e— voorslag van midde—nacht op d— slottore—. Hij nam hem eventjes ter zijde. Wij moeten di— schrijver lezen met ter—zijde—stelling onzer nati—onale eige—liefde. Niets is zoo verve—lend als zijn te—men. Daar hebben ze me d— soep ³ weer verzout. We hoorden het lo—ver ⁴ ritselen en sta—roogden ⁵ bewonderend op het lief—lijk landschap.

¹ Vgl. kuisch = rein, zedig; kieken, kuiken; rieken, ruiken; klieven, kluiven.

² D. Pflaume, E. plum; Lat. prunum, F. prune, Sp. pruna, It. prugna.

³ Soep, sop, (in) soppen, zuipen; F. soupe.

⁴ Vgl. D. Laub, E. leaf.

⁵ Star (oogen); Vgl. D. starr. = sterk, stijf, E. star.

Hij las me daar de Dokkum—er courant als een— heer en nam d— Haarlem—er mee. In dat beest—spel hadden ze niet eens een— los—¹. U heus—heid² heeft een— aange—name— indruk gemaakt. Wil toch met di— onno—zel—knaap niet geksche—ren. Dat is nu tot u— aller best— wil. Hij wij—t di— kostbare— krans aan de dierbare nagedachtenis eener rijke moei,³ die zijne erftante⁴ was. Hij w—dt altijd breed uit over zijn— lust om verzen te schrijven. Dat ge—breid—e goed w—dt ook al uit. Zij l—dt aan een— sle—pende⁵ ziekte. Hij l—dt een blind paard, een zwaar vat sle—pend⁵. Nu heb ik een lief wonin—je gehoord. Na—dat de meid de bo—nen afgekookt had, begon ze d— vis— te sto—ven en het vlees—⁶ te bakken. Onmidde—lijk bracht men een en twintig—duizend man— op —e— been— en trach—te daarme—de de opstandelingen ij—lings⁷ onder —e—voet te krijgen. Di— grauw— tint kies ik boven die paar—s—e kleur.

¹ D. Luchs, vgl. voor de assimilatie D. Fuchs, ons vos. Lat. lynx. Verwantschap met den stam van ons licht, wegens de lichtende, schitterende oogen.

² Hoven, hoofsch; heufsch, met uitwerping der f.

³ Naar den oorspronkelijken vorm = moeders zuster.

⁴ Lat. amita = vaders zuster, waaruit anta, E. aunt. F. t + ante.

⁵ Vgl. D. schleppen en schleifen.

⁶ Vgl. vleezen en vleezig. De ch behoort tot het woord, maar is langen tijd weggelaten.

⁷ Vgl. edeling, hemeling, heuveling.

Zoo—dra wij aan de draa—ing der vaart gekomen waren , werd de stro—ming te sterk om op te roei—en ¹. Hij raadde, r—d mij aan, di— kies— te laten trekken. Men gebruikt than—s gego— kan—onnen, gladloops—e en getrokken—. Het glad—slijpen van graniet is een moei—lijk werk. Vele— uwer hebben zich grootelijk— vergis—, en hun eigen voor— deel schro—melijk voorbij— gezien. Geef mij de leidsels ², leisels ² gerust over. Het door d— vijand versprei—de gerucht heeft zich bewaarheid. De gehei—de palen staan onwrikbaar ³. De verklaring van zulk ee— oo—getuige als uwe zuster is onwraakbaar ³. D— bevrij—de galeislaaf leefde slechts vier jaar na zijne thuiskomst. Het door hem verkon— de nieuw— moest wel veel onstel—nis te—weeg—brengen. Bij on—stent—nis ⁴ van den org—nist ⁵, orge—list speelde de glaze—maker. Eene onverbre—kelijke verbin—enis is in— de—daad geen— kleinigheid.

¹ Niet van roeden, als in de spreektaal dooie, rooie, voor doode, roode.

² Sel, toonlooze uitspraak van zeel; leisel, vgl. leiband.

³ Wraken, wreken, wrikken; wraak, wrok; wrak, breken, brok.

⁴ Ontstanden = ontstaan in een vroegere beteekenis van ontbreken; hiervan het znw. ontstand = gebrek, afwezigheid en de hier voorkomende afleiding.

⁵ Lat. organum, It. órgano, E. organ; reeds zeer vroeg is bij ons de n in l overgegaan.

Dit is ee—fraai—beel—enis van den pauker, die veertig jaar in het or—est heeft meegewerkt en altijd uitmun—te door orden—lijkheid ¹ van manieren. Het lieve broer—tje schreeuwde als een mager varken. Hij heeft een be—tje gepluimstr—k— ² en kwam toen met eene berisping en een pak slaag vrij. Zijn vinger zwo—r zoo erg, dat ik er akelig ³ van werd. Zijne Majesteit zwo—r met plechtig—eede 's lands rechten te handhaven. In dat dorp word—lekker bier gebrouw—. Zoo lang hij in d—krijgdsdienst was, heeft hij gebrouw—. Toen hij d—eed had afgelegd, nies—e hij; men ach—te dit een kwaad voorteeken. Wij kwamen met een—niet uit de loterij; al—onze verwachtingen verzonken in —e—niet. Hij was alre—de vertrokken. Snijd de snij—bo—nen netjes.

¹ Ordelijk, ordenlijk, ordentlijk; D. ordentlich, vgl. het vroegere opentlijk, wezentlijk. Door de uitspraak ordéntelijk; na de invoeging der e en het verplaatsen van den klemtoon kon de t niet meer weggelaten worden.

² De veeren der jachtvogels strijken, om ze te liefkoozen; het werkwoord komt reeds in het M. Nederl. voor.

³ Mnl. akel = leed; Vgl. D. Ekel = walg, afkeer; Ned. hekel. E. ache.

Zijn oom was een— deftig—¹ man. Dit papier moet in stro—ken² en re—pen geknipt worden. Het kan nocht—ans³ moeilijk met zijn plan stro—ken², dit te weigeren. De houtkooper moet in Juli tach—tig gave Noor—sche de—len leveren. Nooit zal ik dat gedo—gen. Dat Gooiers— boere—jonge—tje heeft ro—zen op de ko—nen; daarbij steken uwe flets—e wangetjes af. Gij moet mij hiertoe niet al te sterk no—pen. Een apo—thek—r en een dro—gist zijn van elka—r onderscheiden. Tors— u— last geduldig. Gedraag u niet als ee— klein— jongen. Zij scho—ven de schuld op mij. De ko—renschö—ven⁴ worden geteld. Wij lo—en en prijzen onzen redder. Zij ge—lo—ven weinig van dat koffiepra—tje. Zijn— broeder was weer danig⁵ onbesuis—, maar hij zelf heeft naar gewoonte gesoes—. De Keizer heeft de wenkbr—wen gefrons—⁶ en zich op de hielen omgedraaid. 't Is afgrijs—lijk slecht weer. Ik zeg u dit als den besten vriend. Gij raad— mij dat als de beste vriend.

¹ E. deft, D. deft, deftig.

² Beide woorden verwant met strijken. Vgl. ook stroopen, sloopen, D. streifen, schleifen.

³ Nog + dan + s, (de adverbiale s); de verscherping der d had die der g ten gevolge; van thans kan hier geen sprake zijn.

⁴ E. Sheaf.

⁵ zoodanig, hoedanig; van dane voor gedane, d. i. gedaante, vorm.

⁶ F. froncer, front; Lat. frons, frontiare.

31.

De bo—ten ¹ sto—men ¹ van de re—de ¹ d— haven binnen. Toen de vlag was opgehe—schen, stevende het schip met volle zeilen weg. Gedruis— kan ik nog wel hooren, maar geruis— niet meer. De speelgoedkramer achtte zijn— handel de— noodzakelijkst— in de wereld. Ongestoord schr—dt hij voort op d— baan des roems. De rege—ring heeft mijn— oom, d— ri—meester, gepensio—neerd. Die past—bakker heeft al— zijne loopjongens in liv—rei ² gestoken. In die geberg—ten— vind— men zeer diepe rotsklo—ven. Ik zal u beto—gen, dat gij ongelijk hebt. Staat ge mij mijn— eisch toe? Mevrouw heeft aan het Oude—mannen—huis tweehonderd pond Amers—foor—sch— tabak, aan het Oude—vrouwe—huis driehonderd vijf en twintig pond Caroli—na—rijs — ³ en aan het kinde—zieke—huis voor zestig gulden speelgoed geschonken. Dit huis staat schuin— tegen—over de hoogere—burger—school. De burgemeester verzocht om een omstandig bericht en kreeg een omsla—tig verhaal.

¹ Vgl. E. boat, steam, road; reede, de plaats, waar de schepen ree = gereed gemaakt worden; Vgl. reeder.

² F. livrée van livrer, leveren; de dienstkleding, die door den landsheer verschaft, verstrekt, geleverd werd.

³ In hoeverre het Gr. Lat. oriza met den geogr. eigennaam Oriza te maken heeft, is nog niet beslist. D. Reis, E. rice, F. riz, It. rizo, Sp. weder oriza. Ons woord biedt dus de verschijnselen van aphaeresis en paragoge aan.

Twee doz—n ¹ le—pels ² van Russi—sch zilver schonk de regeering aan den negerkoning, en aan zijn— zoon en vermoed—lijk— troon—opvolger ³ d— oude— steek van een a—miraal, bene—vens een zeer hoog boordje van den ko—mandant. Hij verb—dt het vonnis ⁴ van d— onverbid—lijk— rechter. Die man verb—t zich van woede. Als hij zoo woest is, lijkt hij wild. In deze wildernis ⁵ zit het kleine wild. Hij vermei—t zich in d— lie—f—lijke— avondstonde. Zij verm—dt elk onwelluidend woord en bev—rdert daardoor de keurigheid van haren stijl. Dat meisje brei—t d— gans—e— dag. Dit gerucht verbr—dt zich spoedig. D— arm— zieke l—dt veel en l—dt daardoor een leven vol jammeren. Zij waren niet lief voor die menschen en benij—den h—n. De werkzaamheden in die uitgebreide ve—nen ⁶ geven di— arme— lui eene zekere welvaart.

¹ Van het middeleeuwsch Lat. docenum; niet van 't F. douzaine.

² Vgl. E. to lap = slorpen, leppen, leperen, D. Löffel.

³ Vgl. het bestijgen, beklimmen des troons, troonsbeklimming.

⁴ Oudtijds vondnis = het (ge)vondene; vgl. getuigenis, tuigen, D. zeugen.

⁵ Voorheen de plaats, waar het wild zich bevindt, het jachtveld.

⁶ Ook ven; Sudven = Zutfen; Siegenbeek heeft te onrechte veenen. Nu schrijft men Venenburg, Venendaal, Venestraat.

D— huilebalk zag ik zijne tranen met zijn— inktlap af— dro—gen. De brandwacht stond op het uite—nde van een— uitste—kende— balk. Wij waren een paar jaar geleden met een— streng— vorst geplaagd, die na nieuw—jaar begon. Die goede De—nen zijn niet weinig door di— streng— vorst geplaagd. Op di— we—ke— bo—dem kan zelf— geen kind loopen zonder er in te zakken. Beide l—d—kanten ¹ hebben fraai gebeeldhou—de hemel— gekregen. Toen de Koning hem jon—heer gemaakt had, liet hij slaapmutsen ² voor zich brei— en met zijn ade—lijk wapen er—in—gewerkt en een pluim—je met zijne wapenkleuren. Laat de zwaarden in de sche—de verroes—ten en de ploeg—ijzers blank worden. De Genuë—zen hebben hun— tijd van groot— voorspoed gehad. Dat sui—en in het bo—schag—e brengt mij waarlijk aan 't mijme—ren. Het stakker—je liep met de te—nen ³ door de schoe—en ³.

¹ Ledekant naast ledikant. De vroegere schrijfwijze, nog wel in de uitspraak hoorbaar, lidekant nadert F. lit-de-camp.

² Almutia was de kap der kanunniken; almutse en amutse hebben langzamerhand de eerste en de laatste lettergreep verloren.

³ Beide woorden waren oorspronkelijk tee en schoe, gelijk men soms nog hoort zeggen, en het E. toe en shoe, het D. Zeh' en Schuh aantoonen.

Hij is zulk ¹ een onmuzi—kaal wezen, dat hij niet eens merkt, dat het or—est een— gansche symphonie gespeeld heeft. Een ganze—ei is nog al groot, en toch zijn de ei—en der kievi—ten meer gezocht. Ganze—leverpast—tjes zijn gans— niet kwaad. De fabri—ken kwijnden, de fabri—kanten ontv—ngen geene bestellingen meer. Wij v—ngen ee— muis in d— val, en twee me—zen ² in dez— eenvoudig— knip. Die schenkkant is stellig van Florentijns— maaksel. De make—laar heet even—goed naar zijn werk, makelen ³, als de benaming toove—aar van to—veren af—komt. De mare ⁴ zijner groot—s—e zelf—opoffering verbrei—de zich al—om, en binnen eene week tijd— was hij een— vermaard— man. Het putter—tje en het kwikstaart—je ⁵ hebben allergepas—te namen. Men erkent, dat dit boeksk— een goed— lei—draad ⁶ is. Reeds in hare jon—heid had zij d— ernst des levens bij ervaring leeren kennen.

¹ Zulk = zoo + lijk; welk = wie (= hoe) + lijk.

² D. Meise. E. door volksetymologie titmouse, F. mésange.

³ Bemiddelen. Vgl. Middelaar; D. Mäkler, mäklen, maklen.

⁴ D. Märe, verkleinwoord Märchen; vertelling, bericht.

⁵ Vgl. verkwikken, kwikzilver en F. vif-argent; E. quick, D. Quecksilber, keck.

⁶ Misschien door den invloed van D. Leitfaden somtijds leiddraad geschreven.

Tijdens de groote schaars—te van melk zag men de dwaas—te verto—ningen ¹. Die straattoo—neeltjes hebben ons wat doen lachen. Hij vindt niets smaakkvoller dan ge—le ² slo—kousen ³ en is ziek om ee—zeegroen—paraplu—. Ik ben zoo verkou—en, dat ik even sma—k—loos als reuk—loos ben. —ie geleerd heeft dat wroegen voorheen beschuldigen betee—kende, moet het woord gew—tenswroeging ⁴ juist kunnen verklaren. Die daad is niet meer moedig; zij is het werk van een roek—loos ⁵ man. Zich zoo slaafs—aan te stellen, dat streed tegen de fierheid van zijn karakter. Hij heeft aan die kle—ren ee—vreemd—snit gegeven. Hij vond di—kost der Indianen sma—k—loos en het kooksel zag er vrij on sma—k—lijk uit. Die kinderen zongen van kou—kleum en schreeuwden alleng—ken—harder. De huzaar ⁶ wensch—te de juffrouw een zalig nieuw jaar en vroeg daarop heel beleefd om een afzakkertje.

¹ Toonen, uit toognen, toogen; het Vlaamsche betooging = manifestatie.

² Oudtijds geluw; D. gelb, E. yellow; dikwijls verkeerdelijk geele gespeld.

³ Slobberen, slabben.

⁴ Van weten, vroeger gewisse; bewust, medeweten; misschien gevormd naar Lat. conscientia; Vgl. F. compère met gevader.

⁵ Roeke, mnl. = zorg.

⁶ De scherpe sisletter is niet overeenkomstig de tegenwoordige uitspraak en spelling, doch wordt niet zelden gebruikt, wellicht naar F. hussard.

Met ieder nieuw—jaar zijner onderneming verdeelde hij het tiende zijner winst onder de werkl—. De la—kei bracht de brieven bij de was—vrouw en zette de nieuwe aardappels in het ei—rekje. Eindelijk meende ik een— glimworm on—dekt te hebben, maar het was het vuur mijner eige— —igaar ¹ Met een— oran—ekleurig— sjaal ² en ee— sits— ² japon waande —e— oude mensch deftig gekleed te zijn. Die kwa—jongen verbrand— het brei—werk zijner zuster en stopt— hare— zonda—gsch— handschoen in de koffiekant. De arme vrouw was onthu—st, toen ze mij zag, want zij was half— bewust ³, dat ik een— treurig— tijding kwam bevestigen. Het knaapje had ongemeen plezier in de dartele sprongen van het bok—je. De begraf—enis der verongelukten maakte ee— diep— indruk. Te—gelijk— tijd riep hij iets met luide— stemme in eene vreemde taal. Hij werd met veel moeite uit d— bijt ⁴ getrokken en stond klappertand— en stampvoet— te schreeuwen.

¹ Nog dikwijls met c geschreven; doch het algemeen gebruik van het woord geeft het recht op den Ned. vorm.

² F. châle, E. shawl; nu volgens de uitspraak gespeld; ook chits.

³ Vgl. wist, D. wuszte, van weten.

⁴ Hier heeft bijten de oorspronkelijke beteekenis van splijten behouden, die men nog in beitel opmerkt.

Alles, —at u op uw' —jaardag werd toegewenscht, moge ruim—schoots—¹ vervuld worden. Van hetge—n— hij met zorg en kennis had verzameld, was na—genoeg niets overgebleven, —wat waarde had. —ie zulk een diertje plagen kan, moet wel heel har—vochtig zijn. Dat, —at ik u te raden geef, is dood—eenvoudig. Voor die vergift—ing² was zwaar vergi—² gele—verd. Daarop is ge—ne konin—lijke vergif—nis te ho—pen. De fami—li—leden hebben hem verge—ving geschonken. De dokt—er diende dat middel bij kleine giften toe en de botte—lier³ herstelde. De advo—aat⁴ poogde aan te toonen, dat d— beklaagd— een— onschuldig— betich—te was. De nacht had har— sluijer afgeworpen; Aurora, de roze—vingerige, had de poorten des da—gs geopend en weldra wierp de zon hare goud— stralen over het fraaie landschap. Hij wa—de door de ondiepe beek.

¹ Men vatte het op als eene scheepsuitdrukking.

² Het bekende dosis, de kleine hoeveelheid die men geeft, de gift werd toegepast op het venijn, Lat. venenum; dit gift verloor in de uitspraak de t.

³ Vgl. bottel, bottelen; F. bouteille, I. bottiglia, L. buticula.

⁴ L. advocatus, F. avocaat. Wegens de vereeniging met procureur, bleef de c behouden.

Een— zware— storm scha—de aan onz— bo—gaard. ¹ Dat mei—sje is zoo verstrooid, dat zij ha—r— gedachten nooit bij—een heeft. De boer en de boerin brach—ten nieuwe kle—ren uit de stad mee, waar—over hunne kinderen zeer blij— waren. De vrouwen drongen tuss—en de menigte door en verlo—ren daar—door sommige si—radi—n ², die een—gemakkelijke prooi ³ van de zakke—rollers werden. De kamer zag er lief uit en had haar uitzicht op de beide me—ren ⁴. Mijne berichten zeggen niet, of men dit vertelde van uw—vriend of van d— zijn—. Zij had eene paar—e bloem en hare zuster ee— blauwe. De kap—tein kreeg een goud—horlog—e van 't colleg—e Zeemans—hoop, en d— stuurman een zilver—. Op 't zien van de—ze— waterval huiverde ik van 't gedruis— en 't bruis—en. Er woonden ge—ne jagers aan gene zijde der ve—nen. Bij ginds—e— toren ⁵ staat het huis van den dorp—schoolmeester.

¹ De bekende syncope in dit woord is zeer oud, doch mist het gezag der Wdl.

² Dit meervoud is onder den invloed van 't Fransch ontstaan; in den Statenbijbel komt cieragien voor.

³ F. proie, It. preda, Lat. praeda; proie komt reeds in 't mnl. voor.

⁴ De spelling air, hair, meir, doir, oir(-sprong, enz) wordt niet meer gevolgd. Vgl. heir, heirscharen en oir = F. hoir, erfgenaam.

⁵ Vgl. F. tour, Lat. turris. De n is nog niet verklaard; zij werd reeds in 't mnl. gebruikt, en wordt thans in sommige streken evenzeer weggelaten.

Wie— denkt gij uit—te—noodigen om met di— luchtrei— ziger nader kennis te maken, en door wie— zijt gij in aan— raking geko—men met den man, —ie— iedereen bewondert? Aan wi— heb ik die vriendelijkheid te danken, aan uwe moeder of aan u— tante? Wie—s vader heeft d— prachtig— boom gekocht, —ie— men nu zal behou—en in— plaats van hem uit—te—roei—en? ¹ Hij had zoodanig— honger en zulk een— dorst, dat hij te— vergeefs trach—te zich te ver— zadigen ². De muz—k, welker to—nen ons maar niet konden stre—len ³, werd niet verbeterd door eene harp—speelster, w—r gehoor verre van zuiver was. Diegene, —ie van mos—s—els ⁴ hou—t, kome op staande— voet op de kaai; men betaalt zes cent voor d— emmer. Als blinde Elze spon, dan zong zij er—bij.

¹ Naast rooien; vroeger roden, D. (aus) rotten.

² Van zat = vol, te veel, waar de *d* tot *t* verscherpt is; E. sad (= be— droefd), het hart vol.

³ Samentrekking van stregelen = glad maken; Vgl. D. striegeln = roskammen.

⁴ Lat. musculum. De *ch* ontbreekt ook in bres en verrassen, doch komt om— gekeerd voor in heesch (D. heiser), gansch (D. ganz) en heerschen, waarin men eene afleiding van heer met *sch* heeft gezien.

De havik nam het arme vo—geltje in zijne— klauwen en begon te kluiven. In dat kwartier kre—gen de soldaten ee—slaapplaats in d— keuken en ee— dun— deken. Zulk een—man eindigt met ee— gouden ke—ten of ee— ijzeren ketting. Zij hingen een— uitgeblus—te ¹ lan—taren buiten—t—huis, tot een teeken, dat daar— binnen ieman— overleden was. Men hield die verklaring algemeen voor een— leugen ² om— dat men d— rede— dier handeling niet kende. Het was omtren— in de helft de— groot— vasten. Zij vis—ten graag met de ze—ge—. Hij noemde elk— fles— ee— bottel. De fami—lie maakte ee— ceel ³ op van de allernaaste vrienden. Die jongen kon gee— distel van ee— bloemkool onderscheiden. Dat meisje kon d— fabel van d— krekel en d— mier zoo aardig zingen. De broo—dronken soldaat wierp ee— brandend— fakkel ⁴ op het stroo—n ⁵ dak der armelijke woning.

¹ Voor belusschen, belesschen; lesschen werd vroeger niet alleen, gelijk nu, figuurlijk gebruikt, want bij Cats lescht men het gloeiend ijzer.

² Naast dezen vorm bestaat nog logen, vgl. bespeuren en opsporen.

³ Van cedel, vroeger cedula, cedul, F. cédule, Lat. schedula = blaadje.

⁴ Vroeger faceel; de overeenkomst met Lat. facula, van fax, beslist nog niet den Lat. oorsprong.

⁵ Vgl. D. Strohdach, Strohhut.

Zij l—de— ee— driehoekig— turf in d— kachel en ze—de, dat het een voorteeken was. Ik had een— me—rel in d— kooi ¹ en ee— kirrend— tortel in een hokje. Hij had ee— levend— mossel, maar kon h— niet open— krijgen. D— oude— man was bij het he—te turf—je ingeslapen en had zijn— rechter pantoffel verbrand. De dui—ker bracht een kostb—r— pa—r—l ² boven. Aan di— horloge ketting ontbreekt ee— schakel. De jonge— juffrouw werkte met een— schoffel en ee— hark in d— laan. De landman grijpt d— scherpe sikkel ³ van d— wand: d— dag de— oogst—s ⁴ is aangebroken. Hij had een— opgezett— we—zel op d— tafel. Voorheen betaalde men voor elk— griffel eene— halve— cent. We hadden gee— enkel— korrel ⁵ suiker in huis. Ik zie daar een— leelijk— kreukel ⁵ in dat albumbla—je. En ik ontdek ee— zeer onaangename— pukkel ⁵ op mijn— neus.

¹ Ook kouw, kevie; D. Käfig, Lat. cavea, F. en E. cage.

² Ook paarl; voorheen, paerel, paerl, peerle, perel; misschien een deminutief van peer, wegens de gedaante.

³ Sikkel, zeis(en) en zaag, vermoedelijk van denzelfden wortel = snijden.

⁴ Augustus, doch later voor herfst, E. harvest in de plaats gekomen, dat daarop zelf voor het heele seizoen gebruikt werd.

⁵ Verkleinw. op el, van korn (Vgl. kern, koorn), knok, pok.

Op d— richel¹ van d— schoorsteen stonden vijf blauw—por—elein— scho—tels. De arme kinderen kregen elk een glas warm— melk en ee— groot— wafel². De timmerman heeft zich met zijn— beitel een— ader afgesto—ken. Hij zeide altijd, dat er ee— adder onder het gras school. Wij lazen van ee— ekster, die altijd— door riep: —k kan der niet uit. Die heer had een boek—kamer en een schrijfvertrek. Dat lieve kind had ee— rood— kaper³ op, net als Roodkapje. Het wapen dezer familie heeft ee— keper minder, dan het uwe. Hij noemde ee— ladder⁴ altijd ee— leer⁴ en sprak bovendien gaarne over de— stijlleer van dien bou—meester. Naar d— letter van deze— taalregel is uwe spelling verkeerd, doch dat voorschrift is hier niet toe te passen. Sinds hij uit de— Oost teruggekomen is, klaagde hij mij veel over zijn— le—ver, en voelde toen telkens⁵ naar zijn— linkerschou—er, waarvan ik de bete—kenis niet vatte.

¹ Verkleinw. van rijghe, nu rij; Vgl. regel.

² Vgl. met den naam van dit geruite gebak weven, webbe.

³ Kap, kaproen.

⁴ Ladder is eene afleiding van een ww. stam (leiden, leeden), doch niet door den mannelijken uitgang er.

⁵ Behalve de bijwoordelijke s bestaat het uit t + elk + en, te elken (male).

Ik mag lij—en, dat Pietje—s hol—sblok ¹ in de—kelder valt. We hadden een—lang—wandeling achter de—rug en rus—ten een uur—tje onder —e—lommer ² dier oude linde—boomen. De kinderluur ³, die uitgediend had om d—mondkost, te bewaren, werd omgeschapen in een bloem—korfje. Toen de—oude—heer Smits de zeeziekte had, was hij zoo onbaatzuchtig als ee—oester. De kolon—el gelas—te met ee—bulderende stem, dat de aardappels dunner gesch—ld ⁴ moesten worden en gaf d—order om daarop streng te letten. Hij zat met ee—groot—pleister op zijn—kin te schrij—en en trok een mis—lijk gezicht. We zagen hier en daar ee—enkel—schilfer van het glas liggen, maar de dader was ⁵ op 't kerkhof. De gravin had ee—witte—ve—der op ha—re—hoed, die wel honderd gulden waard was. Mijne zuster kan di—zelfd—wol in gee—fatsoenlijk—winkel vinden en gaat nu in de kraam—jes kijken.

¹ Holt = hout; evenzoo gold, kolter, scholder, stolt.

² Voor schaduw; F. l'ombre met behoud van 't lidwoord, lomber, lommer.

³ Samentrekking uit luder, waaruit luier, gelijk schuieren van schuren.

⁴ Vgl. villen, grazen, visschen, wieden: vel, gras, visch, wiede (wiede, plant) wegnemen.

⁵ Niet lag; hij was niet begraven, maar op de vrijplaats gevluht, had zich (voor 't oogenblik althans) buiten 't bereik der straffende hand gesteld.

De kerkpilaren werden versierd met d— kostbaarst— Vlaamsch— kant. Sommige graansoorten wass— op d— klei, ander— op de— zandgrond. De lieve schoone verklaarde d— heel— morgen door de— bagger ¹ geloopt te hebben, want het waren straten als dijken. Hij is d— uitvinder van een mengsel uit slechte aardappels en lampoli—, dat hij de Engelschen laat op—eten voor Delf—s— ² boter. Wij hadden ook van d— gestrand— gember ³ gekocht en —ij is ons meegevallen. De koetsier gaf altijd van d— best— haver. Hij vertelde van ee— eikel, die ee— ons woog. De kozak—en hielden machtig veel van onz— klare— jenever ⁴ met een be—tje pe—per; zij aten elk— vetkaars op, die men h—n niet betwis—te. We zochten in d— klaver naar eende—eier—. Hij zakte in d— modder en werd er met —e— bekend toestel uitgeh—sch—. Ge moet wat van di— betere— suiker bestellen, en niet vergeten nieuw— pekels op die bo—nen te doen.

¹ Onzekere afkomst; Vgl. E. bog = moeras, alsmede modder, D. Moder, E. moor.

² Vgl. delven, waarvan delve, dulve, delf = gracht, met de achtergevoegde t.

³ Lat. zinziber, F. gingembre, E. ginger; vroeger bij ons ghengber, ghingber, gingebare.

⁴ Lat. Juniperus, waarvan eene soort, de J. Sabina = Sevenboom de dammerbessen draagt, werd tot reukwerk bij de lijkverbranding der Germanen gebruikt; de bessen dezer struik en de daaruit bereide vloeistof later als geneesmiddel aangewend om daarna de naam te worden van den volksdrank.

Di— microscoop¹ vergroo—te de— kleinst— schimmel tot d— omvang van ee— rijksdaalder. Dat vaarwater maakte daar een— nauw— bocht. Hij heeft met zij— sneldravend — bles de— eerste— prijs in onze harddraverij verdiend. Men kent ee— beel—enis van hem met een— palm in d— hand. Men zou het di— flinke— borst² niet aanzien, dat hij zulk ee— zwakke borst heeft. Zij moeten —e— heele duin met nieuw— helm bepoten. De jongens hebben met hem eens afgere—kend, hij zal h—n di— gemeen— streek wel niet meer leveren. De baro—nes vroeg hem, of hij iemand met ee— rood— veer op den hoed aan —e— veer had overgezet. Sedert hij het glas op mijn horloge heeft gezet, blijft het er wel op zitten. De— brand moet op d— achterst— zolder³ ontstaan zijn, maar niemand wordt beticht⁴ van brandstichting. Na —e— eerst etmaal niets genoten te hebben, werden de schipbreukelingen door ee— razend— dorst geplaagd. Eenige dr—ppelen, uit eene regenbui opgevangen, verkwikte klein en groot.

¹ Vroeger werd dit w. onzijdig gebruikt, en velen vergissen zich nog in 't geslacht.

² De t is achtergevoegd. Burse = beurs, eerst voor geldzak, daarna voor verzamelplaats van kooplieden, eindelijk voor verzamelplaats in 't algemeen. Hiervan weder het individu, bors(t), D. Bursche, voor borsgezel; vlg. winkel voor winkelhuis, spin voor spinnekop, enz.

³ Met ingelaschte d, vroeger solre, D. Söller, Lat. solarium, zonnedak.

⁴ Tichten = beschuldigen, van ti-en, tijen = zeggen.

De lijder hoorde met onderw—rpenheid d— uitspraak aan, dat zijn— ziekelijke— toestand met d— waterzucht zou eindigen; hij loosde ee— diep— zucht en zweeg. De bekrompene— man onderw—rp de weinigen, over —ie hij wat te zeggen had, aan ee— streng— tucht¹. Ik moet mij di— tocht² op mijn kantoor laten welgevallen, anders trekt de kachel niet genoeg en ik wacht met gelatenheid³ d— lieve— Mei af. De schepelingen eten veel gort.⁴ De kinderen moesten elk— morgen grutten⁴ hebben voor hun— borst, maar zij krijgen liever gries⁴ meelp—dding. G—rst⁴ heeft eene a—r met prikkels. Die zolder druipt door, ik zie daar nog ee— dr—ppel hangen en het heeft hier op d— tafel gedr—pen. Het melkmeisje kwam met het juk⁵ op de schouders reeds in d— vroegen —chtenstond van haar dorp. Het ze—gel van den statenbond was ee— b—ndel pijlen. Hij las met groot— smaak een— geschiedenis van een— ro—versbende, de wurgers geheeten.

¹ Vgl. D. Zucht van ziehen, Erziehung; (geboren en ge-) togen.

² D. Zug, van ziehen; Vgl. ons vlucht van vliegen.

³ Gelaten, gezeggen, gelusten, gebeteren.

⁴ De grondvorm zit niet in gerst, maar in een' stam, die met koren, graan overeenkomst heeft; gerst mag zoo heeten, naar de prikkels van den baard.

⁵ D. Joch, E. Yoke, F. joug, Lat. jugum.

Die landlo—pers vluch—ten ij—lings en lieten een gestolen kind achter; het arme w—rm was bijna dood. Daar was alles te kust en te keur; men had maar uit te kiezen. Ze hulden zich in groote mantels, om niet on—dekt te worden. Wij kunnen u— niet verhelen, dat u d—slag getroffen heeft. Hij zeide onverho—len zijne me—ning. De hulp van dezen vriend mocht niet helpen; was die ee—dag eerder ¹ gekomen, dan was hij geholpen. De—verteller eindigde ² zijn aandoenlijk verhaal, en stak bedaard zijn eindje ² sigaar aan. Ieder mensch kan falen; wij hebben op onze—beurt ook feilen. Eerst hadden we hier een do—r—haag ³, nu staat er ee—houten heining ⁵. Wat wij nu een—han—doek noemen, heette vroeger ee—dweil ⁴. Op die boer—erij heeft men ouderwets—e te—gels in d—gang, en wel veertig teilen om de melk in d—kelder te bewaren. Hebt ge niet een oogenblikje ee—feil ⁶ om di—in—tboel op te vegen? Hij teekent op zijne lei ⁶. In di—toestand van zijn gebit moest hij brij eten.

¹ Eer = vroeger; vandaar ook eerste.

² D. Ende en E. end hebben den ouderen klank bewaard, die evenwel ook veranderd is in peinzen, deinzen, heinde (en ver), veil, veilen.

³ Haag, heg, hegening en dan de samentrekking ege in ei.

⁴ Dwaen; dwagel, werktuig om te dwaen = reinigen; dwegel.

⁵ De fegel, om te vegen (vagen), werd feil.

⁶ Dat is lage, naar de lagen, waarin de leisteek voorkomt. (Evenwel, 't Oud-saksisch heeft reeds leia = rots).

Die ro—ze—boom—jes pri—ken ¹ met meer —a— twee—honderd knoppen en bloemen. De pauw pronkt ¹ met zij—mooie— staart. De goe—hartige oom wenschte, dat Reinhart een rein hart ² mocht bewaren. Ik moet u waarschuwen ³ tegen 't gebruik van di— nieuwe—wets—e— inkt; —ij ver—ble—kt heel spoedig, en het schri—ft gaat spo—r—loos weg. Dit zoolle—er word— gespou—en ⁴. De goede man wilde volstrekt een onderscheid zoeken tuss—en rieken en ruiken. Van die beide aardige vo—geltjes heb ik alleen het ga—iken ⁵ nog, maar het wijfje is in de macht der poe—sen gevallen. We hebben een— lei—boom gezien met wel duizend bloe—sems, en een dwergboom—je, dat wel onder een drinkgla—sje kon staan. Hij kocht ee— leng en liet die— bij d— smid beuken in plaats van h— te laten we—ken in kalkwater, want dat maakt di— vis— dan buitengewoon murw ⁶.

¹ Voorheen prinken; vgl. pronken, D. prangen, daarentegen pracht.

² Maar rein staat voor regin en beteekent raad, en het tweede deel hard is sterk.

³ Voor (het vroegere) waarschouwen; aantoonen, doen zien, vermanen.

⁴ Spalden, (D. spalten), spouden, spouwen.

⁵ Gadeken, 't verkleinwoord van gade.

⁶ In tegenstelling van verf, wordt dit en de daarvan gevormde w. met w gespeld.

Om die kromme lijnen te teekenen, gebruikten wij een b—leintje. Door zijne sokken¹ slecht aan te trekken, kreeg hij op onze— wandeltocht twee b—leinen² aan zijn— linker-voet. Zoo iemand noemde men voorheen ee— leertouwer³. De tolk⁴ bracht met groote gevatheid aan d— rechter over, wat in de vreemde talen gesproken w—erd. Het kantoor van d— makelaar word— verplaatst. D— katoen⁵ van di— Ame-ri—aan wordt duur verkocht. Die r—zijnen deugden alleen om er azijn van te maken. In d— kamer moeten al— de k—zijnen⁵ vernieuwd worden. Op di— gracht⁶ had hij ee— oude nicht⁶ wonen. Met zachte⁶ woorden komt men vaak verder dan met hard—. Hij nam het mes bij het he—t⁶ en boog het lem—et, tot het brak. Hij heeft een— buitenplaats in het Sticht⁶ gekocht. Het gerucht⁶ van d— naderend— vijand bereikte het gehucht⁶. In zijne jeugd was hij matroos geweest; nu is hij fabri—kant van matras—⁷ en, met hout-wol gevuld.

¹ Soccus, bij de Ouden een licht schoeisel.

² Samengetrokken uit een zeer oud woord blegen.

³ Touwen = maken, bereiden.

⁴ Vroeger talk, vgl. liefallig en taal.

⁵ Veelvuldige omwisseling der a en o.

⁶ Omwisseling van f en ch.

⁷ Vgl. het oud-Fransch materots en matras, later met l.

Dat stame—en¹ is een— groot— hinderpaal voor iemand, die advo—aat wil worden. De torte—duif¹ is een lief diertje. Die nijdigaar— is ee— liefhebber van menschen en dieren te marte—en¹. De ri—meester ree— aan 't hoofd van zijn es—adron en trok zulk een wreedaardig gezicht, dat de kinderen begonnen te huilen. Dat koopvaar—ijschip is tien jaar geleden in de vaar— gekomen. Zij vroeg met een heel lief stem—je na— de gezondheid van neef en nicht. Zou men ee— mug somtijds neef² noemen, wegens het geluid, d— —ij maakt, maar waarom heet dat kleine monster dan ook cousin³ in het Fransch? Dat lijkt wel grappig, maar er is in de werkelijkheid nie— geestig— in. De die—egge sloop het zomerhuisje binnen en st—l de pe—ren uit de kas—. Toen men het standbeeld ontbloo—te, schreeuwde het volk van pl—zier. Ieder der monni—ken moest op zijn— beurt onder d— maaltijd hardop voorlezen, met zijn— rug naar d— tafel gekeerd.

¹ Vgl. E. to stammer, Lat. turtur en F. martyre.

² Prof. De Vries heeft omstandig aangetoond, dat het woord met een Grieksch woord verwant is en een stekend, knagend diertje beteekent.

³ In hetzelfde tweede deel der Taalk. Bijdr., bl. 44, leert ons dezelfde Hoogleeraar, dat uit een Lat. woord culcinus, dem. van culex = mug, deze Fransche naam ontstaan is.

Zij drenkte het ziek—dier; die versterkende dr—nk deed onbegrijp—lijk veel goed. De menschen omhelsden elkander zoo hartelijk, dat hun—armen en h—lzen er moe—van waren. Het is schande, hoe het sch—nden der planten hier toegegaan is, bijna geen bloemp—rk bleef ongesch—nden. Wij mengden azijn met hon—g¹. Hij verlangde eigenmachtig zijn—reeds lang—verloftijd. Die schutters² zwonken ongelooft—lijk netjes. De mannen gene—ren zich met d—vischvangst, de vrouwen verkoopen d—opbrengst van hun—vlijt. In die pletterij maakt men een—sta—f koper zoo plat mogelijk; en verkrijgt aldus heel dunne pla—tjes. De rietdekker legt een nieuw d—k op dit zomerhuisje. Hij stelde de jongens op ee—rij, van het huis tot aan d—stal. Hij belette de—bode te vertrekken om het bericht te laat te doen aankomen. Hij was eenig—zins lam en werd daardoor in zijn—gang zeer bel—mmerd. Het werktuig werd door d—vorst strammer en eindelijk in zijn—gang gestremd. De rakker—³ legden den Ruwaar—⁴ op d—pijnbank en r—kten zijne leden uit.

¹ D. Honig, E. honey; bij ons nog met inlassching honing.

² Eigenlijk schutten, d. i. zij, die de stad (be)schutte(n), waarbij later aan personen gedacht werd, die schieten.

³ Rak is het werktuig om te rekken; vgl. E. rack = pijnbank; rakker, die den beul helpt, beulsknecht, gerechtsdienaar.

⁴ Voor het oude reward = opzichter, plaatsvervanger van den landsheer. 't Is verwant met bewaren en van een oud waarde, Fransch garde, vanwaar regarder.

Zij zeggen, dat men d— oorsprong dezer sage ¹ in het Noord— moet zoeken. Het jon—ske kon zoo aardig optellen en luisterde reeds gaarne na— vertellin—jes. Hij kon met een— radd— tong zijne redmiddel ² tegen ongeneeslijke— ziek— aanpre—ken. Door dat spelen onder d— leertijd verspilt die knaap ieder— kans van ee— knap— mensch te worden. Zij kregen geschil wie d— appel zou schillen. Het scheelde niet veel, of hij was verdrongen; maar zoo iets kan hem niet sch—len. Zij staken ³ het kind in een— zak en daar—in was het gestikt. Het is waar, dat die berekening gefaald heeft, maar de f—l is heel gering. Reik mij u— lini—aal eens; ik vind di— afstand ee— te groot— rek voor mij— arm—jes. Als ge iets glad ⁴ moet afknippen, moet ge d— schaar stevig toekn—pen en het papier stijf vast—houden. Na de lepels een oogenblik—je in d— hand gewikt te hebben, bepaalde hij h— gezamenlijk gewicht heel nauwkeurig.

¹ Verwant met sagen = zeggen, aanzeggen, meedeelen, verhalen.

² Redden, rad = spoedig, in den uitersten nood helpen.

³ Oorspronkelijk met een scherp voorwerp dooden; daaruit dezelfde beweging zonder het begrip van dooden, en stikken = sterven.

⁴ De grondbeteekenis is effen, vgl. glijden; daaruit is het denkbeeld van blinken, glanzen ontstaan.

Door het uitwringen van di— doek, verwrikte zij hare rechterhand. Wij bo—gen ons eerbiedig. De schippers bukten in aller ijl bij de bo—gen van di— lang— brug. Ik ben wel eens in ee— vinke—baan geweest, maar heb nooit zien me—zen. De gie—ren komen hier azen. Die jager moet goed mikken ¹, want hij schiet nooit mis. Dit gedicht doelt ¹ op het fami—li— wapen der bruid. Baggeren is wel gee— aardige bezigheid. De ketel dampte, de lamp walmde, de kachel rookte en de kunstenaar zat daarbij rustig zijn— viool te stemmen. Hij timmerde een loo—sje en duch—te, dat het niet waterdicht zou worden. Ze kunnen niet dulden ², dat het ieman— goed gaat. Hij denkt, dat het sterk genoeg is; mij dunkt, dat het geen week bruikbaar is. Men klaagt, dat het te—len ³ van me—de niet meer winstgevend is. Ze moeten hem niet te hard jonassen. Ze stapelen de— turf te st—l op. Mag ik de heeren een eindje vergezellen ⁴? Hij zat wel een kwartier in de— ka—chel te po—ken ⁵. We staken ⁶ het werk en nemen vrij— af. Zij pakken d— heele— nacht en verzenden het goed morgen vroeg.

¹ De mik, gaffel, paal, waarop de vogel stond, dien men moest treffen; het woord is dus overeenkomstig met de letterlijke strekking van doelen, van het wit, doel, waarop men moest schieten. Vgl. azen, visschen.

² Van een' ouden vorm, die in ons woord geduld aanwezig is.

³ Eigenlijk bearbeiten; hier (den grond) bearbeiten om voort te brengen.

⁴ Tot gezel verstrekken, van een' gezel voorzien.

⁵ Van pook, = stookijzer en stoken van stok, om in het vuur te steken.

⁶ Van staak, om het einde, de grens te bepalen.

Men betrapt¹ de die—egge op heet—daad. Men moet niet zoo tegen d— rug van d— stoel leunen. Hij is een—groot— liefhebber van sto—ken. Ieder zal deze— daad laken². Toen hem dit gezegd werd, kleurde hij. Om iets te verdienen, kleurde hij prenten. Zij pellen no—ten. De oproermakers plunderen³ het dorp. De meid moest de tuinkamer ragen⁴ en de voorkamer stoffen; de tuinknecht de bloemperken wieden, de keukenmeid het vleesch sto—ven, en de jongen de koeien laten grazen. We hebben wat lang getafeld. Zij banken doorgaan—s tot het bijna te laat is om naar huis te sporen. Die danser raakt d— vloer nauwelijk— en schijnt over d— grond te zwe—ven. Hij blaakt van vaderland— liefde. Zij let op alles, —at haar omringt. De juffrouw orberde⁵ dagelijks een— Boss—e— koek. Ze slaken de gevangenen.

¹ Vgl. F. trappe, E. trap = val, oorspronkelijk strik.

² Oudtijds was lak = berisping.

³ Plunder = bezitting, huisraad, kleeren; vgl. plunje.

⁴ Het (spin)rag wegnemen, evenals wieden beteekent wiede (vgl. weedasch), = planten, hier onkruid verwijderen.

⁵ Grondwoord oorbaar = nuttig, vgl. ons nuttigen.

Hij verheugde ¹ zich over d— voorspoedig— afloop van dat recht—geding. Zij letten ² niet op de seinen en kregen dat ongeluk met hun voertuig. Ik moet een gedicht opzeggen en gevoel, dat het niet vlot ³ zal gaan. Door d— hevig— en aanhoudend— regen was men belet ⁴ dit werk te voltooien. De— vorst gaf aan die gelden eene goede bestemming. Men opperde ⁵ de bedenking of men aan d— stand der opperlieden niet ee— geheel verkeerd— naam had gegeven. Omdat hun kerkgebouw nu drie jaar geleden afbran—de, vergaderen ⁶ de menschen van di— gezin—te in de groote zaal van het kasteel. Het is eeniger—mate onzeker of dat heere—huis kan blijven staan. De voorge—vel van dit stadhuis is uit d— aanvang der zeventiende eeuw, maar de to—ren is een— voll— eeuw ouder. Die jongen dacht, dat het ijs uit de vuile slo—ten op de bal— van d— a—miraal aangebo—den werd.

¹ Heuge = vreugde. Tegen heug en meug.

² Lat = traag; van daar vertoeven (bij het opmerken).

³ Vlotten = drijven; F. Flotter, D. Flott.

⁴ Weder van lat, laat, dus hier genoodzaakt tot vertragen; zie aant. 2.

⁵ Opper = boven; dus naar boven brengen.

⁶ Gade = vereeniging; oude derde naamval (te) gader; ga(de)ren; vergaderen.

Het was daar geen gevecht meer, maar ee— slachting ¹. Daar—bij zou een— mensch van d— dorst versmachten ². Hij was aan den Keizer innig verknocht ³. Ik zwich—te ⁴ voor d— vriendelijk— drang, waar—me—de hij zijn verzoek in— klee—de. Dan drinkt Klaas wel eens ee— borrel ⁵ en wel soms drie borrels. Dat brood kruimt wat veel, di— kruim kan ik niet uitstaan. Zij gaf gaarne kruimels aan de arme vo—geltjes op d— vensterbank en kruimelde daartoe een broodje. Wie nu een— liefhebber van smullen ⁶ is, moet maar eens bij di— kruiwagen met Zeeuws—e moss—elen gaan. D— oorlog teisterde ⁷ di— landstre—ken, ik gis wel zestig ja—r— lang. Dat meisje is het troetelkind ⁸ van ieder—een. Hij sprenkelde ⁹ een mij onbekend vocht in het vuur en er ontstond ee— groo— blauw— vlam.

¹ Slachte, overeenkomende met ons moord.

² Smachte, ons honger, behoefte.

³ Voor verknoft uit verknoopt van knopen.

⁴ Met ch voor k, vgl. bezwijken.

⁵ Born, (bron), borren, opborren, op(borrel)en.

⁶ Smoddelen, smodden, smodde = vet.

⁷ Teister = wond.

⁸ Troetel = geliefd.

⁹ Sprengen, sprenkel, = opspringend, doen opspringen.

De kinderen vernielen ¹ hun speelgoed. Zij verbrokkelen ¹ hun— tijd door alle—lei dingen op eens te doen. Die zwa—luwen nestelen ¹ onder het afdak der loo—s. De oogen dier bandi—ten fonkelden ¹. We zagen de nachtvuren nog hier en daar —onkelen. Dat broddelen ¹ verveelt mij. De rot—steen viel en verbrijzelde ¹ het huisje. Zij mag haar japonnetje niet kreukelen ¹. Die be—ken kronkelen ¹ door die land—streek. Dit perk—ment was geheel gerimpeld ¹. De arme jongens grabbelden ² om pepernoten ³ op Sinterklaas ⁴. Hij was een vriend van smokkelen en noemde dit werk een smokkelhandel ⁵. In het worstelperk ⁶ was hij de— held: niemand had hem ooit in het worstelen overtroffen. Hij is weer in d— dommel. Toen de loo—s opkeek, was zijne vrouw weer ingedommeld. Ee— trap, waarmede men altijd draaiende en wendende boven—komt, heet immers een— wen—eltrap?

¹ Vgl. niet, brok, nest, vonk, brodde (vuilheid), brijs (stukje), kreuk, kronk, rimp. De hier gebruikte w.w. zijn òf van overeenkomstige verkleinwoorden of verwante vormen, brokkel = brokje, nestel, fonkel, enz. ontstaan, òf naar analogie van andere w.w. op elen gevormd.

² Vgl. te grabbel gooien.

³ Peper werd vroeger in 't algemeen genomen voor specerijen.

⁴ Namelijk Sint-heer-Klaas.

⁵ Smokkel = heimelijke wijze van doen.

⁶ Vgl. (ge) worstel en worstel(ing).

Ik hield drie cent— aan hem te—goeds. Omgekeerd houd— ik nu ee— gulden aan u te—goed. Hij onderricht— te mij ter—loops en deelde mij iets ter—sluiks ¹ mede. Daarvan komt nooit eene kleinigheid te—recht. Hij raadde te—vergeefs, wie hem die aangename verras—ing ² bezorgd had. Als ge dat nu ter—sluiks wilt doen, moet ge wat handiger wezen. Om nu maar iemand ter—dood te veroordeelen, dat is een beetje te—erg. Wij gingen hem te—gemoet tot aan het hek ³ van d— nieuw— oprij—laan. Die— oorlog had d— val van dat vorste—huis te—gevolg—. Zeg hem ten—minste ter—dege, wat gij van deze aangelegenheid denkt. We wandelden te—zamen naar —e— duin; daar was onz— hond dadelijk te— zoek. Dat is volstrekt niet te— duur, maar gij zijt te— zuinig. Het is bijkans te—geef. Hij was altijd te—vreden over zijne bedienden, maar nooit te—vreden met zijn inkomen. Gij moet te— elf u—re— vertrekken, ik ga te— half een u— en zij blijft tot van avond t— zes u—. Dit is t— mijnen behoefte gedaan. Zij kwam t— mijne—t, hij ging t— uwe—t; dat doen ze t— onz— heel anders.

¹ Vgl. D. sleichen, glijden, onopgemerkt gaan; E. sleek = glad; slijk.

² Rad (= snel), radsch, rasch; D. ueberraschen; ons (bijw.) ras en het werkwoord volgen het gebruik, niet de afleiding.

³ Haag, hage(ning), hegening, heining; hegge, heg, hek.

De reizigers hadden d— gans— lang— winternacht in het hout— stationsgebouw—je moeten wachten en rilden¹ van de koude. Luiard is zijn— rechtmatig— titel; luieren² zijn ambacht. Door een overtollig gebruik van bastaar—woorden, gaan ze hunne taal verbasteren³. Hij talmde³ zoo lang, dat de— trein vertrokken was. Dat sammelen³ van die menschen is voor ee— ongeduldig— mensch een ware foltering. Kijk nu die jongens hun— kleeren eens havenen⁴. Dat was eene goede oefenschool voor jonge kantoorbedienden; het rekenboek lag altijd open en men moest zich daar onafgebroken in het rekenen oefenen. Ik kon het niet lo—chenen⁵, ik weet waarlijk niet, hoe men met zoo—n spinrokken moet te— werk gaan. Wat wij gee—selen noemen, hee—te in vroeger— tijd ook gispn; wij gebruiken dit laatste woord thans in ee— overdrachtelijk— zin. Door zich onvoorzichtig over de daden van andere— uit te laten, berokkenen zij zich—zelve groote onaangenaamheden.

¹ Van een oud bynw. ridel = bevend van de koorts (= rede,) ridlen, hieruit rillen.

² Luiard, bastaard werden luierd, basterd; de ww. luierden en basterden verloren de d door syncope.

³ Een oud taml, tammel = langzaam, gaf talmen, terwijl de middelfrankische vorm zonder omzetting bewaard bleef in sammelen.

⁴ havenen = verheffen = iets opnemen, in de hand nemen, behandelen; havenen, dat zelfs versieren had beteekend, werd in eene ongunstige opvatting gebezigd: slecht behandelen, evenals toetakelen.

⁵ Van logen, waarvan de g tot ch is verscherpt, zooals de d en v in wentelen, schuifelen.

De Staten—eneraal vertegenwoordigen ¹ het geheel konin—rijk der Nederlanden. Wij verwittigen ² hem onmidde—lijk van het gebeurde. Door tuchtigen ³ verstaan wij gemeen—lijk het toepassen van lichaam—straffen. Hij werd door de provinci— bezoldigd ⁴, maar was in d— bijzondere— dienst der stad. Zij hebben gegron—de rede— om zich over d—rgelijke handelwijzen te verontwaardigen. ⁵ De vijand trach—te de stad bij overrompeling te bemachtigen deed daarom de verde—diging⁶—werken door spionnen bezichtigen ⁷. Al die kinderen verdringen elkander om de pomp om hunne spon—en te bevochtigen ⁷ en hunne leitjes af te wass—chen. Die jongens kunnen goed voete—ren, want zij loopen naar Utrecht en terug. Iedereen zal de pogingen dier menschenvrienden waar—de—ren. We zullen de lengte van di— rij—weg eerst halve—ren, daarna ieder— helft in drie—n verdeelen en bij elk deelpunt ee— lantaren plaatsen. Het is opmerken— waardig, hoe die Chine—sche go—chelaar die messen weet te hanteeren ⁸.

¹ Niet van woord, maar van word(en), werd(en); tegenwoordigh, tegenwerdigh.

² Vgl. E. to wit, = weten; wist, bewust; wittig = wetende.

³ Tuchtig = bedaard, ingetogen; derhalve iemand zoo maken, nl. door straf.

⁴ Vgl. soldij.

⁵ Van het oude onwaerd = geminacht kwam onwaerden = verachten, waarin t gelascht werd.

⁶ Dadinghe = proces, letterlijk da(g)(e)ding en later dadigh, dedigh.

⁷ Zichtig beteekende ziende; vochte naast vochtig.

⁸ F. hanter = bezoeken, omgaan met; door eenige overeenkomst met hand, (vgl. voeteeren), als handelen, behandelen opgenomen.

De pakhuizen brandden twee weken achter—een; met oneindig veel moeite werd d— vuurgloed geblus—. Hij lesch—e zijn— dorst met bier, kreeg daarop eene heel— dro—ge— keel en ging weer tot het gerst—nat over. Zoo heeft hij zich jaren— lang gelaaf— aan het edel— vocht van den goeden Gambrinus ¹. Ik heb hier nu al drie dagen gevisch— en niets gevangen. Het was een fraai vuurwerk; eerst sis—e het als ee— slang en toen kwam er ee— slag als ee— felle— donder. Die lammer— hebben daar te lang gegraas—. Wij zaten in het deftige gezelschap en een—klap— begon iedereen te niezen ², en zoo hebben ze een half uur genies—. Ze raas—en als dolle—, maar ze nies—en toch niet minder: d— grappe—maker had er eer van. Zoo lo—ven de Lei—denaars jaarlijks— God voor hunne redding, gelijk hunne vader— —em geloof— hebben op d— dag van 't ontzet. De man was sterk gespierd en bijzonder gevlees—. De schilderij van di— honger—nood stelt op een— ijzingwekkende— manier voor, hoe de dood—ble—ke ongelukkige— om voedsel sme—ken voor hunne ontvlees—e lichamen.

¹ Men heeft den naam van dezen bierpatroon wel eens verklaard als verbas— tering van Jan Primus, Jan I, hertog van Brabant.

² Vgl. ons fniezen en het E. to sneeze.

De stakker— meende, dat hij in een— wakend— droom verkeerde. Hij lei—de jaren— lang een zittend leven, maar zijn— gezondheid verplicht—te hem loopend werk te zoeken. Zij had zoo— n— razend— pijn, dat zij een— ijlend— koor—s¹ kreeg. Dit is een heel rustig kind en toch kan het zoo levend— kijken. De heeren hadden ee— levend— onderhoud, terwijl ik rustig bij d— warm— kachel zat. Zijne bezitting bestaat in brekend—² waar en roerend—² goed—n. Gelijk uit zijne bekrompenheid te verklaren valt, is hij verwaand³. In dat ongeluk was hij voorbeeldig gelaten³. Hij was zeer verstoord³ op de wereld, die zijne ijdelheid niet als bekwaamheid wilde aanzien. Die jongen ziet er zoo verslapen⁴ uit. Die man heeft te veel eerezucht voor zijne onbeduidenheid; zijn eige— waan doet hem de maat zijner geschiktheid vergrooten; hij matigt zich aan een letterkundige te zijn, heeft zich vermeten⁵ een tooneelstuk te schrijven en moet nu voor die vermetelheid vrij veel lijden. Mijn— oud— vriend, d— schaakspeler, wordt ieder— dag minder en zal het eer—daag— wel begeven⁶.

¹ Men brengt het woord tot eenen stam, die branden beteekent.

² Breken, roeren (= bewegen), hebben ook eene passieve opvatting.

³ Vroeger had men de reflexiva hem (= zich) verwanen (= verbeelden), veinzen (= zich valsch voordoen), verstoren (= zich boos maken), gelaten (= laten gaan, zich verlaten op).

⁴ Vgl. vergaan.

⁵ Verkeerd gemeten; vgl. verrekend, verteld, versproken.

⁶ Nl. het leven; oudtijds zich begeven = (de wereld) verlaten: in een klooster gaan; een begeven man.

Hij was voor zijn— edel— meester ee— trou— bediende ¹, voor iedereen een— beleefd— ¹ man en altijd op zijn— plicht bedacht ¹. Wij alle— verbaas—en ons over de vlugheid van di— eenvoudig— boere— knaap. Men had toen niet anders —a— onvervaarde ² kerels, die voor niemand en voor niets te— wereld versaagden ². Wat konden wij doen tegen zoo veel aanvallers, als wij niet genoeg bereden ² paarde—volk en bevaren ² zeelui hadden? Hij is een oud— gediende, gelijk iedereen ziet aan zijne houding en— gang, maar niet minder aan zijne netheid en ordelijkheid in alle dingen. Die eenvoudige handel— bediende is zoo belezen ³, dat hij wel voor een— gestudeerd— ³ persoon doorgaan kan. Sin—s hij eene treurige ervaring met di— oneerlijke— man heeft gehad, is hij t— onrecht— op d— geheele— stand gebeten ⁴. Dat was een eervergeten ⁵ schelm. Die hofstede is in d— Haarlem—ermeer—polder gelegen. Hij was d— oudste— ingezeten ⁵ van dit dorp; hij stierf als een— afgeleefd— ⁵ grijsaard, maar ieder ach—te hem om de tallooze goede dingen, die hij gedurende een langen leven—tijd had te—weeg—gebracht.

¹ Door het goed dienen, wel leven en gestadig bedenken (zijner zaken) daartoe geschiktheid gekregen hebbende.

² Naar de oude w.w. hem vervaren; (vare, E. Fear = vrees); vertsagen. Bereden en bevaren kunnen door de vorige aant. verklaard worden.

³ Onder den invloed van 't Latijn, werd dit verl. deelw. met het actieve werkwoord in betrekking gebracht, schoon het land gediend is, de man gediend heeft. Om dezelfde reden worden ook belezen, gestudeerd thans anders opgevat, dan er werkelijk staat.

⁴ Het oude ghebetigh = kwalijk gezind is in verband gebracht met bijten, en daarom het verl. deelwoord genomen.

⁵ De deelwoorden van intransitieve w.w. zijn hier attributief gebruikt in strijd met het gewone spraakgebruik, maar om verschillende, uiteenlopende redenen. Ingezeten is tot een subst. geworden.

Te— weer—zijde der grafelijke lijk—kist stonden zilveren kandela— met brandende was—kaarsen. Wij aten in di— bo—gaard zooveel ker—en en kri—ken, als wij lus—ten en betaalden vijftien cent— voor ieder. De schepen houden niet altoos dezelfde koer—en; dat sch—lt soms heel veel. Terwijl wij ons verblijden in het vooruitzicht op de lente, zitten ze daar met een angstig gezicht te denken, dat di— akelig—winter in snelle— aantocht is. Men heeft Hans Onversaagd lang voor ee— dapper— watergeus gehouden, omdat zulk ee— grimmig— naam op ee— grafzerk in —e— Briel te lezen staat. Hij nam drie arm—vollen hooi en liet het arme paard eens goed eten. De dichter trok met de linker hand aan —e—wieg—touw en schreef met d— rech— een ziel—vervoerend vrijheidslied voor de Samojeden, zoodat hij de beide handen—vol had. Een glasvol van dat vergif— is genoeg om heel dat vorste—dom te ontvolken. Wie zou zijn land verraden, en wel voor ee— hand— vol goud? Toen ik van morgen mijn—linker schoe— wou aantrekken, bespeurde ik, dat —ij half—vol zand was. De Mevrouw van het dames—school wenschte de jonge— juffrouw—tjes in de— malle—molen te laten draaien en vroeg, hoe veel dit per ¹ man kos—te. De baas antwoordde, dat dit voor een half uur geza—me—lijk zestien a² acht—tien stuivertjes mocht wezen.

¹ Behoort door het lidwoord uitgedrukt te worden.

² Wordt zonder toonteeiken gebruikt.

De —sperg—es en schorsene—ren ¹ rekenen wij than—s ² tot de groent—. De Japan—ezen zien in de maanvlekken een konijntje, dat in ee— vijzel met ee— stamper— rijs—korreljes fijn— stoot. Men noemt d— wijn kaamachtig ³, wanneer men daarop ee— groot— schimmel ziet, verkeerdelijk kaan ³ geheeten. Als voorheen de kaars inbran— de, riep ieder: Een— kaars—endief. De jonge— juffrouw maakte een fraai knipsel van een kaarte—blad; haar broertje hech—te eene teekening op kaarte—blad. Men onderschei—de de beteekenis van: een zin—loos man, ee— zin—looze uitdrukking en een zind—lijk huismoedertje. De kinderen hieven een groot geschreeuw aan; zij waan—en een gedrocht ⁴— te zien; zij bedrogen zich nocht—ans: 't was een gezicht—bedrog. Dit is een roek—loos ⁵ heertje; hij bekommert zich noch om zijn leven, noch om zij—gezondheid, noch om zijn goed. De dieren klauteren met hun—klauwen in de boomen, de matrozen doen dit met d— handen en zijn in een om—zien in d— mast.

¹ It. scorza nera = zwarte schors.

² De samensmelting, synaloephe, der *ds* tot *s* is ook hier zeer oud.

³ Kaam, in de uitspraak soms kaan, beteekent schimmel en is verwant met *kiem*, *kim*.

⁴ Met paragogische *t*; oorspronkelijk een gezichtsbedrog, spook, en vandaar monster.

⁵ Roeke, ruecke, oud subst., dat zorg beteekent; *zich bekommeren over iets*.

Hoe—wel ee— dienstbode niet alleen ha—r— feilen heeft als mensch, behoort ze die daar—en—boven te hebben in hare betrekking, en toen deze meid hare feilen ¹ had weg—gemaakt, werd ze door hare juf—rouw beke—ven, juist omdat zij feilloos ¹ was. In menig mensch—lijk brein is het nooit opgekomen, hoe men naar waarheid kan zeggen: Dat is zoo zout als br—n ². Zij lazen gezamen—lijk de Spr—ken ³ van Salomo— en de Spr—ken ³ der Middel—ederlandsche rijmers, zonder d— samenhang der vroegere taal met ons hedendaags— spraakgebruik te kunnen nasp—ren. Hier hebben we por—lein van het beste baksel, het fijnste vergla—sel, d— keur—rigst— vorm en de vas— te kleuren. We hadden dit jaar ee— schoon— Mei, maar ee— natte— Oogstmaand. Die paard—koopers dragen duffelsche wambuizen, drilvesten ⁴ en di—m—iten ⁵ borstrokken.

¹ Van vegen, vgl. dweil, peil, teil; de uitgang el na den verbalen stam, dus werktuig om te vegen. In den zin van gebreken staat feilen naast het ww. falen, zonder daarom van F. failir af te komen.

² Zoutwater, het (onzijdige) pekkel, zeewater, de zee.

³ Spraak, spreken, sproke, spreuk.

⁴ Dril, vgl. L. trilix = driedraadsch; licium = draad.

⁵ Naar de Grieksche benaming dimitos = tweedraadsch.

Deze geloof—predi—ker ijverde tegen de afgodi—sche handelingen der heiden— en brak naar Oud—estamenti—sche wijze hun— afgod, di— de histori—sche verhalen Odin noemen. De timmerman boor—t in d— balk, de kle—rmaker boor— d— jas; d— eerst— maakt een boor—sel, de tweede een boor—sel, beid— zijn bo—r—ers. In d— Lente is het somtijds zoel ¹; de zomernachten zijn vaak —oel ²; de z—oele ¹ lucht is onaangenaam, maar wordt frisscher door het onweder. In de —ardrijkskunde spreekt men van hoofden, monden, tongen, armen, ruggen, boezem—, harten, voeten; men gebruikt zelf— ribben, doch noemt die kusten en wisselt neus met kaap af. De dichter zingt van d— luwt' ³ der hooge boss—en, de schipper weet van loeven ⁴, de wand—laar rust in d— schaduw van —e— lo—ver. Achttien guld— en tachtig cent— kos—te het rij—tuig, dat onmidde—lijk ⁵ werd ingespan— en ons ij—lings ⁵ weg bracht.

¹ Zoel en zwoel zijn oorspronkelijk dezelfde woorden, waarvan het laatste nog wel gebruikt wordt; vgl. D. schwül.

² Koel; vgl. D. kühl, E. chill, ons kil, E. cold, D. kalt, ons koud.

³ Luw, luwte, met de grondbeteekenis beschutting, bedekking.

⁴ Loefzijde, de kant, vanwaar de wind komt.

⁵ Vgl. de schrijfwijze der w. met den uitgang ling.

De huismoeder was aan d— inmaak ¹, onze peettante ² aan d— schoonmaak ¹, mij— winterjas in d— maak en het thee-water van d— kook ¹. De smid draagt een schoot—vel, het juffertje is groots— op haar schortje ³, de krante—vrouw draagt de nieuwsbladen in haar— voorschoot en het vriendelijke bes—je is zind—lijk op hare— schorte—doek ³, terwijl ik mijn oordeel op—schort ³ over de verscheidenheden in dit kleeding—stuk. Moeder— vriendin had groot ziel—verdriet, omdat de kle—ertjes van haar dochtertje bedorven waren; daarom hielpen wij haar des Zat—rda—gs, niet alleen des da—gs, maar ook na zon—ondergang. Veel—eer moest ik bedenken, dat mij reeds veel—eer bewezen was; hier—van ben ik overtuigd en zal hier van die zaak niet gewagen, hoe—wel ik niet wil verzwijgen, hoe—wel hij mij steeds behandeld heeft. De groo—te van dez— kei ⁴ is voor mij onmeetbaar, de hoogte dier heldere ster acht ik onme—t—lijk. De grootheid van dien held laat geen hoogheid van manieren toe.

¹ Het geslacht is hier bepaald naar den vroegeren vorm op e.

² In overeenstemming met peetoom; peet hangt samen met L. pater, (doop) vader.

³ Vgl. E. short = kort; kleedingstuk, dat opgenomen en daardoor korter gemaakt wordt.

⁴ Kei van kege; kegel, kegelen, oorspronkelijk met keisteenen naar keisteenen werpen; daarna is de naam van kegel overgegaan op de houten voorwerpen, waarnaar men gooit.

Hij is d— uitvinder van ee— draagba—r— toestel om de zuiverheid van het drinkwater te bepalen; zij— vader was d— ontdekker van een heilzaam geneesmiddel, en schrijver van lee—rijke boeken, die de— leerzame— zoon sin—ds de jaren zijner kind—heid las. Sommige Fries—che dames dragen gouden oorijzers ¹, enkele menschen hebben ko—peren schoe—ho—r—ns ¹, rijke tante— gebruiken een zilver— tafelblikje ¹ en alle—n eten knollen en wortel— voor groenten. ² Men behoeft hem nooit tot d— arbeid te no—pen. Nopens ³ dit woord weet ik nog, dat het oudtijd— beteekende een paard met de spo—ren steken; van—daar aanprikkelē, aan—zetten, aansporen tot iets. Men kan uit d— huidig— toestand van dit volk niet— zeker — van zijn toekomstig lot voorspellen. Wij vereenigen ons geheel met deze me—ning der —rijda—gsche Haarlemsche Courant. Jan kwam ziek van —e— school; hij gevoelde zich—zelf naar en vond ons verve—lend; ik stelde hem tevreden en wilde hem niet bedroefd laten zitten.

¹ Voorbeelden van het gebruik van stofnamen als voorwerpsnamen, die door verandering der stof, waaruit de voorwerpen gemaakt zijn, in tegenspraak komen met de bvnww.

² Afkorting van moesgroenten; moes, dat evenzeer alleen wordt gebruikt, is (gekookte) spijs.

³ Met samensmelting—der ds uit nopends; vgl. bijkan(t)s, than(d)s, althan(d)s, doorgaan(d)s, blijken(d)s, enz. Opmerkelijk is Fransche titel voor een boek, de Fransche laan in de Plantage, = voorhandsche.

Deze— haze—wind ¹ verliet zij— meester op d— jacht en liep huiswaar—s; hij liet h— daarom dood—schieten. De jon—man wierp zich tuss—en moeder en zoon en trach—te hem uit hare handen te bevrijden. Nauw—lijks waren de boosdoen—ers onthals—, of ee— deftig— lie—je—zanger hief zijn— berijmde ontboezeming ² aan. Terwijl gij met uw— gezond— broertje op d— kermis rond — wandelde—, zaten wij bij ons zieke neefje. Des—noods ³ zal ik toegevend zijn en mij des getroosten; de—halve is het geschil uit—gemaakt. Laat ons dies tevreden zijn, zonder de— wege— malka—r lastig te vallen; dus zijn we weer goede vrienden. Wij zijn beducht, dat de kwaal, waar—mee zoo— vele— behep— zijn, ook hem heeft aangetast, en dat zijn geneesheer het spoor bijster is. Zulk een— vriend is altijd bereid aan u— wel— berei—d— dis— plaats te nemen, en gereed om uw gereed— geld in wel—willend— ontvangst te nemen. De bo—men dezer teertonnen zijn vroeger ook boomen geweest. Dit begrijp ik even—min, als hoe ik de kat uit d— bo—m ⁴ moet kijken.

¹ Wind = hond; dus is windhond een pseudo-pleonasme, gelijk openbaar, walvisch, rendier.

² Niet het wegnemen van het lichaamsdeel, als onthalzen, ontbladeren, maar het doen voortkomen uit den boezem.

³ Des nood zijnde, zoo daarvan nood is, wanneer het noodig is.

⁴ De bodem der ton, waaruit bij het katknuppelen de kat moest te voorschijn komen; dus uitzien naar de gunstige gelegenheid om de kat te treffen.

Welk— verstandig— mensch doet zoo iets? Het is gemak—lijk te zien, welk— schilder ¹ d— Avondschool heeft gemaald ²; ook weet ik niet te zeggen, welk— beeldhouwer d— groep van Laöcoon beitelde. Daar een—erlei drank voor hem niet kostbaar genoeg was, eischte hij drie—rlei wijn— en gebruikte het kost—lijke vocht met vier—rlei gebak. Voorzichtigheid—halve ³ kocht hij geen— Russis—che effe—ten, maar nam tien aande—len in eene verlo—ting, waarvan het lo—tje ee— gulden kos—te, behalve de kosten van —t thuis brengen. Hij kocht een vel fraai Engelsch teekenpapier, verdeelde het in acht— en plaatste in ee— der recht—hoeken drie vier—, die eenvou—dig en smaakvol geteekend, gekleurd en verguld waren. De dochter van d— kapper liet ee— kapper op d— grond vallen en wierp ee— capucijner in d— soep. De oude boo—sman klaagde dat hij katijvig ⁴ w—erd. Hij beel—de d— tijd af als ee— oud— man met vleugel—, in de ee— hand een— zandlooper, in d— ander— een— groot— zei—sen ⁵ vast hou—dende.

¹ Oorspronkelijk de vervaardiger van wapenschilden.

² Maal, oudtijds teeken, kenmerk, letter; derhalve een teeken maken, teekenen, vandaar vroeger ijzemaal = roestvlek, moedermaal, vlek.

³ Halve = zijde, kant; behalve = bij (= ter) zijde (gesteld).

⁴ Van L. captivus, F. captif = gevangene; ellendig, hier gebrekkig.

⁵ Ook zeis; vgl. sikkel.

Zij gingen met ee— Keule—naar na— —e— Transvaal; onze— dorp—schipper voer met ee— keulenaar naar de— Gorku—mer mark—. Bij mijne pe—tante zuch—te en klaagde ieder over d— koud— keuken; onze famil—e heeft elk— zomer ee— vro—lijken dag, en dan nemen wij d— koud— keuken mee. Hij zocht ee— klaver¹ met vier bla—djes en vond di— tusschen d— jong— haver. De oude vrouw uit d— ko—menij² plach— ons aardig te vertellen van klein— duim—je. Zij koch—ten twee—honderd dertien konijne—vellen in de konijn—fokkerij. Deze letterkundige schrijft een— schoon— stijl met onleesbare letter—; toen zij— laatst— roman moest gedrukt worden, kon niemand de kopi— lezen, zoo dat hij ee— kopi—ïst aannam, die ee— fraaie kopi— van zijn handschrift moest maken. Het is verklaarbaar, dat sommige— het woord kartebelletje³ verkeerd schrijven en kastrol⁴ met katrol verwarren. Door ee— licht— knip met d— vinger deed hij d— knip toeslaan en ving zoo eerst d— spreeuw, daar na d— vink.

¹ Vgl. D. Klee met E. clover; de reeds eenwenoude achtervoeging van er misleidt meestal bij de keuze van het woordgeslacht.

² Met een gelijken uitgang als bedelarij, drukt dit w. het bedrijf van den koopman uit, n.l. als kleinhandelaar, voorheen ook coman.

³ Cartabelli, It. voor handschrift, geschrift, hier briefje.

⁴ F. Casserolle.

In d— zelfd— korf tors—te ¹ d— knaap een— korhaan, ee— gans, ee— valk en ee— raaf. Onze grootvader— hielden van het kaat—spel en d— kolfbaan; hunnie zo—n— speelden op —e— biljar— en hadden daarvoor fraaie —eu—s met po—meran—en. De kaketo—s en kolibri—s zijn meer fraai dan zangerig; de leeuw—ri—ken hebben een wonder— schoon geluid. De dro—medar—s staat tot —e— kameel, gelijk het rij—paard tot het kar—paard. In de Kalver—straat zag ik ee— kal—ebas— en ee— kant—lo—p, en in de Joris—steeg ee— ka—belj—uw, ee— kalk—oen ² en een— kor—oen. Wij dachten, dat de grijsaard a—mechtig ³ was na de lange wandeling, maar hij was jaren— lang aa—borstig ⁴ geweest. Het jong—tje werd brandschoon ⁵ gewass—en en kreeg ee— sneeuw—witte— kiel en ee— donker—blauw— broe— aan. Daar ik uit Parijs getelegra—eerd had, kwam ik niet onverwacht—, maar met eenige— haast stond ik nog onverwacht— voor mijne huisgenooten.

¹ Lang verkeerdelijk, met *ch* gespeld. Van *L. tortus*, gedraaid, kwam *tortiare*, ineendraaien, later *F. tourser*, dat bijeenpakken ging beteekenen; vgl. het nieuwere *trousse*, *trousser*, ons *drossen*, *wegdrossen*.

² Vroeger schreven wij den naam der kern van de stad Calcutta, die *Caly-cutta* heette, *Kalikoet*, en daarvan *Kalikoetsche haan*, of — *hoen* = *kalkoen*.

³ Onmachtig, machteloos; het heeft met adem niets te maken.

⁴ Verklaard als' ademborstig (*borstig* = *missend*) en ook als *angborstig*, *engborstig*.

⁵ *Brand* = *zwaard*: zoo blinkend, schitterend, glanzend, schoon als een *zwaard*.

De beel—tenis dezer dame dagteekent van d— tijd, toen zij hare tweede echtverbin—tenis sloot. Wees goed—moed—: menig—een is heel—huid—¹ van dergelijk—tocht terug—gekomen. Menig—beroemd—zeeheld heeft in zij—jon—heid voor d—mast gevaren, menig—verstandig—man in zijn—jeugd voor d—mast² gezeten. De jonge—heer gaf d—blinde—man ee—gulden. Deze rui—ne was eens het paleis van den hooge—priester³. Wij hebben twee potje—Noord—raban—sche—⁴ hon—g ontvangen; een pond Gelders—⁴ hon—g werd ons t—geschenke gezonden. Een fles—je Hongaarsch—⁴ wijn kost wel acht gulden, toch heeft men ee—nog veel duurdere—wijn in Itali—. De werklieden polijs—ten van morgen ee—brok wit—arduinsteen⁵. Een va—tje best—azijn w—erd verruild tegen een paar fless—en Rijn—wijn. De smid heeft een nieuw aa—beeld⁶ gekocht en het oude naar ee—fabri—kant te Schiedam gezonden om het te laten verstalen. De bloem—jes verdorren, de blader—jes der boom—jes hangen slap: een regenbuitje zou ons tuintje verkwikken.

¹ Volgens de Wdl. heeft dit woord twee schrijfwijzen.

² Voor voedsel; vgl. mesting, mesten, vetmesten.

³ Vroeger geene samenstelling, maar in twee woorden geschreven.

⁴ Als onechte bijstelling regelt de naamval zich naar dien van het voorafgaande woord.

⁵ Naar den Belgischen plaatsnaam Hardouin; vgl. hardsteen.

⁶ Siegenbeek schreef ook aanbeeld; verkeerdelijk soms met *m* gespeld. Aan, in de beteekenis naar, met het ww. billen = kloppen.

Wij kochten voor een dubbeltje theeran—jes, voor een vijf—je hopjes ¹ en namen nog een half—onsje flikjes ¹, waarna wij zonder een pennin—ske in d—zak t—huis kwamen. Het jonge—tje kreeg ee—trommel, omdat hij zoo zoet dr—ppels had ingenomen, toen hij de mazel—had, en nu slaat het mannek—een roffel—je. Die man had goede zaakjes gedaan met zijn ko—menijs—winkeltje; hij moet een aardig sommetje door zijne vlijt bij—een gebracht hebben; hij woont nu in een buitentuin—je, rookt er zijn —igaartje en drinkt er zijn bitter—je. Toen wij bij onze—boterboer gingen spelen, zochten wij met zijne kind—jes ei—rtjes, joegen de hoend—jes, streelden de lamm—tjes en scheurden onze klee—ren en klee—jes. De keizer stelde zijn—begunstigd—kok aan als eerste—minister en voornaamst—edelman met d—titel van hertog van Marmelade. Die kerels slach—ten² wel wilden: ze schreeuwen zich hees—, drinken zich onbekwaam, loopen hunne schoe—n scheef, en worden dronk—in d—gevangenis gezet. Het meisje was in een hemel—blauw³ japonnetje gekleed en zag dood—bleek.³

¹ Deze beide w. zijn van eigennamen afgeleid; het eerste is naar den broeder van den Rp. Hop genoemd, het andere wordt ook met ck gespeld.

² Slag = soort, geslacht; slachten = gelijken, van hetzelfde slag zijn als; vandaar, dat dit woord den derden naamval regeert.

³ Niet altijd is de tusschengevoegde s een genitiefs- of meervoudsuitgang; deze beide woorden hebben de s welluidendheidshalve, zelfs kindsheid. Vgl. met doodsbleek en doodsbenauwd, doodziek en doodeenvoudig.

Hij mors—t zijn papier vol, maakt zijn boek vuil en denkt zich stom—¹ om iets kwaad— uit— te—voeren. Na de plund—ring haalde men de menschen verbrand en verpl—ttered van—onder de puinho—pen; de vijanden hadden stille burgers de stad uit—gedreven, ongekleeed, ziek, gewond. Op d—tafel gelegd, werd de verkleumde man door wrijven met warme doeken uit zij— bewusteloze— toestand teruggebracht. Laat ons eendracht—lijk opstaan tegen onzen meester, mijn— hoog—geach—te mede—leerlingen! Aan dat leeren een einde ge—maakt! Laat ons aan tafel gaan, na deze— lang— mars—. De dikk— hebben zoo—veel verlies aan stof te herstellen, de mager— knnnen het gee— oogenblik meer uithouden: aange—ze—ten! Laat h— gerust vertrekken: hij is me no— vro—lijk, no— ernstig genoeg om wat aan zijn gezelschap te hebben. La—t— zij di— schreeuwle—lijk maar in —t turfhoek op—sluiten; ik zal er kalm bij blijven. Laat h—n dan toch werken; de stumper—s² zijn al achterlijk genoeg. Laat mij even—jes ee— briefkaart naar Krabb—dam schrijven; die menschen hebben graag, dat ik hunne belangen— met buitengew—n— groot— haast behartig. Ge kunt die kinder—meid gerust met dat lastige jonge—tje laten betijen.³

¹ Oudtijds bestond het tegenwoordige verschil tusschen stom en stomp niet zoozeer als nu; vgl. een stomme jongen. Stomp = bot en stomp = afgeknot zijn echter wel te onderscheiden.

² Stumperd = (iemand, die) zeer stomp (is); vooral deze toonlooze vorm van den uitgang aard wordt dikwijls verkeerdelijk met t geschreven.

³ = laten begaan. Misschien zou de schrijfwijze betijden beter zijn, daar het woord moeilijk met tijen (teeg, getegen) in verband kan gebracht worden.

Dat heet nu een— knap— soldaat, en hij kan nog niet eens ro—ken. Dat heet ik ee— zware— slag voor dat stakker—je¹ Hij noemde zich d— trouwste— dienaar van d— staat. D— bekwaamst—² dichter uit d— gansch— veen—rij ben ik, zei de— man. Ik hou— di— jonge— heer voor ee— domkop, en acht hem d— onwijs—te— knaap uit de stad, maar wat voor ee— goed— jongen zit daar naast hem? Hij wordt met—er tijd³ een stevig— vent en ee— knap— koopman; zijn neef is ee— flink—⁴ zeevarend—, di— de— re—ders als eerst— stuurman hebben aangenomen. Di— ezeldrijver schijnt me ee— ongemakkelijk— kerel; hij maakt je een leven als een oordeel. Hij arbei—de als ee— Afrikaansch— slaaf, maar bleef d— oud— knecht; hij diende als tweede— sto—ker op een oorlog—sch—pje en speelde in zijne vrije uren d— grap—maker. Zijn— vader heeft ee— groote— verzameling — sigare—pijpjes en sigare—standaard—s; hij verzamelt ook, en heeft all— soorten — postzegels. Koen en zij— vriend handelden gezamen—lijk; daartoe gingen zij —amenwonen, doch na—dat zij twee jaren te—amen gehandeld en gewoond hadden, schei—den zij als kwade vri—nden.

¹ De Wdl. heeft stakker naast stakkerd.

² Geschikt, voegzaam, gepast; vgl. E. becoming, D. bequem = dienstig, gemakkelijk; ons geschikt, in staat wordt veelal opgevat als kundig.

³ Vgl. de geassimileerde d van der met die van niettemin en de spelling van dit laatste woord met die van uitermate.

⁴ Handig = snel van bewegingen is verwant met flikkeren (blinken, schitteren) en geen vorm van vlug, vliegen.

Een samenstel van kunstig— samen—gevoegde lijnen diende tot opheldering van die ingewikkelde leerstelling, waarvan de gezamen—lijke toehoor—ers weinig begrepen. D— naam der akelei, ook akolei geschreven, vindt men in di— der —kolei—straat terug. Die jongen is met zeker— argwaan ¹ jegen— zijne kam—raden ² behept; ik hou — niet van di— —rgdenkende ¹ wezens. Wie in Tollen— Overwintering van d— slegel ³ leest, moet zich daarbij gee— heiblok voorstellen, maar een— groot— hamer, waarvan de slagen meestal goed aankomen. De to—ne—listen, die d— rei uit Vondel— Lucifer voordragen, waren op ee— onbevallig— wijze in ee— rij geschaard. Men had d— regel moeten in —acht— nemen, dat men daartoe d— recht— lijn vermijd—. Hij vlij—de ⁴ zich naast d— goedhartig— gastheer neder en vlei—de hem in zijn aangezicht; zulk vl—en en prachen ⁵ om ee— gunst stui—te ieder der aanwezigen. De waagdrager geraakte in ee— hevig— twist over d— zware— last, en werd uit zijn— dienst ontslagen. De kinder—meid bracht wel —e— blauwsel mede, maar vergat —e— stijfsel, —e— indigo en —e— lakmoes ⁶.

¹ Arre, erre = boos; affelding met ig; vgl. in arren (ge)moede.

² It. camerata = kamergenootschap, daarvan kamergenoot, uit het F. camarade overgenomen in 't D. en E., en bij ons zelfs gemeenslachtig geworden.

³ Werktuig op el, van slaan; gelijk hevel, lepel, sleutel.

⁴ Zwak ww. met de oorspronkelijke beteekenis buigen, voegen, schikken, van een ouden vorm, waarin reeds de i voorkomt.

⁵ Niet zelden verkeerd opgevat; het bet. vriendelijk verzoeken, vleien om iets.

⁶ It. lacca musci = roode mosverf.

De vreemdeling verkocht een— pistool ¹ aan den wisselaar ² en verschafte zich voor de— opbrengst d— pistool ¹. De boomkw—ker verkocht mijn— vader eene— nieuw— abrikoos ³ en ik kreeg van den goeden man een— lekker— perzik ⁴. Hij rukt—e eene oranje van den oranje ⁵ is meer juist dan duidelijk uitgedrukt; in—tuss—en is d— naam niet aan die— der stad Oranje ⁶ ontleend. Men eet den haring ongekoekt en stooft een— vett— paling. Men legt d— haring en de— paling in. De— zieke kwam met een— trage— gang door de— gang en klom de— trap op, doch rust—e ree—s op d— zesd— trap. De— bunzing werd in zijn— loop gestuit door de trali—s van de— kippe—loop. Help me onthouden, dat we een fles—je paars—e— ⁷ stempelinkt ⁸ me— brengen, en dat ons potje Keuls—e— most—r— op is. Men moet in d— naam d— aronskelk gee— histor—sche —erinnering zoeken.

¹ Pistool, in beide beteekenissen weinig afdoende overeenkomst met den naam der stad Pistoja.

² Wisselaar, wissel(brief), wisselbank.

³ Abrikoos. De beginletter behoort tot het lidw. al in den Arab. naam; het overige = praecoquus, omdat deze vrucht vroeger rijp is dan de perzik.

⁴ Perzik, pomum persicum.

⁵ Oranjeappel; narandj in 't Perzisch; in 't Sp. nog naranja; bij ons eerst aranje.

⁶ Oranje, Arausio, Aransio; daarna onder den invloed van aurum, goud, Aurantia, dewijl in de kleur der vrucht dit aurum scheen uit te komen.

⁷ Paars, even als bits, dwars, fiets, ros, spits.

⁸ Inkt, E. ink, D. Dinte, Sp. tinta, Lat. tincta = gekleurd.

Hij stond na — e — burgemeester — schap eener gemeente in — e Graafschap¹. De jonge vorstin w — erd door d — Delf — sch —² vroedschap erkend als erfgena — van — e — — raaf — schap¹. De tuinman beschreef ee — cirkel door middel van ee — lang — koord —, en nam daarna deze lengte als — e — koord —, waarmede hij ee — zeshoekig perk maakte. De tooneel — spe — l — er ontving ee — rol papier, die zij — moi — lijke — rol behelsde. Op de — zelfde stonde trad zij met ee — vlug — tr — d in d — bloeme — gaard³, doch hield bij d — eerst — schrede stil. Aan d — onderkant van de — mantel had men echt — Braban — sch — kant bevestigd. Ik heb deze stof voor ee — jas ongeschikt geacht, daar men er — e — stof te gauw op ziet. De gevoelige juffrouw pinkte ee — groot — traan weg, toen zij las, dat die lieve Groenlander — jes altijd di — leelijk — traan drinken. De rijmelaar bezong d — nieuw — zegen van d — landheer en wensch — te hem d — onmetelijk — zegen bij zijn — vischvangst. De straatjongen gooide zijn — nieuw — tol tegen d — muil van de vischvrouw.

¹ Onderscheid hier het dubbele geslacht van graafschap.

² De eigennaam is afgeleid van delven en heeft reeds vroeg de paragogische t gekregen, die niet in Delfland, wel in Delfshaven voorkomt.

³ Opmerkelijk is de overeenstemming van gaard met D. Garten, F. jardin, E. yard, L. hortus en de oorspronkelijke bet. van omheining = tuin, die zelfs den uitgang van stadsnamen gorod, grad, gradina, vgl. E. town, verklaart.

De leden ¹ van een kerkgenootschap heeten l—d—maten ², als deelen van een geestelijk lichaam. Na d—oorlog zag men ve—l— jonkman— met kunstl—d—maten. De oogle—den ³ van het woelig— knaapje vielen toe. In deze— winkel ver—koopt men kou—sen, balansen, kransen, sponsen ⁴ en zelfs sau—en. Langzame—hand ⁵ begreep hij, dat hij onverrichte—za—k— kon heengaan; de oude—wetsche ⁶ goede—tierenheid ⁷ kwam hier niet te pas. Te— vorig— ja—r— was hij nog in goede— doen. Om u— zelf— wil raad ik u, u— beider vriend toegevend te behandelen. De wijs—te man gebruikt niet altijd de gepast—te middelen, en moet soms de vast—te voornemens onvervuld laten. De frisch—te kleuren verflauwen. De boos—te en loos—te lieden hebben hem verdriet aangedaan. Dit antwoord is min beleefd —a— oprecht, —openhartig — dan voorzichtig. Ik bracht twee trommels mede, hij had er vier; nu waren er zes jongens bij elka—r in de kamer, die er een geweldig leven maakten.

¹ Lid, gelid, geleding, gelederen, vermoedelijk verwant met liden, = gaan, overgaan, vgl. vingerlid.

² Nog bij Siegenbeek ledemaat en ledematen.

³ In deze beteekenis, die van deksel, E. lid, vroeger hlid, waardoor dit woord in afkomst van dat onder 1 verschilt.

⁴ F. éponge; vroeger esponge, Lat. spongia; vgl. E. sponge, sponge.

⁵ Dit hand hier = aard, wijze, soort.

⁶ Wet, hier voor gewoonte, zede.

⁷ Van goeden aard = soort, ook karakter, gemoedsbestaan.

U— aller wensch is, dat hij en zijn— gelijk— hun brood hebben. Iemand zal heden t— uwen— komen, om iets t— zijne— verontschuldiging mede te deelen, om welke rede— hij niet vroeger t— mijn— behoefte gesproken heeft. Ik hoop t— uwe— verjaring in de stad te komen en t— uwe— eereen gedicht voor te dragen, dat ik t— di— gelegenheid heb doen vervaardigen ¹; uit di— hoofd— verwacht ik een— kring ² van des—bevoegde hoorders te— uwen— te ontmoeten. Welk taalbeoefenaar kan zoo iets schrijven, welk— leermeester zoo iets zeggen? Welk— beeldhou—er heeft het standbeeld van Rembran—t gemode—leerd? Wat voor ee— brave— kerel ³ heeft die schipbreukelingen gered? Degene—, die zoo handelen, kan ik niet prijzen. De zulke—, di— niet arbeiden, toen men werk verschafte, gaf men geen— onderstand. Hij, —iens hoed verloren is; de dame, —ier waaier is blijven liggen; al— overige bezoekers, —ier goede—n beschadigd zijn, kort—om ieder, van —ien iets in 't ongere—de is, gelieve— zich te vervoegen bij het bestuur.

¹ Vaardig van vaart, gang, in gang; van varen gaan, dus gereed.

² Vgl. kringelen, krinkel, krinkelen, kronkelen.

³ Kerel, keerle, kaerel, ook de eigennaam Karel, in algemeene beteekenis een man, doch in bijzondere opvatting zeer uiteenlopend. Terwijl de oudste vorm doet denken aan man in den zin van echtgenoot, drukt de eigennaam de volle kracht van het woord man uit, daarentegen is kerel ook weder dorper, boer; vgl. E. churl.

Wien ge uw woord geeft, —ie— moet gij 't houden; de man, op —ien gij vertrouwt en —ien gij vereert, is uw— achtting geheel waardig. Die zaak, welke wij onlang—¹ bespraken, en over w—e ik u iets mededeelde, is geheel mislukt. D— brief, —ie— hij u schreef, en op w—n ik voor u antwoord—de, moet gij goed bewaren. Datgene, —at ik u berich—te, en alles, —at hij u komt uitleggen, is voor u hoogst belangrijk. De zangeres, —ier juwe—len² gestolen zijn, moet volgen—s reizigers, met —ie zij te— gelijk naar Zweden³ reisde, den dief on—dekt hebben, door —ie— het misdrijf⁴ gepleegd was. Het kind, w—s moeder blind is, en waar—aan wij eene kleine ondersteuning verleenen, maakt zulke groote vorderingen, dat een heer, op —ie— hare vlijt ee— goed— indruk maakte, hare verdere opleiding bekostigen zal. D— man, —iens boeken zoo uitmuntend geschreven zijn, is de—zelfde, aan —ie— deze handel—stad zoo veel verplicht is.

¹ Vgl. eerlang; hier de ontkenning van lang (geleden), met de adverbiale s.

² De oudere vorm van het F. joyau, was joel, later joyel; E. jewel.

³ De meerv. benaming van den bewoner, zoo ook Polen, Beieren, Saksen.

⁴ Drijven, in handel drijven, bedrijven, misdrijven, vee drijven, drift, op eene vloeistof drijven, driftig vaartuig, bedrijvig; vgl. D. treiben.

De dichteres —ier verzen ieder van —buiten kent en aan —ie men een gedenkteeken in haar geboorte—huis wij—de, is nu juist ee— eeuw geleden geboren. Het huis, —at gin—er staat en op w—s dak een torentje prijkt, heet Wei—zicht. Officieren en soldaten, vele— vergo—den d— onvergelykelijk— veldheer, all— wilden voor hem sterven. Eenige jongens luisterden ¹, ander— trach—ten een antwoord op— te— van—gen, sommig— verstonden d— spreker genoeg. Alle boeken zijn voor u niet nuttig; vele— zijn onnauwkeurig, enkel— te oppervlakkig, ettelijk— te streng wetenschappelijk, all— dienen met omzichtigheid geko—zen te worden. Hij heeft eenige plaatwerken, meer— ² houtsneden, doch verscheidene etsen ³. Wij hebben zeven tiend— van ons werk volbracht; immers zeven maanden maken het zeven tiend— van ons schooljaar uit. Omdat hij burgemeester geweest is, noemt men hem de— gewe— ⁴ burgervader. Als ik zeg: geinviteerd, dan moet ik ook zeggen ge—ncasseerd, maar al— wie het laatste oneerlijk doet, wordt ingerekend.

¹ Luide, luiden, geluid, luisteren.

² Deze comparatief moet wel onderscheiden worden van het D. mehrere, meerdere, F. plusieurs, of van meerdere, F. supérieur; meestal wordt het Germanisme gebruikt.

³ Een causatief van Duitsche afkomst; overeenkomende met doen eten, bijten, door bijtende middelen teweegbrengen.

⁴ Vgl. geweest (voor geweest) met dit deelw. van wezen, dat tegenwoordig alleen als bvnw. overkomt.

D— naam van d— haai hoort men niet zonder afgrijzen ¹; ja, men gr—zelt ¹ er—van. Sommig— zoeken onderscheid tusschen kieken en kuiken, rieken en ruiken, lieden en lui—; wat moeten dezulk— wel denken van griesmeel ²? Hij heeft een hond—hok gekocht met ee— sterk— hond—ketting en ee— fraai— hond—zweep; zoo—dra hij een— in zijn oog genoegza— bekwam— hond—dokt—r heeft gevonden, zal hij zich ee— heel— bo—ze— bulhond aanschaffen. Men vindt in ons land verscheide— soorten van d— eer—prijs; wat kan di— naam met ee— eer—prijs te maken hebben? Verkeerd—lijk zegt men van den schuldig—, di— men niet kan ontdekken: De man ligt op — kerkhof, doch meent dan, dat hij op zoo ee— vrij— plaats is. Wij hebben de verklaring van de woorden verzen— en metten tot vervelen— toe gehoord; vertel ons nu iets van ouder en zede, enkelvoud gebruikt. Na een uur loopen— en wat peinzen— ³, had ik nog veel werk om hem te ove—reden, maar het deed weinig goed— aan mij— hoofdpijn.

¹ Men is beide w. wel met ij gaan schrijven, doch bij het tweede tot den ouden i-klank teruggekomen.

² Germanisme voor grietmeel. Griet = gruit.

³ Vroeger venzen en pensen, die minder afwijken van L. fingere en pensare of van het F. feindre en penser. De ei is ontstaan uit een j in de volgende lettergreep. Evenzeer merkt men op, dat de n vroeger uitgestooten werd: deizen, peizen, veizen.

Erbarm u— onz— ellende ¹ en trek u deze— we—zen aan. Eet droog brood en schaam het uw— niet; wees uwe— onschuld bewust. Hij was wachten— moede ²: jaren— lang had hij in stilte gele—den en gehoopt. Hij was —t— wachten moe ²: het begon hem eenigzin—s te vervelen, zoo dat hij weg—ging en de deur zoo hard achter zich toe—trok, dat de glazen rinkinkten. Vroeger schuurden de menschen hun keukengere—schap voor de deur op d— pott—bank; dez— werd later van muur, raam—je en dak voorzien, en hieraan hebben we onze alleraardigste pot—huizen te danken. De poëet vertelde met vuur, hoe zwaar —e— tempeest was en dat men no—de der boot kon machtig worden. Deze paraplu— is ste—vig, een pond zwaar en goed—koop: hij kost anderhalve—gulden, met nog vijftien cent voor d— pa—ketpost. Het vonnis werd binnen—kamer— ³ uitgesproken; d— veroordeeld— werd aangezegd zijn— hofstede te Eemnes—Buiten—dijks— ³ niet zonder verlof der Overheid te verlaten.

¹ Oorspronkelijk verbannen, in een vreemd land zijn en daardoor ongelukkig.

² Beide zinnen laten het onderscheid tusschen 't gebruik van genitief of accusatief genoeg gevoelen.

³ Bijwoordelijke uitdrukkingen. Oude genitieven, waarin het eerste lid der samenstelling te onrechte ook de s heeft aangenomen.

Hij ging wel tien—maal da—gs d— Prui—sich— grens over; zijne moeder, die onlang— tachtig jaar werd, woonde eventjes over de—zelfde grenzen, en daar wandelde hij naar toe, d— ¹ zak op d— rug, d— ¹ dikk— stok in de rechte— hand. Ze doopten hem Stoffel, en dat was heel braaf gedaan, want ik vind hem ee— onhandig—, onuitstaanbare— jongen ². Ik zal u eens van di— opperbest— tabak laten proeven; ik heb di— van u— neef, mijn— best— vriend, gekregen. De stu—adoor en de pomp—maker beloofden beid— t— spoedigst— ³ op de buitenplaats te komen; d— laatst— kwam echter het spoedigst— ³. Toen d— verlofganger zijn geliefd dorp naderde, ontmoe—ten hem bekenden zijner jeugd: d— paard—slachter en d— gepensio—neerd— generaal te—voet, de— burgemeester en — secretaris op d— oud— schimmel en d— weg—opzich—ter, di— met een knorrig gezicht en — een— groot— schop zand over de straat strooide. Daar heb ik mijn leesboek vergeten; ik —a— van morgen vergeten, wat wij voor deze les moes—ten mede—brengen.

¹ Bijwoordelijke accusatief van omstandigheid, ontstaan door 't weglaten van het deelwoord hebbende.

² Men zie hierin eene zinspeling op de meestal logge beelden van Sint-Christoffel, den Christophorus, Christusdrager der legende.

³ Blijkbaar is het verschil hier op te maken uit het gebruik.

Als jongen zat ik liever achter d— kachel, maar mijn— goed— vader heeft het mij wel afgeleerd; het schaats—rijden echter —e— ik nu geheel afgeleerd. De zoon des hertog— en de dochter des marktgra— kregen de noodige toestemming des paus— en huwden kort daar—na. Men zegt: te— hart— nemen en te— oor— komen, terwijl men van het geheugen des hart— spreekt en oor onzijdig is. Die man is bij da—g in de stad; na d— arbeid des da—gs keert hij huiswaar—s; van da— is hij nog bij ons geweest. D— hofmeester sloeg ee— groot— voo—raad best— zoute— visch ¹ in en bestelde drie— honderd pond gezoute— vleesch ¹. Wanneer alle man op —e been ² is, kan men gauw onder d— voet ³ geraken en soms een pak sla—g ³ krijgen. De mil—dadige stich—ster dezer arme—wonin—jes overleed t— negen u—r— ⁴ na de— middag, bijkan—s ⁵ zeventig ja—r— oud.

¹ Schoon gezouten juister is, werden vroeger, gelijk nu soms in de spreektaal wel voorkomt, het voorvoegsel en de *n* weglaten, waardoor ten minste eenparigheid verkregen werd.

² Overblijfsel uit de middeleeuwen toen de onzijdige eenlettergrepige woorden met langen klinker nog dikwijls in den eersten en tweeden naamval meervoud onverbogen bleven.

³ Men denke hier aan de weglating van den ouden meervouds-uitgang *e*. Evenzoo: onder de voet, voor voete, veertien daag, voor dage.

⁴ Veelal blijkt men geneigd te zijn den ouden *vrl.* vorm *ure* te gebruiken, die echter alleen voor het enkelvoud recht van bestaan zou hebben.

⁵ De schippersterm bij den kant langs; de *t* is samengesmolten met de *s*.

Ik zegge u—lieden than—s vaar—wel; gelie—e mijne hart—wenschen ¹ aan—te—nemen, waarmede ik verblij—e, enz. We hebben niet gekun—, niet gemoet—, niet gewil—, niet gemo—g— en niet vermoch—. Hij dacht, dat het woord nog gee— —ederlands— vorm had aangenomen, en plach— het daarom als een uitheems— woord te schrijven. Nu maakt ge —t waarlijk wat te erg ²: dat heet ik iemand tergen ³. Bij di— liefhebber van staatkundig gekibbel is —t nooit goed; hij laakt de— eene— partij en gispt de— andere—. Hij bleef uiterst gelaten ³ in dit ongeluk; men kon niets bijzonder— op zijn gelaat lezen. Mijn neef zit te vinken, zijn— jongste— zoon staat te visschen en ik ga een uurtje in d— tuin wieden. De lamp stoomde, de theeketel dampte, de schoorsteen rookte; de vrouw zuch—te en bloos—e over die akeligheden. Hij pakte zijne sta—le— in, baande zich ee— weg door al— die nieuw—gierige— en tors—te zijne do—zen tot op d— mark—.

¹ Men denke aan den ouden vorm harte, van het eenige onzijdig znw., dat in den tweeden naamval nog zwak verbogen wordt.

² Deze schijnbare overeenkomst mag niet tot de gevolgtrekking leiden dat te erg en tergen verwant zouden zijn; in 't ww. zit als grondwoord teren, d. i. scheuren, vernielen; E. to tear.

³ Gelaten vgl. laten begaan.

De woekerplanten leven t—koste van andere gewass—en en boomen. D— woeker ¹ moet men tegen—gaan; met een half procentje te—gelijk ging deze— vrek de ei—schen der beta—melijkheid te—boven. Die menschen moesten met hun— gebrekkig— molen het water uit di— put halen en wen— den daartoe paard—krachten aan, want het was ee— zwa— r— arbeid; nu hebben ze een— stoomwerktuig van vier paard—krachten, dat door een— zwak— man en een— klei— nen jongen bestuurd wordt. Uwe kindertjes zijn niet groot, maar ze groei—en toch; zij zullen tot brave menschen op— was—en. De bou—kundige beweerde, dat hij ee— voorna— m— man was, omdat hij da—g—lijks ee— braspenning ² verdiende. Die leerknappen moeten nog eenig— tijd op de herhaling—school gaan. De lei—dekker viel van de— Doe— tichems— toren, doch bleef met zijn— linker—schoen aan een— haak hangen. Het kind viel van ee— stoof en kreeg ee— h—rsenschudding. Hij kan zulke domme dingen vertel— len, dat h— wel eens gevraagd is, of hij geen— hers—en— heeft. Ik had Pieter intusschen als geen— groot— Mingaud ³ leeren kennen.

¹ Woeker beteekent oorspr. aangroeiing. Daaruit de vermeerdering van bezit met het bijbegrip der schade van anderen.

² Opmerkelijk, misschien toevallig, is de overeenkomst van het eerste lid der samenstelling met den naam van eene munt.

³ Hier als soortnaam gebruikt, doch de naam van een beroemd biljartspeler, geboren in Frankrijk, 1771, en te Rotterdam overleden den 23 December, 1847.

Ve—l— menschen kennen het woord nesk niet, —at dwaas, —no—zel beteekent; daarom gebruiken ze vaak het substant—f nest. Die dichter was een beetje onmatig in zijne uitdrukkingen en noemde spoedig iedereen ee— verwaten—¹ kerel, en de me—ning van ee— ander, die met hem in gevoelen durfde versch—len, hee—te hij vuige—² laster. De onleerzaamheid van di— onwillige— knaap strekte d— brave— ouders tot groot— bekommernis. Als hij in het tuintje op de kampernoeli—s wees, noemde hij dat kamperfoelie. Door de geslacht—regel— zijner spraakkunst misleid, verwarde hij d— tam—rinde met d— tam—risk; men kan even—goed aardappel— met aarda—kers verwisselen. Ik moet nog ee— lamp—schaar en ee— klein— voor—raad lamp—katoen koopen. Zij— geheel— inboedel, bestaande in wat huisraad en eenige boeken la—de hij op ee— stee—kar; daar ging hij boven—op zitten en blies op een kinder—trompetje. Laatdunke—heid³ en bet—weterij, zie—daar twee zijner spreken—ste eigenschappen, die van hem in 't geheel gee— beminnelijk— man maken.

¹ Vervloekt, veroordeeld, in den ban gedaan.

² Zeer verkeerderlijk begrepen als vuil, schoon het eene even weinig vereerende hoedanigheid uitdrukt.

³ Eene samenvoeging van zich laten dunken, zich inbeelden.

De edelen en steden sidderden beid— voor d— toorn van d— geducht— landsheer. Deze boere—kinderen zongen een in—d—daad schoon lied t— eer— van hun— goeden land—heer, aan —ie— het dorp, ja de heele land—streek alle—welvaart te danken had. Dit is een dasse—net, en daarmee tracht ik ee— das te vangen; lukt mij dat, dan zal ik eens hooren, was zoo—n das—huid of ee— das—vel waard is. Hij kon de woorden deuvekater en deuvi—ken niet spellen en wist niet eens wat voor dingen het waren. Men kan best begrijpen waarom ze dien jongen ee— leelijk— huilebalk noemen; hij —hoeft niet eens ee— huilebalk op te zetten. In —e— Haag heb ik in het kabinet van edel—gesteente— ee— allerkostbaarst— hyacint gezien; men had di— in ee— gouden ring gevat; op mij— terugkeer kocht ik te Bloemenda—l ee— prachtig— hyacint voor acht en twintig stuiver—. D— okkernoot¹ moet men met ee— note—kraker openen, d— note—muskaat kan men raspen of in ee— vijzel fijn—stampen. Ik hoorde di— man zijn— wormste—k— amandelen met groote welspreken—heid opvijzelen².

¹ Eigenlijk nokkernoot, gelijk nog wel gehoord wordt, waarin nokker = is aan nucarius, van nux = noot.

² In deze beteekenis is vijzel de oudere vorm van het tegenwoordige schroef, dus hier opschroeven. Het is de naam van een werktuig op el, het vroeger gebruikte ww. vijsen komt van vijse, F. vis.

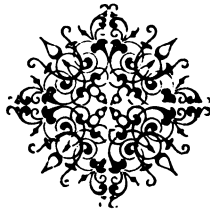
WOORDREGISTER.

	bladz.		bladz.		bladz.
a = tegen	64	beneenen	3	chicorei	20
aagtappel	10	bereden	63	college	2
aamborstig	73	berokkenen	59	cousin	50
aanbeeld	74	beschuit	13	danig	30
abrikoos	79	besje	3	deftig	30
advocaat	37	bestemmen	55	Delft	44, 80
afgeleefd	63	betichten	45	delven	44
afrochelen	23	betijen	76	desnoods	70
akelig	29	betrappen	54	diemit	66
amechtig	73	beurs	45	dinsdag	16
angst	22	bevaren	63	doelen	53
arbeid	20	bevochtigen	60	dommelen	57
arduin	74	bewust	36	doodeenvoudig	75
argwaan	78	bezichtigen	60	dooier	20
arre	78	bezoldigen	60	doodsbenauwd	75
asem	3	bijkans	69, 88	doodsbleek	75
asperge	15	bijt	36	doodziek	75
azijn	51	binnenslands	86	dozijn	32
bagger	44	bits	79	driftig	83
baker	3	blusschen	40	drijven	83
balddadig	1	boete	10	dril	66
balein	49	boezem	70	dulden	53
banken	54	boom, bodem	70	dwards	79
beamen	3	boomgaard	38	dweil	47, 66
bedacht	63	booswicht	8	edik	51
bediende	63	boot	31	eer, eerder, eerst 9,	47
beeldrig	1	borrel	56	eervergeten	63
beer	17	borst	45	einde	47
begeven	62	bottelier	37	ellende	86
begravenis	36	brandschoon	73	erg	78
behalve	71	braspenning	90	ergdenkend	78
bejaën	3	brekend	62	erkennen	9
bekoren	23	bres	39	erre	78
bekwaam	77	brijn	66	etsen	84
beleefd	63	broddelen	57	euvel	13
beletten	55	cadeau	22		
belezen	63	ceel, cedul	40		

fakkel	bladz.	40	gracht*	bladz.	8	kaproen	bladz.	42
feil	47,	66	gracht	49	kartebelletje	72	kastrol	72
fijt	20		griesmeel	46	katijvig	71	katoen	49
fiets	79		griezelen	84	kegel	68	kei	68
flikje	75		groente	69	kerel	82	kerspel	2
flink	77		grutten	46	kevie	41	kiesch	26
fniezen	61		haag	47	kil	67	kindsheid	75
fnuiken	2		hachelijk	23	klappei	4	klaver	72
fonkelen	57		—halve	71	kleur	22	klucht	8
framboos	16		—hande	81	knap	17	koddebeier	22
Fransche	69		hanteeren	60	koel	67	kooi	41
fronsen	30		hardsteen	74	kook	68	koomenij	72
gaaike	48		harte	89	koorts	62	koort	41
gaarde	80		havenen	59	kouw	41	kozijnen	49
gade	55		hazenwind	70	kras	4	kreukel	41
gadeslaan	24		hecht	49	kreukel	57	kring	82
gadoot	15		heel(s)huids	74	krinkel	57,	krinkelen	82
galappel	9		heerschen	39	kroos, kroost	25	kruisen	2
galnoot	9		heerlijk	1	kwajongen	15	kwetsen	9
galwesp	9		heesch	39	kwik	34	laatdunkend	91
Gambrinus	61		heft	49	laatje	1	ladder	42
gansch	39		heining	47,	lakei	14	laken	54
gebeten	63		heir, heer	38	lakmoes	78	lantaren	12
gebinte	14		hek	58	ledikant	33	leek	15
gedoogen	18		helen	19	leelijk	5	leertouwen	49
gedrocht	65		hemelsblauw	75	lei	47	leidraad	34
geel	35		herfst	41	leidsel	28	lekkernij	14
geelzucht	14		herkennen	9	lenig	7	lepel	32,
gehucht	8		heug	55	leugen, logen	40	lid	81
gelach	13		heusich	27	lidmaat	81		
gelaten	62		hoed	24				
gelaten	89		hoedanig	30				
gelatenheid	46		holsblok	43				
gelegen	63		hondenslager	9				
gember	44		honing, honing	51				
gerst	46		hoogepriester	74				
gerucht	21		hopje	75				
gerucht	49		horloge	7				
geslacht	75		huzaar	35				
gestudeerd	63		ijlings	27,				
gevaarlijk	1		ijzen	67,				
geweten	35		ijzemaal	20				
gewezen	84		ingezeten	71				
gezant	5		inkt	63				
gezeten	63		inmaak	79				
gezin	5		jenever	68				
gezinte	14		juk	44				
gift	37		juweel	46				
gispin	89		kaam, kaan	83				
glad	52		kabeljauw	65				
glijden	52		kalkoen	18				
goedertieren	81		kameraad	73				
goevrouw	15		kansen	78				
goochelaar	21		kap, kaper	4				
gort	46			42				
Graafschap	80							
grabbelen	75							

lieftalig	bladz.	nedervlijen, (zich)*.	bladz.	rad	bladz.
limoen	5, 49	neef	78	ragen	52
linker	16	nestelen	50	rakker	54
litteeken	3	niettemin	57	ramp	51
livelei	4	niezen	77	ras	25
loef	31	nochtans	61	redden	58
logen, leugen	67	noode	30	reede	52
lommer	40	nopens	2	Reinhart	31
loochenen	43	oester	69	rendier	48
loods	59	oir	6	richel	70
loods	4	okkernoot	38	rijst	42
loopbaan	13	onlangs	92	rillen	31
loover	25	ontboezemen	83	rimpel	59
los	26	ontstentenis	70	rivieren	57
luid	27	onvervaard	28	roef	1
luyer, luur	84	oogst	63	roeien	6
luieren	43	oolijk	41	roekeloos	35, 65
luisteren	59	oorlog	2	roerend	62
luisteren	84	opletten	8, 13	rooien, roeien	39
luwte	67	opperen	55	ros	79
luur, luier	43	opperman	55	ruimschoots	37
maak	68	opschorten	68	ruïne	1
madeliefje	5	opvijzelen	92	ruwaard	51
makelaar	34	Oranje	79	sage	52
malen	71	oranje	79	sammelen	59
mank	10	orberen	54	salie	12
mankeeren	10	ordentelijk	29	schandaal	6
mare	34	organist	28	scheef	19
marsepein	21	overtollig	6	scheel	19
martelen	50	paars	79	schepter	4
mast	74	paneel	13	scheren	55
mat (Spaansche-)	5	parel	41	schilder	71
matras	12	peet	68	schillen	43
matroos	12, 49	peil	66	schoen	7, 33
mededoogen	18	peinzen	85	Schollebrug	5
meer	38	peper	57	schoof	30
meerder	84	per	64	schoonmaak	68
mees	34	perzik	79	schorseneer	65
meetrochelen	23	pistool	79	schort	68
meetroonen	19	placht	2	schutter	51
mes	69	plant	22	schuur	12
mesting	69	plonzen	25	sieradiën	38
mettertijd	77	pluimstrijken	29	sigaar	36
microscop	45	plunderen	54	sikkel	41, 71
mijt	21	plunje	54	Sinterklaas	57
mikken	53	poken	53	sits	36
Mingaud	90	porselein	20	sjaal	36
misdrifj.	83	prachen	78	slaaf	11
modder	44	pracht	48	slaag	88
moei	27	prijz	10	slachten	75
moer	11	prijken	48	slachting	56
moerbei	2	pronken	48	slag	75
moes	69	prooi	38	slegel	78
mos	15	pruim	26	slepen, sleepen	27
mossel	39	pukkel	41	slijtage	2
murw	48	punch	1	slobkous	35
muts	33			sloopen	19

	bladz.		bladz.		bladz.
sloot	25	tolk	49	vinnig	4
sluik	58	tooneel	11	vleezig	27
smokkelen	57	toonen	35	vlijen (zich neder-).	78
smullen	56	toren	38	vlijm	21
soep	26	torsen	73	vlot	55
sok	49	tortel	50	vlug	77
sperge	15	touwen	49	vonkelen	57
spits	79	troetelen	56	vonnis	32
spons	81	trochelen	23	voorhandsche	60
spouwen	48	troonen	19	vriend	17
sprankel	56	tropee	13	vroolijk	16
sprenkelen	56	truweel	11	vrucht	22
spreuk	66	tucht	46, 60	vuig	91
sproke	66	tuinder	9		
staken	53	tweebak	13	waard, woord	6
stakker, stakkerd	77			waarschuwen	48
stal	12	uitermate	77	wafel	42
stamelen	50	uur, ure	88	walvisch	70
staroogen	26			wars	17
steeg	11	vaardig	82	wasem	3
steiger	11	varken	7	waterzucht	14
steken	52	veen	32	wentelen	57, 59
sticht	49	veinzen	85	wet	81
stijgen	11	verbrijzelen	57	wicht	8
stikken	52	verdedigen	7, 60	wieden	43
stoffer	87	verf	48	wildernis	32
stoken	53	vergaderen	55	windhond	70
stom	76	vergeten	63	wissel	79
stomp	76	vergezellen	53	wisschen	17
storen	62	vergift	37	woeker	90
straat	23	verheugen	55	woord, waard	6
streelen	39	verknocht	56	worstelen	57
stroom-ien	40	vermetel	62	wrikken	28
strooken	30	vermeten	62		
stumperd	76	vermeiden, vermeien	24	zaag	41
		vernielen	57	zacht	49
talmen	59	verontwaardigen	60	zat	39
tante	27	verpoozing	24	zeis, zeissen	41, 71
teen	33	verrassen	39	zeissen	71
teekenen	71	verrassing	58	zendeling, zending	5
tegenwoordig	60	versaagd	63	zijl	20
teil	66	verslapen	62	zin (lust)	14
teisteren	56	versmachten	56	zinden	14
telen	53	verstoord	62	zoel	67
teljaar	6	verteren	19	zolder	45
telkens	42	vertroetelen	56	zoodanig	30
teren	19	verwaand	62	zoutevisch	88
tergen	89	verwaten	91	zulk	34
tersluiks	58	verwittigen	60	Zweden	83
teugel	18	venijnig	4	zweven	54
Thaler	3	vijand	17	zwichten	56
thans	68	vijver	15	zwoel	67
tocht	46	vijzel	92		

STOOMDRUKKERIJ VAN J. B. WOLTERS.

• • •

UNIVERSITY OF MICHIGAN

3 9015 03012 3783

BOUND

SEP 5 1980

**UNIV. OF MICH.
LIBRARY**

